

Atodiad 2

Panel Annibynnol Cymru ar Gydabyddiaeth Ariannol

Adroddiad Blynyddol

Chwefror 2016

Rhagair

Dyma ein hwythfed Adroddiad Blynyddol ers sefydlu'r Panel yn 2008 a'r pumed Adroddiad Blynyddol ers cymeradwyo Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011 ('y Mesur')¹.

Yn 2013 ailymwelon â'r 22 prif cyngor, y 3 Awdurdod Parc Cenedlaethol a'r 3 Awdurdod Tân ac Achub i drafod sut oedd ein

penderfyniadau'n gweithio'n ymarferol a pha faterion y dylen ni ymdrin â hwy yn ein Hadroddiad Blynyddol. Arweiniodd hyn at nifer o newidiadau sylweddol i fframwaith cydnabyddiaeth ariannol y Panel yn ein Hadroddiad Blynyddol a gyhoeddwyd ym mis Chwefror 2014, yn cynnwys cynnydd bach yn y cyflog sylfaenol.

Y llynedd, penderfynodd y Panel, o ystyried y cyfyngiadau parhaol ar wariant llywodraeth leol na fydd unrhyw gynnydd mewn tâl yn 2015/16. Yn yr un modd eleni, rydym wedi penderfynu i beidio â chynyddu'r tâl yn 2016/17.

Am y tro gyntaf rhoddwyd llythyr cylch gwaith i'r Panel gan y Gweinidog Gwasanaethau Cyhoeddus lle tynnodd sylw'r Panel at ddymuniad Llywodraeth Cymru i leihau cost gwleidyddiaeth ar bwrs y wlad. Rhoddwyd sylw dyledus i'r llythyr cylch gwaith gan y Panel.

Eleni, mae'r Panel hefyd wedi rhoi ystyriaeth bellach i dâl aelodau cynghorau tref a chymuned yn sgil gwybodaeth ychwanegol y mae ef wedi'i gael am waith y cynghorau hyn, a phenderfynasom i wneud rhai newidiadau i'r fframwaith cydnabyddiaeth ariannol yn y ffordd mae'n berthnasol i'r cynghorau hyn.

Mae'r Panel yn dal i fod yn bryderus am anghysondeb y cymorth a roddir i aelodau i'w galluogi i gyflawni eu swyddogaethau yn effeithiol. Rydym hefyd yn pryderu nad yw rhai cynghorwyr bob amser wedi gwneud defnydd llawn o'r gefnogaeth a ddarparwyd drwy fframwaith cydnabyddiaeth ariannol y Panel ac mae'n annog pawb sy'n gysylltiedig â hyn i sicrhau bod penderfyniadau'r Panel yn cael eu gweithredu'n llawn, a bod cynghorwyr unigol yn cael eu hannog i fanteisio ar yr holl gymorth sydd ar gael gan gynnwys y Lwfans Gofal.

Diwygiodd Llywodraeth Cymru Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011 drwy fewnosod adran 143A sy'n galluogi'r Panel i ystyried unrhyw newid i gyflog Pennaeth y Gwasanaeth Taledig (y Prif Weithredwr neu'r Prif Swyddog Tân fel arfer) neu unrhyw beth yn Natganiad ar Bolisïau Tâl awdurdod sy'n ymwneud â'r swydd hon. Mae Deddf Llywodraeth Leol (Cymru) 2015 wedi estyn hyn ar sail dros dro, i Benaethiaid Gwasanaeth Cyflogedig y prif gynghorau. Hefyd, mae'r Ddeddf yn gwneud darpariaeth i'r Panel gael y pŵer i benderfynu ar y cydnabyddiaeth ariannol i aelodau awdurdodau cysgodol a phrif gynghorau newydd eu ffurfio.

Mae'r Panel wedi parhau i gyfrannu lle bynnag y bo'n bosibl at wella amrywiaeth mewn llywodraeth leol yng Nghymru trwy ei benderfyniadau. Mae hefyd wedi cymryd

¹ <http://www.legislation.gov.uk/mwa/2011/4/contents/enacted>.

camau i helpu Llywodraeth Cymru ehangu aelodaeth y Panel pan fydd y cyfle'n ymddangos, ac mae'r Gweinidog wedi penodi Julie May i'r Panel o 1 Ionawr 2016.

Mae'r Panel yn ymwybodol iawn o'r ffordd y mae Llywodraeth Cymru yn bwrw ymlaen â gwaith y Comisiwn ar Lywodraethu a Darparu Gwasanaethau Cyhoeddus a bydd yn cydweithio'n agos â Chomisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru i baratoi ar gyfer gweithredu'r gwahanol Ddeddfau a fydd yn penderfynu ar ffurf llywodraeth leol yng Nghymru yn y dyfodol.

Mae penderfyniadau'r Panel ar gyfer 2016/17 i'w gweld yn Atodiad 1.

fel mae fy nghyfnod yn y swydd fel Cadeirydd y Panel yn dod i ben ar 31 Rhagfyr 2015, ar ôl wyth blynedd diddorol iawn yn y rôl, oedd yn llawn boddhad. Hoffwn ddiolch i fy nghydweithwyr ar y Panel, yn y gorffennol ac yn bresennol, ar gyfer eu cefnogaeth yn ystod y cyfnod hwnnw ac am eu hymrwymiad i waith y Panel. Rwyf yn hapus iawn i groesawu fy nghydweithiwr, John Bader, fel Cadeirydd newydd y Panel ac yn dymuno pob llwyddiant iddo ac aelodau eraill y Panel yn y dyfodol.

I gloi, hoffwn ddatgan ar ran y Panel pa mor ddiolchgar ydym i swyddogion Llywodraeth Cymru, sy'n gweithredu fel ein hysgrifenyddiaeth, am eu cefnogaeth i'n gwaith.

Richard Penn
Cadeirydd
Rhagfyr 2015

Cynnwys

Crynodeb o Daliadau i Aelodau ac Aelodau Cyfetholedig Prif Gyngorau, Awdurdodau Parciau Cenedlaethol ac Awdurdodau Tân ac Achub Cymru yn 2016/17	1
1. Cyflwyniad.....	5
2. Fframwaith y Panel: egwyddorion cydnabyddiaeth ariannol	10
3. Taliadau i Aelodau Etholedig Prif Gyngorau: Cyflogau Sylfaenol, Uwch a Dinesig.....	12
4. Cyd-bwyllgorau Trosolwg a Chraffu.....	24
5. Darpariaeth Pensiwn ar gyfer Aelodau Etholedig Prif Gyngorau	25
6. Taliadau i Aelodau Awdurdodau Parciau Cenedlaethol	26
7. Taliadau i Aelodau Awdurdodau Tân ac Achub Cymru.....	30
8. Taliadau i Aelodau Cyfetholedig Prif Gyngorau, Awdurdodau Parciau Cenedlaethol ac Awdurdodau Tân ac Achub	34
9. Uwch Gyflogau Penodol neu Ychwanegol	38
10. Taliadau i Aelodau Cyngorau Tref a Chymuned	39
11. Cyflogau Penaethiaid Gwasanaeth Taledig Prif Gyngorau ac Awdurdodau Tân ac Achub a Phrif Swyddogion y Brif Gyngorau.....	43
Atodiad 1: Penderfyniadau'r Panel ar gyfer 2016/17.....	46
Atodiad 2: Rheoliadau Panel Annibynnol Cymru ar Gydabyddiaeth Ariannol (IRPW) ar gyfer: (a) darparu cydnabyddiaeth ariannol i aelodau ac aelodau cyfetholedig awdurdodau perthnasol (b) ar gyfer swyddogaethau sy'n ymwneud â chyflogau penaethiaid gwasanaeth taledig yr awdurdodau lleol	51
Atodiad 3: Rhestr Cydnabyddiaeth Ariannol Aelodau.....	65
Atodiad 4: Gofynion Cyhoeddusrwydd.....	67
Atodiad 5: Llythyr Cylch Gwaith Gweinidogol i Banel Annibynnol Cymru ar Gydabyddiaeth Ariannol (Saesneg yn Unig).....	68
Atodiad 6: Canllaw Llywodraeth Cymru i Banel Annibynnol Cymru ar Gydabyddiaeth Ariannol mewn Cysylltiad â Chyflogau Prif Weithredwyr a Phrif Swyddogion Awdurdodau Lleol.....	70

Crynodeb o Daliadau i Aelodau ac Aelodau Cyfetholedig Prif Gynghorau, Awdurdodau Parciau Cenedlaethol ac Awdurdodau Tân ac Achub Cymru yn 2016/17

Tabl 1: Nifer yr aelodau cyngor sy'n gymwys i dderbyn uwch gyflog

Cyngor	Nifer y cynghorwyr	Nifer yr uwch gyflogau
Grŵp A		
Caerdydd	75	19
Rhondda Cynon Taf	75	19
Abertawe	72	19
Grŵp B		
Pen-y-bont ar Ogwr	54	18
Caerffili	73	18
Sir Gaerfyrddin	74	18
Conwy	59	18
Sir y Fflint	70	18
Gwynedd	75	18
Castell-nedd Port Talbot	64	18
Casnewydd	50	18
Sir Benfro	60	18
Powys	73	18
Bro Morgannwg	47	18
Wrecsam	52	18
Grŵp C		
Blaenau Gwent	42	17
Ceredigion	42	17
Sir Ddinbych	47	17
Ynys Môn	30	15
Merthyr Tudful	33	16
Sir Fynwy	43	17
Tor-faen	44	17

Nodiadau Tabl 1

- (i) Yn ddilyn cychwyn darpariaethau Deddf Llywodraeth Leol (Democratiaeth)(Cymru) 2013, nid oes angen bellach i'r Panel fynegi'r terfyn ar uwch gyflogau mewn canrannau. Dylid cofio, er hynny, fod y Mesur yn cyfyngu uchafswm nifer yr uwch gyflogau i 50% o aelodau'r cyngor, oni bai bod Gweinidogion Cymru'n cytuno y gall y Panel bennu cyfran uwch. Mae i hyn oblygiadau ar gyfer Merthyr Tydful lle'r uchafswm nifer yw 16 ac ar gyfer Ynys Môn lle'r nifer cyfatebol yw 15 (mae'r ddau hynny'n cynnwys cyflogau dinesig mewn perthynas â swyddi pennaeth dinesig a dirprwy bennaeth dinesig.²

² Gweler Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011: Adran 142; is-adran 5

- (ii) Nid yw'r cyflogau dinesig mewn perthynas â phennaeth dinesig a dirprwy bennaeth dinesig yn cyfrif tuag at y gyfran uchaf o uwch gyflogau y caniateir i gyngor eu talu (ar wahân i Ynys Môn a Merthyr Tudful).

Tabl 2: Bydd cyflogau sylfaenol ac uwch gyflogau'n daladwy fel a ganlyn i aelodau prif gynghorau

Cyflog sylfaenol (taladwy i bob aelod etholedig) £13,300			
	Grŵp A (Caerdydd, Rhondda Cynon Taf, Abertawe))	Grŵp B (Pen-y-bont ar Ogwr, Caerffili, Sir Gaerfyrddin, Conwy, Sir y Fflint, Gwynedd, Casnewydd, Castell-nedd Port Talbot, Sir Benfro, Powys, Bro Morgannwg, Wrecsam)	Grŵp C (Blaenau Gwent, Ceredigion, Sir Ddinbych, Merthyr Tudful, Sir Fynwy, Tor-faen, Ynys Môn)
Uwch gyflogau (yn cynnwys cyflog sylfaenol)			
Band 1 Arweinydd Dirprwy arweinydd	£53,000 £37,000	£48,000 £33,500	£43,000 £30,000
Band 2 Swyddogion Gweithredol – Lefel 1 Swyddogion gweithredol – Lefel 2	£32,000 £28,800	£29,000 £26,100	£26,000 £23,400
Band 3 Cadeiryddion Pwyllgorau (os telir):		Lefel 1 £22,000 Lefel 2 £20,000	
Band 4 Arweinydd grŵp yr wrthblaid fwyaf ³		£22,000	
Band 5 Arweinydd grwpiau gwleidyddol eraill		£17,000	

³ Arweinydd grŵp yr wrthblaid fwyaf. Gweler Rheoliadau IRPW, Atodiad 2, Rhan 1(2) ar gyfer diffiniad o "grŵp yr wrthblaid fwyaf" a "grŵp gwleidyddol mwyaf".

Nodiadau Tabl 2

- (i) Mae'r Panel wedi penderfynu bod yn rhaid i gyngor sicrhau bod uwch gyflog ar gael i arweinydd grŵp yr wrthblaid fwyaf (yn amodol ar y gofyniad 10% o aelodaeth).

Tabl 3: Bydd cyflogau dinesig (lle'u telir) fel a ganlyn i aelodau prif gynghorau

Cydnabyddiaeth ariannol i arweinwyr dinesig a dirprwy arweinwyr dinesig (yn cynnwys cyflog sylfaenol)		
Lefel Cyfrifoldeb	Arweinwyr dinesig	Dirprwy arweinwyr dinesig
Lefel a	24,000	18,000
Lefel b	21,500	16,000
Lefel c	19,000	14,000

Tabl 4: Ffioedd ar gyfer aelodau cyfetholedig (gyda hawliau pleidleisio) awdurdodau lleol (gan gynnwys awdurdodau parciau cenedlaethol ac awdurdodau tân ac achub)

Cadeiryddion pwyllgorau safonau a phwyllgorau archwilio	£256 (4 awr a throsodd) £128 (hyd at 4 awr)
Aelodau cyffredin o bwyllgorau safonau sydd hefyd yn cadeirio pwyllgorau safonau ar gyfer cynghorau cymuned a thref.	£226 ffi ddyddiol (4 awr a throsodd) £113 (hyd at 4 awr)
Aelodau cyffredin pwyllgorau safonau; pwyllgor craffu addysg; pwyllgor craffu troseddu ac anhrefn a phwyllgor archwilio	£198 (4 awr a throsodd) £99 (hyd at 4 awr)

Tabl 5: Bydd cyflogau sylfaenol ac uwch gyflogau fel a ganlyn i aelodau Awdurdodau Parciau Cenedlaethol

Cyflog sylfaenol	£3,600
Uwch gyflogau (yn cynnwys cyflog sylfaenol)	
Cadeirydd ⁴ (Band 3) Dirprwy gadeirydd/ cadeirydd y pwyllgor (gweler nodyn i)	£12,300
Lefel 1	£7,300
Lefel 2	£6,000

⁴ Bannau Brycheiniog, Arfordir Penfro, Eryri

Tabl 6: Bydd cyflogau sylfaenol ac uwch gyflogau fel a ganlyn i aelodau awdurdodau tân ac achub Cymru

Cyflog sylfaenol	£1,700
Uwch gyflogau	
Cadeirydd ⁵ (Band 3)	£10,400
Dirprwy gadeirydd	£ 5,400
/ Cadeirydd y pwyllgor (gweler nodyn i)	£ 5,400

Nodiadau Tablau 5 a 6

- (i) Gellir talu uwch gyflogau Awdurdodau Parciau Cenedlaethol ac Awdurdodau Tân ac Achub i'r cadeirydd, dirprwy gadeirydd, a hyd at ddau gadeirydd pwyllgor arall.
- (ii) Gall Awdurdodau Parciau Cenedlaethol ac Awdurdodau Tân ac Achub Cymru, fel yn achos prif gynghorau, benderfynu ar uchafswm y diwrnodau y gellir talu aelodau cyfetholedig amdanynt mewn blwyddyn.

⁵ Y Canolbarth a'r Gorllewin, y Gogledd, y De

1. Cyflwyniad

- 1.1 Dyma'r wythfed Adroddiad Blynyddol Panel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol, a'r pumed i gael ei gyhoeddi o dan ofynion y Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011. Ymestynnodd y Mesur gyfrifoldebau'r Panel a'i bwerau dan Adran 142 i benderfynu ar daliadau neu i bennu taliadau i aelodau o awdurdodau perthnasol. Roedd hyn yn galluogi'r Panel i symud y tu hwnt i'r cyfyngiad blaenorol o osod terfynau uchaf ar gyfer taliadau aelodau ac mae'r Panel wedi gallu defnyddio'r pŵer hwn o bennu o Ebrill 2012. Fe wnaeth y Mesur hefyd ymestyn cylch gwaith y Panel i gynnwys cyfrifoldeb am dâl aelodau Awdurdodau Parciau Cenedlaethol (APCau), Awdurdodau Tân ac Achub (ATA) a chynghorau tref a chymuned
- 1.2 Diwygiodd Adran 63 o Ddeddf Llywodraeth Leol (Democratiaeth) (Cymru) 2013 Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011 gan fewnosod Adran 143A. Mae hwn yn ei gwneud hi'n ofynnol i unrhyw brif gyngor neu awdurdod tân ac achub sy'n bwriadu newid cyflog ei Bennaeth Gwasanaeth Cyflogedig ymgynghori â'r Panel oni bai bod y codiad cyflog yn unol â chodiad cyflog i swyddogion eraill. Mae Adran 143A hefyd yn galluogi'r Panel mynegi barn ar unrhyw beth yn Natganiad Polisi Tâl awdurdod sy'n ymwneud â chyflog y Pennaeth Gwasanaeth Cyflogedig (fel arfer y Prif Weithredwr, neu'r Prif Swyddog Tân). Y ffordd mae'r Panel yn defnyddio'r pŵer hwn yn cael ei osod allan yn Adran 11 o'r adroddiad hon ac yn cytuno â'r canllawiau i'r Panel a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cymru ar Atodiad 6.
- 1.3 Mae Deddf Llywodraeth Leol (Cymru) 2015 yn darparu pwerau a chyfrifoldebau ychwanegol i'r Panel. Bydd y rhain, ar sail dros dro, yn estyn swyddogaeth y Panel ynglŷn â Phenathiaid Gwasanaeth Cyflogedig y prif gynghorau. Hefyd, mae'r Ddeddf yn gwneud darpariaeth i'r Panel gael y pŵer i benderfynu ar y cydnabyddiaeth ariannol i aelodau awdurdodau cysgodol a phrif gynghorau newydd eu ffurfio.
- 1.4 Yn y penderfyniadau ar gyfer yr Adroddiad Blynyddol hwn, mae'r Panel wedi parhau i ystyried fforddiadwyedd a derbynioldeb, o ystyried y cyfngiadau parhaus ar gyllidebau awdurdodau lleol.
- 1.5 Er y bu cynnydd yn y boblogaeth ledled Cymru, ni nododd cyfrifiad 2011⁶ fod hyn wedi bod yn ddigonol i symud unrhyw brif gyngor i grŵp poblogaeth uwch ac nid yw Fframwaith y Panel wedi newid o ran grwpiau poblogaeth.
- 1.6 Fel gydag adroddiadau blaenorol y Panel, mae ei benderfyniadau ar daliadau aelodau'n seiliedig ar gyfres o egwyddorion a nodir yn Adran 2 yr Adroddiad Blynyddol hwn.
- 1.7 Mae'r Panel yn parhau'n bendant o'r farn na ellir cynnal gwerthoedd democrataidd llywodraethu leol heb fynd i gostau. Mae aelodau awdurdodau lleol (gan gynnwys aelodau cyfetholedig ac aelodau penodedig) yno i gynrychioli buddiannau pobl leol, llywodraethu cymunedau lleol, a sicrhau gwasanaethau cyhoeddus sy'n cynnig gwerth am arian i drethdalwyr lleol drwy

⁶ 2011 Tabl CP04 y Cyfrifiad. Poblogaeth breswyl arferol bod oedran, awdurdodau unedol yng Nghymru

graffu effeithiol. Mae'r rhain yn dasgau pwysig a sylweddol i aelodau awdurdodau perthnasol o fewn cylch gwaith y Panel. Mae cydnabyddiaeth ariannol a gyllidir yn gyhoeddus ar gael i annog amrywiaeth o bobl barod a galluog i fynd ati i lywodraethu'n lleol, drwy'r rolau y cânt eu hethol, eu penodi neu eu cyfethol iddynt.

- 1.8 Wrth bennu lefel y taliadau i aelodau cyngorau lleol, hyd yma mae'r Panel wedi ceisio cydymffurfio â'r egwyddor o '*dderbynioldeb*' drwy sicrhau nad yw'r rhain '*mor uchel fel bod angen dargyfeirio adnoddau sylweddol o flaenoriaethau allweddol cyngor*'. Ond mae Adran 142(8) o'r Mesur yn fwy eglur ar 'fforddiadwyedd' wrth nodi "*wrth osod swm⁷ ... rhaid i'r Panel ystyried beth yn ei farn ef fydd effaith ariannol debygol gwneud hynny ar awdurdodau perthnasol*". Mae bodloni gofyniad y Mesur o ran fforddiadwyedd wedi bod yn her i'r Panel, yn enwedig oherwydd diddordeb y cyhoedd mewn taliadau a wneir i aelodau. Mae'r Panel yn cydnabod bod y mater o fforddiadwyedd – mewn perthynas â chyllidebau gwasanaethau awdurdodau perthnasol ac i incwm gwario etholwyr – yn debygol o effeithio'n bwerus ar farn y cyhoedd am unrhyw gynnydd i daliadau aelodau.
- 1.9 Gan mai arian o bwrs y wlad a ddefnyddir, mae'n rhaid i daliadau i aelodau am eu hamser, gwerth a chyfrifoldeb fod yn deg ac yn fforddiadwy. Roedd penderfyniadau'r Panel yn ei Adroddiad 2009 yn cysylltu taliadau ag enillion gros canolrifol gweithwyr llawn amser sy'n byw yng Nghymru, fel yr adroddwyd yn yr Arolwg Blynyddol o Oriau ac Enillion (ASHE). Pennwyd y cyflog sylfaenol ar dair rhan o bump o Gyflog Canolrifol Cymru Gyfan, ac fe bennwyd uwch gyflogau ar luosrifau o'r cyflog canolrifol blynyddol hwn. Wrth bennu'r cyflogau hyn, roedd y Panel yn cydnabod bod yna gyfranogiad gwasanaeth cyhoeddus di-dâl.
- 1.10 O ystyried y llacio cymedrol iawn yn y cyfyngiadau ar dâl y sector cyhoeddus a hefyd er mwyn atal erydu pellach ar lefelau cymharol y tâl, penderfynodd y Panel y llynedd, o ystyried y cyfyngiadau difrifol parhaol ar adnoddau llywodraeth leol i beidio â chynyddu'r tâl yn 2015/16. Nid oes newid wedi bod yn y sefyllfa hon eleni ac mae'r Panel wedi penderfynu i beidio â chynyddu'r tâl yn 2016/17. Bydd hyn yn amharu ymhellach ar yr aliniad ag enillion gros canolrifol yng Nghymru oedd yn sail i'r cyflog sylfaenol a osodwyd yn 2009. Mae hwn yn fater y mae'r Panel yn bwriadu ailedrych arno ar adeg briodol yn y dyfodol.
- 1.11 Am y tro gyntaf rhoddwyd llythyr cylch gwaith⁸ i'r Panel gan Y Gweinidog Gwasanaethau Cyhoeddus, sy'n arferol i Gyrff a noddir gan Lywodraeth Cymru. Tynnodd y Gweinidog sylw'r Panel at ddymuniad Llywodraeth Cymru i leihau cost gwleidyddiaeth ar bwrs y wlad ac yn cyfeirio at nifer o agweddau o'r fframwaith cydnabyddiaeth ariannol presennol sy angen ystyriaeth. Gofynnodd y Gweinidog hefyd i'r Panel ystyried os yw cyfradd tâl arweinwyr a swyddogion gweithredol yn gyfiawn wrth gymharu â thâl cyngorau tebyg eraill yn y DU. Mae'r Panel wedi rhoi sylw dyledus i'r llythyr cylch gwaith.
- 1.12 Gafodd y Panel gwybodaeth gymharol o arbenigwr cenedlaethol ar gydnabyddiaeth ariannol a chwrrdasant ag ef i drafod ei gasgliadau. O

⁷ <http://www.legislation.gov.uk/mwa/2011/4/contents/enacted>.

⁸ Gweler Atodiad 5

ganlyniad, sicrhawyd y Panel bod ei cydnabyddiaeth ariannol yn gyfiawn ac yn briodol o gymharu a chenhedloedd eraill y DU.

- 1.13 Mae ymatebion i'r ymgynghoriad ar adroddiad blynyddol drafft eleni wedi codi materion ynghylch annibyniaeth y Panel a'r ffordd y mae'r Panel wedi ymateb i'r llythyr cylch gwaith - a'r dystiolaeth y mae'r Panel yn seilio ei benderfyniadau arni. Ynglŷn â'r mater cyntaf, mae'r Panel bob amser wedi'i wneud yn glir ei bod wedi'i greu gan Lywodraeth Cymru a bod y Gweinidog yn penodi Cadeirydd ac aelodau o'r Panel, ac yn darparu ei arian yn ogystal ag Ysgrifenyddiaeth i gefnogi ei waith. Er gwaethaf hyn, mae'r Panel wedi cyrraedd ei benderfyniadau heb gyfarwyddyd gan Lywodraeth Cymru ac mae'r penderfyniadau a nodir yn yr adroddiad drafft 2016 wedi'u datblygu o ganlyniad ystyried parhaol y fframwaith yn gyffredinol ac yn benodol awydd i fanteisio i'r eithaf ar hyblygrwydd lleol.

O ran y sail dystiolaeth a ddefnyddiwyd gan y Panel i wneud ei benderfyniadau, mae'r Panel wedi gwneud yn glir bod hyn yn ei hanfod yn ansoddol, yn hytrach na meintiol. Mae'n deillio o wybodaeth a gasglwyd o'r arolwg holiadur o'r holl gynghorwyr a ddiweddarwyd drwy ymweliadau rheolaidd ag awdurdodau, oedd yn cynnwys cyfarfodydd rhwng y Panel ac Aelodau. Cynhaliwyd cyfarfodydd hefyd gyda grwpiau diddordeb arbennig, a chafwyd cyflwyniadau gan swyddogion, cynghorwyr ac aelodau o'r gymuned ehangach. Mae gan aelodau'r Panel bob un profiad eang a hir naill ai fel cynghorwyr a/neu uwch swyddogion a defnyddir y wybodaeth ansoddol helaeth hon i wneud penderfyniadau perthnasol a phriodol.

- 1.14 Yn ei adroddiad blynyddol drafft 2015 cynigiodd y Panel ymestyn i gadeiryddion pwyllgorau ac i benaethiaid dinesig y hyblygrwydd a gyflwynodd yn ei adroddiad 2014 o ran y taliadau ar gyfer y rolau cadeirydd pwyllgor a dirprwy gadeiryddion awdurdodau parciau cenedlaethol. Yn dilyn ymgynghoriad ynghylch y cynnig hwn penderfynodd y Panel ohirio gweithredu hyblygrwydd hwn ar gyfer cadeiryddion pwyllgor tra'n ei ystyried bellach. Mae'r Panel wedi penderfynu ymestyn hyblygrwydd i daliadau aelodau gweithredol a chadeiryddion pwyllgorau.

- 1.15 Mae'r Panel yn dal yn bryderus ynglŷn â'r amrywiadau mawr a'r anghysondeb o ran y cymorth a ddarperir i aelodau i'w galluogi i gyflawni eu swyddogaethau'n effeithiol. Mae'r Panel wedi pennu y dylid darparu cymorth o'r fath heb gost i'r aelod etholedig unigol abod yn rhaid i'r gost cymorth fod yn briodol, yn rhesymol a chael eu datgan yn gyhoeddus. Ni chaiff awdurdodau dynnu symiau o gyflogau aelodau fel cyfraniad at y costau cymorth hynny y mae'r awdurdod yn eu hystyried yn angenrheidiol ar gyfer effeithlonrwydd a/neu effeithiolrwydd aelodau. Ond mae'r Panel yn ymwybodol nad yw nifer o awdurdodau wedi gweithredu penderfyniadau'r Panel yn llawn yn y maes hwn ac y llynedd gwnaeth newidiadau i'w benderfyniadau blaenorol i sicrhau bod mwy o gysondeb ledled Cymru.

Yn bellach i drafodaethau gydag aelodau o Bwyllgorau Gwasanaethau Democrataidd a Phenaethiaid Gwasanaethau Democrataidd yn 2015 mae'r Panel yn pryderu bod yr amrywiadau ac anghysondeb o ran y cymorth a ddarperir i aelodau gan awdurdodau yn parhau. Mae'n bwysig bod awdurdodau

yn ymwybodol bod cymorth annigonol yn gallu tanseilio gallu aelodau etholedig i gyflawni'u dyletswyddau'n effeithiol.

- 1.16 Mae'r Panel yn disgwyl bod y gefnogaeth a ddarperir yn cymryd i ystyriaeth anghenion arbennig aelodau unigol. Cynhwysir yn swyddogaeth Pwyllgorau Gwasanaethau Democrataidd amod i adolygu'r lefel o gymorth a ddarperir i aelodau i gyflawni'u dyletswyddau a bydd y Panel yn disgwyl i'r pwyllgorau hyn cynnal adolygiadau a dod â chynigion i'r cyngor llawn am beth sy'n rhesymol. Cyfeiriodd aelodau o Bwyllgorau Gwasanaethau Democrataidd a Phenaethiaid Gwasanaethau Democrataidd yn ein cyfarfodydd gyda hwy y bydd o fudd i awdurdodau fod yn rhagweithiol wrth rannu gwybodaeth a gosod meincnodau i lefelau o ddarpariaeth ac arfer da ar sut i gefnogi gwaith aelodau etholedig.
- 1.17 Mae'r Panel yn nodi nid yw aelodau bob amser yn defnyddio'r cymorth a ddarparwyd drwy fframwaith cydnabyddiaeth ariannol y Panel, yn enwedig o ran y lwfans gofal. Mae rhai aelodau yn amharod i hawlio'r cyfan y mae ganddynt yr hawl i hawlio i gefnogi eu gwaith, yn enwedig y lwfans gofal, oherwydd pryderon am y cyhoeddusrwydd anffafriol a gall hyn ei denu. Dylai pwyllgorau gwasanaethau democrataidd yn cymryd camau i annog a hwyluso Aelodau cymwys i hawlio'r lwfansau hyn.
- 1.18 Mae'r Panel yn annog pawb sy'n gysylltiedig â hyn i sicrhau bod penderfyniadau'r Panel yn cael eu gweithredu'n llawn, a bod aelodau unigol yn cael eu hannog i fanteisio ar yr holl gymorth sydd ar gael gan gynnwys y Lwfans Gofal, sy wedi cael ei estyn i gynnwys darpariaeth i aelodau sydd angen gofal neu gymorth personol
- 1.19 Mae'r Panel wedi parhau i gyfrannu lle bynnag y bo'n bosibl at wella amrywiaeth mewn llywodraeth leol yng Nghymru trwy ei benderfyniadau. Mae hefyd wedi cymryd camau ynghyd â'r Uned Penodiadau Cyhoeddus dylai helpu ehangu aelodaeth y Panel pan fydd y cyfle yn ymddangos. Ymatebodd y Panel i wahoddiad gan y Gweinidog Llywodraeth Leol a Busnes y Llywodraeth i adrodd ar ei waith i gynyddu amrywiaeth o fewn ei aelodaeth. Gellir gweld yr adroddiad ar wefan y Panel.⁹
- 1.20 Mae adran 153 y Mesur yn rhoi pŵer i'r Panel i fonitro cydymffurfiaeth awdurdodau perthnasol â'i ofynion. Datgelodd archwiliad o lefel y cydymffurfio gan brif gynghorau oedd gan dros hanner y cynghorau ddiffygion sylweddol o ran y gofynion sy'n ymwneud â rhestr o gydnabyddiaeth ariannol aelodau a'r gofynion cyhoeddi fel y nodir yn adroddiadau blynyddol. Er fe godwyd pryderon penodol gydag awdurdodau unigol a gymerwyd camau i roi sylw iddynt, mae'r Panel yn parhau i bwysleisio pwysigrwydd darparu gwybodaeth gywir ac amserol ynghylch taliadau i gynghorwyr a'r gallu cael mynediad rhwydd iddynt gan aelodau o'r cyhoedd. Bydd aelodau'r Panel yn parhau i siarad â chynrychiolwyr Pwyllgorau Gwasanaethau Democrataidd a swyddogion i drafod sut i gyflawni gwella cysondeb a rhwyddineb mynediad i'r wybodaeth hwn yn y dyfodol.
- 1.21 Mae achosion sylweddol o beidio â chydymffurfio gan gynghorau tref a chymuned a fydd yn bwnc archwiliad manwl a gweithredu piodol.

⁹ <http://wales.gov.uk/irpwsb/home/publication/201415/report-to-minister-on-diversity-irp/?lang=cy>

- 1.22 Mae'r Panel yn cydnabod y pwysigrwydd mae Llywodraeth Cymru yn ei roi ar graffu effeithiol fel elfen hanfodol o'r system gabinet o lywodraeth leol. Bydd y Panel yn cadw mewn cysylltiad â Phanel Cyfeirio Craffu Llywodraeth Cymru er mwyn cadw ei hun yn hysbys o'r swyddogaeth graffu.
- 1.23 Mae'r Panel yn ymwybodol hefyd o'r modd y mae Llywodraeth Cymru yn symud ymlaen â'r ddeddfwriaeth a fydd yn penderfynu ar ffurf llywodraeth leol yng Nghymru yn y dyfodol, a bydd y Panel yn cydweithio'n agos â Chomisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru i baratoi ar gyfer ei weithredu.

2. Fframwaith y Panel: egwyddorion cydnabyddiaeth ariannol

Cynnal ymddiriedaeth a hyder

- 2.1 Mae gan ddinasyddion yr hawl i ddisgwyl bod pawb sy'n dewis gwasanaethu mewn awdurdodau cyhoeddus yn cynnal ymddiriedaeth y cyhoedd drwy goleddu'r gwerthoedd a'r foeseg sy'n ymhlyg mewn gwasanaeth cyhoeddus o'r fath. Dengys yr egwyddorion hyn y cyfraniad a wna gwaith y Panel a'i fframwaith tuag at gynnal ymddiriedaeth a hyder y cyhoedd

Symrlwydd

- 2.2 Mae'r fframwaith yn glir ac yn ddealladwy. Mae hyn yn hanfodol er mwyn i'r Panel allu cyfleu ei benderfyniadau yn effeithiol i bawb yr effeithir arnynt gan ei waith neu sydd â diddordeb ynddo.

Cydnabyddiaeth ariannol

- 2.3 Mae'r fframwaith yn darparu ar gyfer talu aelodau awdurdodau cyhoeddus sydd â chyfrifoldeb am wasanaethu eu cymunedau daearyddol neu eu cymunedau buddiant a nodwyd. Ni ddylai lefel y gydnabyddiaeth ariannol fod yn rhwystr i ymgymryd â'r gwaith na pharhau ag ef. Ni ddylai fod unrhyw ofyniad bod adnoddau sy'n angenrheidiol i'w galluogi i gyflawni dyletswyddau yn cael eu hariannu o'r cyflog. Mae'r Fframwaith yn rhoi tâl ychwanegol i'r rhai sy'n cael mwy o gyfrifoldeb.

Amrywiaeth

- 2.4 Atgyfnerthir democratiaeth pan fydd aelodaeth awdurdodau cyhoeddus yn adlewyrchu'n ddigonol gyfansoddiad demograffig a diwylliannol y cymunedau a wasanaethir gan y cyfryw awdurdodau. Bydd y Panel bob amser yn ystyried pa gyfraniad y gall ei fframwaith ei wneud tuag at annog y rhai heb gynrychiolaeth ddigonol i gymryd rhan ar lefel awdurdod lleol.

Atebolrwydd

- 2.5 Mae gan drethdalwyr a dinasyddion yr hawl i gael gwerth am arian o arian cyhoeddus sydd wedi'i neilltuo i dalu'r rhai a etholir, a benodir, neu a gyfetholir i wasanaethu er budd y cyhoedd. Mae'r Panel yn disgwyl bod pob prif gyngor yn darparu gwybodaeth am weithgareddau eu haelodau ac yn benodol, yn disgwyl i gynghorwyr pob awdurdod lleol lunio adroddiad blynyddol ar eu gweithgarwch sy'n ymwneud â'r cyngor.

Tegwch

- 2.6 Fel prawf hanfodol o degwch y fframwaith, mae'r Panel yn sicrhau bod ei benderfyniadau ar gydnabyddiaeth ariannol i aelodau yn ystyried enillion etholwyr Cymru. Bydd yn bosibl cymhwyso'r fframwaith yn gyson i aelodau pob

awdurdod cyhoeddus er mwyn sicrhau bod lefelau cydnabyddiaeth ariannol yn deg, yn fforddiadwy ac yn gyffredinol dderbyniol.

Ansawdd

- 2.7 Mae'r Panel yn cydnabod bod y gymysgedd gymhleth o ddyletswyddau llywodraethu, craffu a rheoleiddio sydd gan aelodau yn ei gwneud yn ofynnol iddynt ymgysylltu â'r gwaith o wella ansawdd yn barhaus. Mae'r Panel yn disgwyl i aelodau ymgymryd â'r cyfleoedd hyfforddi a datblygiad personol hynny sy'n angenrheidiol i gyflawni'n briodol y dyletswyddau y cânt gydnabyddiaeth ariannol amdanynt.

Tryloywder

- 2.8 Mae sicrhau tryloywder cydnabyddiaeth ariannol aelodau er budd y cyhoedd. Mae rhai aelodau yn derbyn lefelau ychwanegol o gydnabyddiaeth ariannol am eu bod wedi'u hethol, neu eu penodi, i fwy nag un corff cyhoeddus. Mae'r fframwaith yn fodd o sicrhau bod gwybodaeth am holl gydnabyddiaeth ariannol holl aelodau ar gael yn hawdd i'r cyhoedd.

3. Taliadau i Aelodau Etholedig Prif Gyngorau: Cyflogau Sylfaenol, Uwch a Dinesig

Cyflog Sylfaenol ar gyfer Aelodau Etholedig o Brif Gyngorau

- 3.1 Yn wyneb gostyngiad parhaus yng nghyllid y sector cyhoeddus mae'r Panel wedi penderfynu na fydd unrhyw gynnydd o wanwyn 2016 ymlaen yn lefel y Cyflog Sylfaenol i aelodau'r prif gyngorau.

Penderfyniad 1: Bydd y cyflog sylfaenol yn 2016/17 ar gyfer aelodau etholedig y prif gyngorau'n aros yn £13,300.

Nodyn ar Benderfyniad 1:

Yn wreiddiol, penderfynodd y Panel (Adroddiad Blynyddol y Panel Adolygu Annibynnol Rhagfyr, 2009) y byddai taliad y cyflog sylfaenol yn cael ei gysoni ag enillion gros canolrifol gweithwyr llawn amser sy'n byw yng Nghymru, fel yr adroddwyd yn yr Arolwg Blynyddol ar Oriau ac Enillion (ASHE). O gofio am y pwysau sydd ar wariant cyhoeddus, nid oedd posib cynnal y cysoni hwn. Bydd y Panel yn edrych eto pan fo'n briodol ar y sail ar gyfer penderfynu ar y cyflog sylfaenol.

Uwch Gyflogau ar gyfer Aelodau Etholedig Prif Gyngorau

- 3.2 Bydd y cyfyngiad ar nifer yr uwch gyflogau taladwy ('y cap') yn parhau. Yn 2016/17, ni fydd uchafswm yr uwch gyflogau sy'n daladwy ym mhob prif gyngor yn cael ei newid a bydd fel yr hyn a nodir yn Nhabl 1.

Tabl 1: Nifer yr aelodau cyngor sy'n gymwys i dderbyn uwch gyflog

Cyngor	Nifer y cynghorwyr	Nifer yr uwch gyflogau
Grŵp A		
Caerdydd	75	19
Rhondda Cynon Taf	75	19
Abertawe	72	19
Grŵp B:		
Pen-y-bont ar Ogwr	54	18
Caerffili	73	18
Sir Gaerfyrddin	74	18
Conwy	59	18
Sir y Fflint	70	18
Gwynedd	75	18
Castell-nedd Port Talbot	64	18
Casnewydd	50	18
Sir Benfro	60	18
Powys	73	18
Bro Morgannwg	47	18
Wrecsam	52	18
Grŵp C		
Blaenau Gwent	42	17
Ceredigion	42	17
Sir Ddinbych	47	17
Ynys Môn	30	15
Merthyr Tudful	33	16
Sir Fynwy	43	17
Torfaen	44	17

Taliadau i aelodau o'r Weithrediaeth, Cadeiryddion Pwyllgorau, ac Arweinydd yr Wrthblaid

3.3 Mae'r Panel wedi adolygu ei penderfyniadau blaenorol ynglŷn â'r uwch gyflogau a delir i'r aelodau hyn.

(i) Y Gweithrediaeth:

Yn sgil yr ymweliadau i bob un o'r prif gynghorau gan y Panel yn 2009 daeth i'r casgliad dylai aelodau'r gweithrediaeth cael eu hystyried yn gyfateb i weithwyr llawn amser (hyd at 40 awr yr wythnos), nid o reidrwydd naw tan bump. Fodd bynnag, pwysleisiasom bod wrth gyrraedd y penderfyniad hwn roedd cydnabyddiaeth o'r amrywiaeth fawr o drefniadau sy'n rheoli bron i 200 o aelodau gweithrediaethau (ac eithrio arweinwyr) a bydd gan rhai deiliad

portffolio mwy o gyfrifoldeb a llwyth gwaith nag eraill. Ond roedd hyn yn ddibynol ar drefniadau sefydliadol penodol yn nghabinetau pob awdurdod.

Rydym nawr wedi rhoi ystyriaeth bellach i'r mater hwn yn dilyn ymweliadau mwy diweddar yn ogystal â barnau a gafodd eu mynegi ynglŷn â phriodoldeb talu aelodau cabinet yr un cyflog heb ystyried dyletswyddau'r portffolio a ddelir. Er bod nifer o gynghorau yn gweithredu gyda cabinet o 10, yr uchafswm statudol, mae rhai eraill yn penderfynu i gael cabinetau llai ac felly mae terfynau portffolios unigol yn llawer mwy. Rydym wedi dod i'r casgliad dylai hyn cael ei adlewyrchu yn y fframwaith cydnabyddiaeth ariannol. Nid rôl y Panel yw ef i benderfynu ar strwythur cabinetau awdurdodau lleol, felly mae'r penderfyniadau newydd yn rhoi hyblygrwydd i bob cyngor benderfynu ar ystod addas o bortffolios i gwrdd ag anghenion lleol, yn cydnabod bod amrywiaeth anochel yn lefel dyletswydd a llwyth gwaith.

Gaiff aelodau'r cabinet gael eu talu ar un o'r lefelau cyflog isod:

Lefel 1-

Grŵp A - £32,000

Grŵp B - £29,000

Grŵp C - £26,000

Lefel 2 -

Grŵp A - £28,800

Grŵp B - £26,100

Grŵp C - £23,400

Bydd yn fater i awdurdodau unigol i benderfynu ar weithrediad y penderfyniadau hyn o fewn eu strwythurau cabinet penodol.

(ii) Cadeiryddion Pwyllgorau

Mae'r Panel yn parhau i fod o'r barn nad yw cyfrifoldeb a swyddogaeth cadeirio pwyllgor yn cael ei effeithio gan boblogaeth yr awdurdod yn gyffredinol. Fodd bynnag, mae cydnabyddiaeth bod cyfrifoldeb penodol a llwyth gwaith rhai cadeiryddion yn fwy na rhai eraill. Mae hyn wedi bod yn pwnc trafod parhaol i ni. Rydym yn ystyried bod rhaid adlewyrchu hyn yn y fframwaith cydnabyddiaeth ariannol.

Mae'r Panel, felly, yn awgrymu cyflwyno dau lefel o gydnabyddiaeth ariannol ar gyfer cadeiryddion pwyllgorau:

Cadeiryddion lefel 1 - £22,000

Cadeiryddion lefel 2 - £20,000

Mae'n fater i awdurdodau unigol benderfynu ar ba lefel y ddelir i gadeirydd i adlewyrchu'n briodol y cyfrifoldeb sydd ynghlwm â'r swydd.

Y Bandiau Uwch Gyflog

Penderfyniad 2: Mae'r Panel wedi penderfynu y bydd lefelau uwch gyflog 2016/17 ar gyfer aelodau prif gynghorau bod fel y nodir yn nhabl 2.

Tabl 2: Cyflogau sylfaenol ac uwch gyflogau taladwy i aelodau prif gynghorau

Cyflog sylfaenol (taladwy i'r holl aelodau etholedig) £13,300			
	Grŵp A (Caerdydd, Rhondda Cynon Taf, Abertawe)	Grŵp B Pen-y-bont ar Ogwr, Caerffili, Sir Gaerfyrddin, Conwy, Sir y Fflint, Gwynedd, Casnewydd, Castell-nedd Port Talbot, Sir Benfro, Powys, Bro Morgannwg, Wrecsam)	Grŵp C (Blaenau Gwent, Ceredigion, Sir Ddinbych, Merthyr Tudful, Sir Fynwy, Torfaen, Ynys Môn)
Uwch gyflogau (yn cynnwys cyflog sylfaenol)			
Band 1 Arweinydd Dirprwy arweinydd	£53,000 £37,000	£48,000 £33,500	£43,000 £30,000
Band 2 Swyddogion Gweithredol – Lefel 1 Swyddogion Gweithredol - Lefel 2	£32,000 £28,800	£29,000 £26,100	£26,000 £23,400
Band 3 Cadeiryddion pwyllgorau (os yn cael cydnabyddiaeth ariannol): Lefel 1 £22,000 Lefel 2 £20,000			
Band 4 Arweinydd y grŵp gwrthbleidiol mwyaf ¹⁰		£22,000	
Band 5 Arweinydd grwpiau gwleidyddol eraill		£17,000	

Nodiadau Tabl 2:

- Mae'r Panel yn ystyried mai'r swyddi arweinyddiaeth a gweithredol (cyflogau Band 1 a 2 yn y drefn honno) sydd â'r atebolrwydd unigol mwyaf a bod maint y boblogaeth yn parhau'n ffactor allweddol o ran dylanwadu ar lefelau cyfrifoldeb ac felly mae'r defnydd o'r tri grŵp poblogaeth (A, B ac C) wedi cael ei gadw.

¹⁰ Gweler Rheoliadau'r Panel, Atodiad 2, Rhan 1(2) am ddifiniad " Arweinydd y grŵp gwrthbleidiol mwyaf" a " grwpiau gwleidyddol eraill".

- b. Bydd y cadeiryddion pwyllgorau'n cael eu talu ar Fand 3, naill ai ar lefel 1 neu 2 (i'w penderfynu gan yr awdurdod) ond caiff awdurdod unigol benderfynu peidio â thalu i gadeiryddion penodol.
- c. Mae'r Panel yn ymwybodol o'r pwysigrwydd y mae Llywodraeth Cymru yn ei roi i werth y swyddogaeth graffu ar gyfer democratiaeth lleol, ac wedi nodi bod cyfanswm o 91 o gadeiryddion craffu'n cael uwch gyflog hyn o bryd. Mae'r Panel o'r farn bod hyn yn cydnabod yn glir bwysigrwydd y swyddogaeth hon dylid cael ei gynnal.
- ch. Mae'r amod bod rhaid i arweinydd grŵp gwrthbleidiol neu unrhyw arweinydd grŵp arall gynrychioli o leiaf 10% o aelodaeth y cyngor cyn cymhwyso am uwch gyflog yn aros yr un fath.
- d. Mae'r Panel wedi penderfynu bod rhaid i gyngor dalu uwch gyflog i arweinydd y grŵp gwrthbleidiol mwyaf.
- dd. Mae'r Panel wedi penderfynu bod rhaid i uwch gyflog Band 5 gael ei dalu i arweinwyr grwpiau gwleidyddol eraill, os ydynt yn derbyn cydnabyddiaeth ariannol.
- e. Gweler Rheoliadau IRPW, Atodiad 2, Rhan 1(2) am ddiffiniad o "*grŵp gwrthbleidiol mwyaf*" a "*grŵp gwleidyddol arall*".

Taliadau i Benaethiaid a Dirprwyon Dinesig (Cyflogau Dinesig)

- 3.4 Mae'r Panel yn parhau o'r farn ei bod yn briodol i awdurdodau bennu lefelau talu sy'n adlewyrchu gweithgarwch a chyfrifoldeb penaethiaid a dirprwyon dinesig yn hytrach na phoblogaeth leol. Mae'r Panel yn ymwybodol ond wedi'i synnu bod nifer o gynghorau wedi gosod cyflogau eu penaethiaid a dirprwyon dinesig yn unol â'r grwpiau poblogaidd yn hytrach na adlewyrchu cyfrifoldebau penodol sy'n perthyn a'r rolau. Felly, nid oes rhaid defnyddio'r tri grŵp sefydlog o brif gynghorau ar sail poblogaeth ynglŷn â phenderfynu ar daliadau i benaethiaid a dirprwyon dinesig.
- 3.5 Mae'r Panel wedi pennu tair lefel posib o gyflog dinesig – uwch, canolig ac is. Bydd rhaid i bob awdurdod penderfynu pa lefel (os o gwbl) bydd yn cael ei dalu ar gyfer pob un o'r swyddogaethau hyn yn ôl ffactorau lleol. Er enghraifft, gallai pennaeth dinesig cyngor bach gael ei dalu ar y gyfradd uchaf, tra gallai pennaeth dinesig cyngor mawr gael ei dalu ar y gyfradd isaf. Gallai cyfraddau tâl i ddirprwy benaethiaid dinesig amrywio yn yr un modd. Mae hyn yn galluogi i benaethiaid dinesig a'u dirprwyon yn yr un awdurdod gael eu talu ar wahanol lefelau.
- 3.6 Gall cyngor benderfynu peidio â rhoi cyflog dinesig i swyddi pennaeth dinesig a/neu ddirprwy bennaeth dinesig.

Penderfyniad 3: Mae'r Panel wedi penderfynu bod cyflogau dinesig (lle y'u telir) ar y lefelau canlynol yn daladwy (Tabl 3) a byddant yn cael eu cymhwyso gan awdurdodau fel yr ystyriant yn briodol, gan ystyried llwythi gwaith a chyfrifoldebau disgwylidig.

Tabl 3: Bydd cyflogau dinesig (lle y'u telir) yn daladwy fel a ganlyn i aelodau prif gynghorau

Cydnabyddiaeth ariannol i benaethiaid dinesig a dirprwy benaethiaid dinesig (yn cynnwys cyflogau sylfaenol)		
Lefel cyfrifoldeb	Penaethiaid dinesig	Dirprwy benaethiaid dinesig
Lefel 1	£24,000	£18,000
Lefel 2	£21,500	£16,000
Lefel 3	£19,000	£14,000

Nodiadau Tabl 3:

- a. Nid yw swyddi'r pennaeth dinesig a'r dirprwy bennaeth dinesig wedi'u cynnwys yn y cap (ac eithrio Cynghorau Ynys Môn a Merthyr Tudful)
 - b. Mae gofynion y Panel na ddylai aelodau orfod talu am gost cymorth (gweler penderfyniad 7) sy'n angenrheidiol i gyflawni eu dyletswyddau yn berthnasol yn achos penaethiaid dinesig. Mae'r Panel yn cydnabod yr ystod o wahanol lefelau o ddarpariaeth a wneir ar gyfer penaethiaid dinesig o ran trafndiaeth, cymorth ysgrifenyddol, rhoi tuag at elusen neu ddillad. Nid yw'r Panel o'r farn ei bod yn briodol i gynghorau ddisgwyl neu fynnu bod cyfraniadau tuag at y ddarpariaeth hon yn cael eu gwneud gan ddefnyddio'r uwch gyflogau net a delir i benaethiaid dinesig.
- 3.7 Mae swyddi dinesig yn uwch swyddi mewn cynghorau sy'n wahanol i arweinyddiaeth wleidyddol neu weithredol. Yn ogystal â chadeirio cyfarfodydd pwysig, y pennaeth dinesig yw 'dinesydd cyntaf' a 'llysgennad' yr awdurdod, gan gynrychioli'r cyngor i bob math o sefydliadau, ac mae angen i ddeiliad y swydd fod yn enghraifft o ddinasyddiaeth dda a'i hyrwyddo.
- 3.8 Yn aml, mae dirprwy benaethiaid dinesig yn 'ddarpar benaethiaid dinesig' ar gyfer y flwyddyn ganlynol, gan 'ddysgu eu crefft' drwy gymryd rhan mewn amserlen ar wahân o ddigwyddiadau, yn ogystal â dirprwyo ar gyfer yr arweinydd dinesig.
- 3.9 Bwriad y lwfans dinesig fel y'i diffinnir gan adrannau 22(5) a 24(4) Deddf Llywodraeth Leol 1972 yw parhau i alluogi i gynghorau dalu lwfans i gadeirydd ac is-gadeirydd cyngor sy'n addas at ddibenion talu am gostau'r swyddi hynny ym marn y cyngor.

- 3.10 Mewn sawl achos, mae penaethiaid dinesig yn derbyn cymorth ysgrifenyddol, yn cael cludiant ar gyfer dyletswyddau swyddogol, ac yn gallu manteisio ar gyllideb lletygarwch ar wahân sy'n cael ei rheoli gan swyddogion y cyngor.
- 3.11 Mae'r cymorth a roddir, y gwariant ariannol personol a'r lefel o weithgarwch yn ystod y flwyddyn yn y swydd yn amrywio'n sylweddol rhwng awdurdodau ac nid yw maint yr awdurdod yn ddangosydd dibynadwy o'r ymrwymiad sy'n ofynnol neu a roddir gan benaethiaid dinesig.
- 3.12 Mae gan yr holl brif gynghorau nifer o gynghorau cymuned yn eu hardaloedd ac nifer yn cynnwys cynghorau tref. Lle mae gan gyngor benaethiaid dinesig gweithredol iawn, bydd hyn yn cael rhywfaint o effaith ar lwyth gwaith penaethiaid dinesig prif gynghorau.
- 3.13 Mae Deddf Llywodraeth Leol (Democratiaeth) (Cymru) 2013 yn galluogi cynghorau i benodi aelod llywyddol sy'n gyfrifol am gadeirio cyfarfodydd y cyngor cyfan. Lle penodir un, bydd gan y pennaeth dinesig lai o gyfrifoldebau o ganlyniad i hynny.

Taliadau i Aelodau Llywyddol

Penderfyniad 4: Mae'r Panel wedi penderfynu y bydd yn rhaid i aelod llywyddol, os penodwyd un ac os yw'n cael cydnabyddiaeth ariannol, gael ei dalu ar lefel uwch gyflog Band 3, lefel 1. Bydd y swydd hon yn cyfrif tuag at y cap.

Penderfyniad 5: Mae'r Panel wedi penderfynu na fydd swydd dirprwy aelod llywyddol yn derbyn cydnabyddiaeth ariannol.

Y ffactorau allweddol sy'n sail i benderfyniadau'r Panel:

- 3.14 Y cyflog sylfaenol, a delir i bob aelod etholedig, yw'r gydnabyddiaeth ariannol am y cyfrifoldeb o gynrychiolaeth gymunedol a chymryd rhan yn y gwaith o graffu, rheoleiddio neu swyddogaethau cysylltiedig llywodraethu lleol am gyfnod sy'n gyfwerth â thri diwrnod yr wythnos. Mae unrhyw ymrwymiad amser y tu hwnt i dri diwrnod yn gyfraniad gwasanaeth cyhoeddus di-dâl.
- 3.15 Mae'n rhaid talu'r cyflog a'r costau sydd wedi'u pennu yn llawn i bob aelod, ac eithrio bod unigolyn wedi dewis yn annibynnol a gwirfoddol yn ysgrifenedig i swyddog priodol yr awdurdod i ildio'r holl daliad neu unrhyw elfen ohono.

Rhaid gweithredu'r canlynol:

- 3.16 Ni all aelod etholedig gael cydnabyddiaeth ariannol am fwy nag un swydd uwch o fewn ei awdurdod ef neu hi (ond gweler adran 4 ar JOSOC).
- 3.17 Ni ellir talu uwch gyflog a chyflog dinesig i aelod etholedig.

- 3.18 Mae'r cyflog sylfaenol yn gynwysedig ym mhob uwch gyflog a chyflog dinesig a delir.
- 3.19 Os yw cyngor yn dewis cael mwy nag un dirprwy arweinydd sy'n derbyn cydnabyddiaeth ariannol, dylid rhannu'r gwahaniaeth rhwng uwch gyflog y dirprwy arweinydd ac aelodau gweithredol eraill gyda nifer y dirprwy arweinwyr a'i ychwanegu at uwch gyflog aelodau gweithredol eraill er mwyn cyfrifo'r uwch gyflog sy'n daladwy i bob dirprwy arweinydd.
- 3.20 Ni all aelodau sy'n derbyn uwch gyflog Band 1 neu Fand 2 dderbyn cyflog gan unrhyw Awdurdod Parc Cenedlaethol neu Awdurdod Tân ac Achub y maent wedi'u penodi ar eu cyfer.

Cynorthwyo Gwaith Aelodau Etholedig Awdurdod Lleol

- 3.21 Cynhaliodd y Panel gyfres o gyfarfodydd yn 2015 gyda Chadeiryddion ac aelodau Pwyllgorau Gwasanaethau Democrataidd a Phenaethiaid Gwasanaethau Democrataidd. Mae'r amrywiadau eang a'r anghysondeb yn y cymorth a ddarperir i aelodau yn parhau i beri pryder i'r Panel. Mae'n bwysig i awdurdodau bod yn ymwybodol bod cymorth annigonol yn gallu tanseilio gallu Aelodau i gyflawni eu dyletswyddau sylfaenol yn effeithiol.
- 3.22 Mae'r Panel yn disgwyl i'r cymorth a ddarperir ystyried anghenion penodol aelodau unigol. Mae swyddogaethau Pwyllgorau'r Gwasanaethau Democrataidd yn cynnwys gofyniad i adolygu lefel y cymorth a roddir i aelodau i gyflawni eu dyletswyddau a byddai'r Panel yn disgwyl i'r pwyllgorau hyn wneud hynny a chyflwyno cynigion i'r cyngor llawn ynghylch yr hyn a ystyrir yn rhesymol. Yn y cyfarfod gyda'r Panel yn 2015 awgrymodd Penaethiaid Gwasanaeth Democrataidd bydd hi'n fuddiol i awdurdodau rannu gwybodaeth a sefydlu meincnodau ar gyfer lefel o gymorth ac arfer da am sut mae awdurdodau yn cefnogi gwaith aelodau etholedig.
- 3.23 Mae'r Panel o'r farn ei fod yn angenrheidiol i bob aelod etholedig gael defnydd hwylus o ffôn a gwasanaethau e-bost a chael mynediad electronig at wybodaeth briodol drwy gyswllt â'r Rhyngrwyd. Mae hyn yn cynnwys y ddarpariaeth angenrheidiol i aelod fod mewn cyswllt priodol â gwasanaethau'r cyngor a chynnal cyswllt â'r rhai maent yn eu cynrychioli. Mae llawer o gynghorau yng Nghymru wedi ymrwmo i 'weithio'n ddi-bapur' a heb fynediad electronig o'r fath, byddai aelod wedi'i gyfyngu'n sylweddol o ran ei allu i gyflawni ei ddyletswyddau. Fel y dynodwyd uchod, cyfrifoldeb pob cyngor trwy ei Bwyllgor Gwasanaethau Democrataidd yw sefydlu darpariaeth cymorth i aelodau ar asesu anghenion ei aelodau. Ni fyddai'n briodol i gyfleusterau o'r fath fod ar gael yn swyddfeydd y cyngor yn ystod oriau swyddfa yn unig. Pan mae hyfforddiant penodol, anghenion ychwanegol neu faterion anableded yn berthnasol, bydd rhaid i bob awdurdod asesu unrhyw ofynion penodol sydd gan unigolion.

Penderfyniad 6: Mae'r Panel wedi penderfynu y dylai pob awdurdod sicrhau, drwy ei Bwyllgor Gwasanaethau Democraidd, bod ei holl aelodau'n cael cymaint o gymorth ag sydd angen i'w galluogi i gyflawni eu dyletswyddau'n effeithiol. Dylid darparu cyfleusterau ffôn ac e-bost digonol i bob aelod etholedig, a mynediad electronig at wybodaeth briodol.

Penderfyniad 7: Mae'r Panel wedi penderfynu y dylid darparu cymorth o'r fath heb gostau i'r aelod unigol. Ni ellir gwneud didyniadau o gyflogau aelodau gan yr awdurdod priodol fel cyfraniad at y costau cymorth y mae'r awdurdod wedi eu penderfynu'n angenrheidiol ar gyfer effeithlonrwydd a/neu effeithiolrwydd aelodau.

Ad-dalu Costau Teithio, Cynhaliath a Gofal pan ar Fusnes Swyddogol

Ad-dalu Costau Milltiroedd

3.24 Mae'r Panel wedi penderfynu na fydd unrhyw newid i'r cyfraddau milltiroedd y mae gan aelodau hawl i'w hawlio. Dim ond ad-dalu costau teithio i'w aelodau am gyflawni busnes swyddogol o fewn a/neu'r tu allan i ffiniau'r awdurdod y gall pob awdurdod ei wneud, ar gyfraddau cyfredol Cyllid a Thollau Ei Mawrhydi sef:

45c y filltir	Hyd at 10,000 milltir mewn blwyddyn mewn car
25c y filltir	Mwy na 10,000 milltir mewn blwyddyn mewn car
5c y teithiwr y filltir	Tâl ychwanegol am deithwyr eraill
24c y filltir	Beiciau modur
20c y filltir	Beiciau

3.25 Dylai awdurdodau dalu'r cyfraddau milltiroedd a ragnodir i aelod sydd wedi bod yn deithiwr mewn cerbyd sy'n cael ei yrru gan rywun arall cyn belled ag y bo'r awdurdod yn fodlon fod cost wedi'i gwario gan yr aelod. Mae treuliau teithio a delir i gynghorwyr gan eu hawdurdod lleol wedi'u heithrio o dreth incwm a chyfraniadau yswiriant gwladol.

Ad-dalu Costau Teithio Eraill

3.26 Dim ond wrth gyflwyno derbynebâu'n dangos yr union wariant yr ad-delir unrhyw hawliadau eraill am gostau teithio, a bydd yn amodol ar unrhyw ofynion neu gyfyngiadau pellach y gall awdurdod eu pennu. Dylai aelodau geisio dewis y dull mwyaf cost-effeithiol o deithio bob amser.

3.27 Nododd y Panel bod Aelodau ag anableddau, mewn rhai achosion, wedi bod yn amharod i hawlio costau teithio dilys oherwydd ymateb andwyol yn dilyn cyhoeddiad eu costau teithio. Nid yw hyn yn wir am awdurdodau lle mae trefniadau teithio'n cael eu gwneud yn uniongyrchol gan yr awdurdod.

Ad-dalu Costau Cynhaliaeth

£28 y diwrnod	Lwfans dydd am brydau, gan gynnwys brecwast, lle nad oedd wedi'i gynnwys yn y taliad dros nos
£200 y noson	Llundain
£95 y noson	Rhywle arall
£30 y noson	Aros gyda ffrindiau a/neu deulu

- 3.28 Mae'r cyfraddau hyn yn cydymffurfio â chyfraddau Llywodraeth Cymru. Argymhellir bod llety dros nos yn cael ei archebu a thalu amdano ar ran aelodau gan yr awdurdod perthnasol, felly gall awdurdod bennu ei derfynau rhesymol ei hun ac nid yw'r terfynau sy'n berthnasol pan fo aelod unigol yn hawlio ôl-daliadau am gostau llety dros nos yn berthnasol wedyn.
- 3.29 Mae'n rhaid i bob awdurdod barhau i dalu costau cynhaliaeth ar gyfer eu haelodau hyd at y cyfraddau uchaf a nodir uchod ar sail hawliadau gyda derbynebaw, ac eithrio ar achlysuron lle mae aelodau'n aros gyda ffrindiau a/neu deulu.
- 3.30 Efallai y bydd achosion lle bydd awdurdod wedi pennu bod costau teithio o fewn ei ffiniau'n daladwy a bod angen ailadrodd y daith ar ddiwrnodau olynol. Lle ei bod yn rhesymol a chost-effeithiol i dalu costau llety dros nos yn hytrach na chostau milltired dyddiol dro ar ôl tro, ceir caniatâd i wneud hynny.
- 3.31 Nid oes angen dyrannu'r gyfradd ddyddiol uchaf (£28 y dydd) rhwng gwahanol brydau, gan fod y gyfradd ddyddiol uchaf ad-daladwy yn cwmpasu cyfnod o 24 awr a gellir ei hawlio am unrhyw bryd os yw hynny'n berthnasol, cyn belled ag y cyflwynir derbynebaw gyda hawliad o'r fath.

Ad-dalu Costau Gofal

Penderfyniad 8: Rhaid i bob awdurdod ddarparu ar gyfer ad-dalu costau angenrheidiol i ofalu am blant ac oedolion dibynnol (a ddarperir gan ofalwyr anffurfiol neu ffurfiol) hyd at uchafswm o £403 y mis. Dim ond wrth weld derbynebaw y darparwr gofal y gwneir ad-daliadau.

Penderfyniad 9: Rhaid i bob awdurdod ddarparu ar gyfer ad-dalu costau angenrheidiol anghenion gofal personol (a ddarperir gan ofalwyr anffurfiol neu ffurfiol) hyd at uchafswm o £403 y mis. Dim ond wrth weld derbynebaw y darparwr gofal y gwneir ad-daliadau.

- 3.32 Bwriad ad-dalu costau lwfans gofal yw galluogi unrhyw unigolyn y byddai ei allu i gymryd rhan fel aelod o awdurdod yn cael ei gyfyngu gan ei gyfrifoldebau fel gofalwr neu ei anghenion ar gyfer gofal neu gymorth personol. Mae'r Panel

yn cydnabod bod rhywfaint o sensitifrwydd yn ymwneud â chyhoeddi'r costau dilys hyn. Fodd bynnag, mae'r Panel yn cymhell awdurdodau i annog mwy o bobl i fanteisio ar y cymorth hwn er mwyn hwyluso amrywiaeth gynyddol ymysg aelodau awdurdodau.

- 3.33 Byddai darpariaeth o'r fath yn berthnasol iawn i'r unigolion hynny mewn sectorau o'r boblogaeth sy'n cael eu tangynrychioli mewn llywodraeth leol ar hyn o bryd, ond a allai ymgysylltu pan fydd ymwybyddiaeth ehangach o'r cymorth sydd ar gael ar gyfer costau gofal.

Chydnabyddiaeth Ariannol ar gyfer Absenoldeb Teuluol

- 3.34 Ym mis Tachwedd 2013, cymeradwyodd Cynulliad Cenedlaethol Cymru'r rheoliadau oedd yn ymdrin ag Absenoldeb Teuluol ar gyfer aelodau etholedig prif gynghorau yng Nghymru.
- 3.35 Mae'r Panel wedi ystyried goblygiadau'r rheoliadau hyn ar gydnabyddiaeth ariannol y cyfryw aelodau sy'n cymryd absenoldeb o'u swydd fel aelod o dan delerau rheoliadau Llywodraeth Cymru ac mae penderfyniadau'r Panel wedi'u nodi isod.

Penderfyniad 10: Mae gan aelod hawl i gadw cyflog sylfaenol pan fydd yn cymryd Absenoldeb Teuluol o dan y rheoliadau, beth bynnag yw'r cofnod presenoldeb yn syth cyn cychwyn yr Absenoldeb Teuluol.

Penderfyniad 11: Pan fydd uwch ddeiliad cyflog yn gymwys i gael Absenoldeb Teuluol, bydd yn gallu parhau i dderbyn y cyflog drwy gydol yr absenoldeb.

Penderfyniad 12: Mater i'r awdurdod yw penderfynu penodi dirprwy ai peidio. Bydd yr aelod sy'n dirprwyo ar ran uwch ddeiliad cyflog sy'n cymryd Absenoldeb Teuluol yn gymwys i gael cyflog uwch os yw'r awdurdod yn penderfynu hynny.

Penderfyniad 13: Os yw talu i'r dirprwy yn golygu bod yr awdurdod yn talu mwy na'r uchafswm o uwch gyflogau sy'n ymwneud ag e, fel y nodir yn Adroddiad Blynyddol y Panel, caniateir ychwanegiad i'r uchafswm tra bydd y dirprwy yn y swydd. Ni all Cynghorau Ynys Môn na Merthyr Tudful wneud hyn, fodd bynnag, pe byddai'n golygu bod nifer yr uwch gyflogau yn fwy na hanner cant y cant o aelodaeth y Cyngor. Byddai angen cymeradwyaeth benodol gan Weinidogion Cymru yn yr achos hynny.

Penderfyniad 14: Pan fydd cyngor yn cytuno ar ddirprwy ar gyfer Absenoldeb Teuluol, rhaid hysbysu'r Panel o'r manylion o fewn 14 diwrnod o ddyddiad y penderfyniad. Mae hyn yn cynnwys manylion y swydd benodol ac am ba hyd y penodwyd y dirprwy.

Penderfyniad 15: Rhaid diwygio'r atodlen cydnabyddiaeth ariannol y cyngor er mwyn adlewyrchu goblygiadau'r Absenoldeb Teuluol.

4. Cyd-bwyllgorau Trosolwg a Chraffu

4.1 Mae'r Panel yn nodi'r trefniadau ar gyfer cydnabyddiaeth ariannol i gadeiryddion Cyd-bwyllgorau ac Is-bwyllgorau Trosolwg a Chraffu. Mae'r taliadau yn cyd-fynd â rhai cadeiryddion pwyllgorau prif gynghorau a nodir yn Adran 3 (Lefel 2).

Mae'r penderfyniadau canlynol yn gymwys iddynt:

Penderfyniad 16: Mae cadeirydd Cyd-bwyllgor Trosolwg a Chraffu yn gymwys am gyflog sy'n gyfwerth â'r rhan o uwch gyflog Band 3 Lefel 2 sy'n rhoi cydnabyddiaeth ariannol i gadeirydd pwyllgor prif awdurdod (£6,700).

Penderfyniad 17: Mewn achosion lle mae'r cadeirydd eisoes yn derbyn uwch gyflog ar gyfer rôl Band 3, 4 neu 5, bydd y taliad ar £3,350.

Penderfyniad 18: Mae cadeirydd is-bwyllgor Cyd-bwyllgor Trosolwg a Chraffu yn gymwys am gyflog ar £1,675.

Penderfyniad 19: Mewn achosion lle mae cadeirydd yr is-bwyllgor eisoes yn derbyn uwch gyflog ar gyfer rôl Band 3, 4 neu 5, bydd y taliad ar £837.

Penderfyniad 20: Bydd taliadau i gadeiryddion is-bwyllgorau gorchwyl a gorffen ar sail pro rata am gyfnod y dasg.

Penderfyniad 21: Mae taliadau a wneir i gadeirydd Cyd-bwyllgor Trosolwg a Chraffu neu gadeirydd is-bwyllgor Cyd-bwyllgor Trosolwg a Chraffu yn ychwanegol at y gyfran uchaf o aelodaeth yr awdurdod sy'n gymwys am uwch gyflog. Dylid nodi fod y terfyn statudol o uchafswm o 50% o aelodaeth cyngor yn derbyn uwch gyflog yn gymwys (adran 142(5) o'r Mesur).

Penderfyniad 22: Nid yw dirprwy gadeirydd Cyd-bwyllgor Trosolwg a Chraffu yn gymwys am daliad.

Penderfyniad 23: Nid yw aelodau cyfetholedig o Gyd-bwyllgor Trosolwg a Chraffu neu is-bwyllgor yn gymwys i dderbyn ffi aelod cyfetholedig, oni bai eu bod wedi'u penodi gan awdurdod o dan Adran 144(5) y Mesur.

4.2 Nid yw cydnabyddiaeth ariannol cadeiryddion JOSCs (neu is-bwyllgor o JOSCs) wedi'i rhagnodi a mater i'r cynghorau cyfansoddol fydd penderfynu a fydd swydd o'r fath yn cael ei thalu. Ond os yw uwch cyflog yn cael ei dalu, rhaid iddo fod ar y lefel a nodir yn adran 4 yr adroddiad hwn.

5. Darpariaeth Pensiwn ar gyfer Aelodau Etholedig Prif Gyngorau

Mae Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011 (“*Y Mesur*”) yn rhoi pŵer i'r Panel wneud penderfyniadau am hawliau pensiwn ar gyfer aelodau etholedig prif gyngorau.

Penderfyniad 25: Bydd yr hawl i ymuno â Chynllun Pensiwn Llywodraeth Leol yn gymwys i holl aelodau etholedig cymwys prif gyngorau.

6. Taliadau i Aelodau Awdurdodau Parciau Cenedlaethol

- 6.1 Yn wyneb gostyngiad parhaus yng nghyllid y sector cyhoeddus mae'r Panel wedi penderfynu na fydd unrhyw gynnydd o wanwyn 2016 ymlaen yn lefel y cyflog sylfaenol i aelodau Awdurdodau Parciau Cenedlaethol.
- 6.2 Mae'r Panel yn seilio ei benderfyniadau ar y pwyntiau allweddol canlynol:
- Mae aelodau Awdurdodau Parciau Cenedlaethol yn dod o ddwy ffynhonnell. Swyddogion a benodir gan Lywodraeth Cymru yw traean yr aelodau, ac mae dwy ran o dair yn aelodau awdurdod lleol a enwebir gan awdurdodau cyfansoddol.
 - Yn ogystal, mae gan bwyllgorau safonau awdurdodau Parciau Cenedlaethol aelodau cyfetholedig a chaiff eu cydnabyddiaeth ariannol nhw ei chynnwys yn y fframwaith.
 - Mae aelodau a benodir gan Lywodraeth Cymru ac aelodau a enwebir gan gynghorau yn cael eu trin yn gyfartal o safbwynt cydnabyddiaeth ariannol.
 - Mae awdurdodau Parciau Cenedlaethol yn rheoli eu gwaith drwy gyfarfodydd Awdurdod ffurfiol, pwyllgorau a grwpiau gorchwyl a gorffen. Mae gan bob un Bwyllgor Datblygu/ Rheoli/ Cynllunio ac mae pwyllgorau eraill yn cynnwys Perfformiad ac Adnoddau ac Archwilio a Chraffu. Mae aelodau cyffredin o awdurdodau Parciau Cenedlaethol yn aelodau o un pwyllgor o leiaf, yn ogystal â chymryd rhan mewn ymweliadau â safleoedd a phaneli archwilio.
 - Mae disgwyl i aelodau gymryd rhan mewn gweithgareddau hyfforddi a datblygu.
 - Mae gan gadeirydd awdurdod Parc Cenedlaethol rôl arweinyddiaeth a dylanwadu yn yr awdurdod, rôl gynrychiadol sy'n debyg i ryw raddau i rôl pennaeth dinesig ac atebolrwydd sylweddol iawn, Nid arweinydd yr Awdurdod yn unig yw'r cadeirydd, ond mae hefyd yn wyneb cyhoeddus y Parc Cenedlaethol dan sylw a'r cysylltiad rhwng y Gweinidog ac ACau y maent yn cyfarfod yn gyson â nhw. Mae'r rôl yn gofyn am lawer o ymrwymiad ac amser.

Cyflogau Sylfaenol ac Uwch

- 6.3 Yn flaenorol penderfynodd y Panel fod rôl aelodau cyffredin Awdurdod Parc Cenedlaethol yn haeddu bod yn gyson â chyflog sylfaenol aelod prif gyngor, dylid eu talu am ymrwymiad amser o 42 diwrnod y flwyddyn. Mae hyn yn parhau i fod yn sail i'w benderfyniad.
- 6.4 Dylid pennu taliad cadeiryddion Awdurdodau Parciau Cenedlaethol ac Awdurdodau Tân ac Achub ar yr un sail (Gweler Adran 7). Cafodd

cydnabyddiaeth ariannol y cadeirydd ei haleinio â'r rhan honno o uwch gyflog Band 3 Level 1 a derbynnir gan gadeirydd pwyllgor prif awdurdod.

- 6.5 Penderfynodd y Panel yn 2014 ddarparu hyblygrwydd lleol fel y gall Awdurdod Parc Cenedlaethol benderfynu ar ba un o ddwy lefel y gellir rhoi cydnabyddiaeth ariannol i rolau dirprwy gadeirydd a chadeiryddion pwyllgorau eraill. Gall Awdurdod Parc Cenedlaethol ddewis talu ei ddirprwy gadeirydd a/neu gadeiryddion pwyllgor gyflog o naill ai £7,300, neu £6,000 yn gymesur â'r dyletswyddau sydd angen eu cyflawni mewn rôl benodol.
- 6.6 Penderfynodd y Panel gall hyd at ddau gadeirydd pwyllgor awdurdod tân ac achub gael eu talu.

Mae'r Panel wedi gwneud y penderfyniadau canlynol:

Penderfyniad 25: Dylai'r cyflog sylfaenol ar gyfer aelodau cyffredin awdurdod Parc Cenedlaethol fod yn £3,600 (42/156 x £13,300)

Penderfyniad 26: Gall uwch gyflog awdurdod Parc Cenedlaethol yn cael eu talu i'r gadeirydd, dirprwy gadeirydd a hyd at ddau gadeirydd pwyllgor.

Penderfyniad 27: Dylai'r uwch gyflog ar gyfer cadeirydd awdurdod Parc Cenedlaethol fod yn £12,300

**Penderfyniad 28: Gellir talu uwch gyflog ar gyfer dirprwy gadeirydd a chadeiryddion pwyllgorau awdurdodau Parciau Cenedlaethol ar un o'r lefelau canlynol, i'w pennu gan yr awdurdod i adlewyrchu'r cyfrifoldeb priodol:
£7,300 neu £6,000**

Penderfyniad 29: Ni chaiff aelodau dderbyn mwy nag un uwch gyflog awdurdod Parc Cenedlaethol.

Penderfyniad 30: Telir uwch gyflog awdurdod Parc Cenedlaethol yn cynnwys cyflog sylfaenol yr awdurdod Parc Cenedlaethol.

Penderfyniad 31: Ni chaiff aelodau prif awdurdodau lleol sy'n derbyn uwch gyflog Band 1 neu Fand 2 dderbyn cyflog gan unrhyw awdurdod Parc Cenedlaethol arall y maent yn cael eu penodi iddo.

Ad-dalu Costau Teithio, Cynhaliath a Gofal pan ar Fusnes Swyddogol

Ad-dalu Costau Milltiroedd

- 6.7 Mae'r Panel wedi penderfynu na fydd unrhyw newid i'r cyfraddau milltiroedd y mae gan aelodau hawl i'w hawlio. Dim ond ad-dalu costau teithio i'w aelodau am gyflawni busnes swyddogol o fewn a/neu'r tu allan i ffiniau'r awdurdod y gall pob awdurdod ei wneud, ar gyfraddau cyfredol Cyllid a Thollau Ei Mawrhydi sef:

45c y filltir	Hyd at 10,000 milltir mewn blwyddyn mewn car
25c y filltir	Mwy na 10,000 milltir mewn blwyddyn mewn car
5c y teithiwr y filltir	Tâl ychwanegol am deithwyr eraill
24c y filltir	Beiciau modur
20c y filltir	Beiciau

6.8 Dylai awdurdodau dalu'r cyfraddau milltiroedd a ragnodir i aelod sydd wedi bod yn deithiwr mewn cerbyd sy'n cael ei yrru gan rywun arall cyn belled ag y bo'r awdurdod yn fodlon fod cost wedi'i gwario gan yr aelod. Mae treuliau teithio a delir i gynghorwyr gan eu hawdurdod lleol wedi'u heithrio o dreth incwm a chyfraniadau yswiriant gwladol.

Ad-dalu Costau Teithio Eraill

6.9 Dim ond wrth gyflwyno derbynebau'n dangos yr union wariant yr ad-delir unrhyw hawliadau eraill am gostau teithio, a bydd yn amodol ar unrhyw ofynion neu gyfyngiadau pellach y gall awdurdod eu pennu. Dylai aelodau geisio dewis y dull mwyaf cost-ffeithiol o deithio bob amser.

6.10 Nododd y Panel bod Aelodau ag anableddau, mewn rhai achosion, wedi bod yn amharod i hawlio costau teithio dilys oherwydd ymateb andwyol yn dilyn cyhoeddiad eu costau teithio. Nid yw hyn yn wir am awdurdodau lle mae trefniadau teithio'n cael eu gwneud yn uniongyrchol gan yr awdurdod.

Ad-dalu Costau Cynhaliath

£28 y diwrnod	Lwfans dydd am brydau, gan gynnwys brecwast, lle nad oedd wedi'i gynnwys yn y taliad dros nos
£200 y noson	Llundain
£95 y noson	Rhywle arall
£30 y noson	Aros gyda ffrindiau a/neu deulu

6.11 Mae'r cyfraddau hyn yn cydymffurfio â chyfraddau Llywodraeth Cymru. Argymhellir bod llety dros nos yn cael ei archebu a thalu amdano ar ran aelodau gan yr awdurdod perthnasol, felly gall awdurdod bennu ei derfynau rhesymol ei hun ac nid yw'r terfynau sy'n berthnasol pan fo aelod unigol yn hawlio ôl-daliadau am gostau llety dros nos yn berthnasol wedyn.

6.12 Mae'n rhaid i bob awdurdod barhau i dalu costau cynhaliath ar gyfer eu haelodau hyd at y cyfraddau uchaf a nodir uchod ar sail hawliadau gyda derbynebau, ac eithrio ar achlysuron lle mae aelodau'n aros gyda ffrindiau a/neu deulu.

6.13 Efallai y bydd achosion lle bydd awdurdod wedi pennu bod costau teithio o

fewn ei ffiniau'n daladwy a bod angen ailadrodd y daith ar ddiwrnodau olynol. Lle ei bod yn rhesymol a chost-effeithiol i dalu costau llety dros nos yn hytrach na chostau milltired dyddiol dro ar ôl tro, ceir caniatâd i wneud hynny.

- 6.14 Nid oes angen dyrannu'r gyfradd ddyddiol uchaf (£28 y dydd) rhwng gwahanol brydau, gan fod y gyfradd ddyddiol uchaf ad-daladwy yn cwmpasu cyfnod o 24 awr a gellir ei hawlio am unrhyw bryd os yw hynny'n berthnasol, cyn belled ag y cyflwynir derbynebau gyda hawliad o'r fath.

Ad-dalu Costau Gofal

- 6.15 Rhaid i bob awdurdod ddarparu ar gyfer ad-dalu costau angenrheidiol i ofalu am blant ac oedolion dibynnol (a ddarperir gan ofalwyr anffurfiol neu ffurfiol) ac am anghenion cymorth personol hyd at uchafswm o £403 y mis. Dim ond pan fydd y gofalwr yn dangos derbynebau y gwneir ad-daliadau. (Gweler Penderfyniadau 8 & 9).
- 6.16 Bwriad ad-dalu costau lwfans gofal yw galluogi unrhyw unigolyn y byddai ei allu i gymryd rhan fel aelod o awdurdod yn cael ei gyfyngu gan ei gyfrifoldebau fel gofalwr neu ei anghenion ar gyfer gofal neu gymorth personol. Mae'r Panel yn cydnabod bod rhywfaint o sensitifrwydd yn ymwneud â chyhoeddi'r costau dilys hyn. Fodd bynnag, mae'r Panel yn cymhell awdurdodau i annog mwy o bobl i fanteisio ar y cymorth hwn er mwyn hwyluso amrywiaeth gynyddol ymysg aelodau awdurdodau.
- 6.17 Byddai darpariaeth o'r fath yn berthnasol iawn i'r unigolion hynny mewn sectorau o'r boblogaeth sy'n cael eu tangynrychioli mewn llywodraeth leol ar hyn o bryd, ond a allai ymgysylltu pan fydd ymwybyddiaeth ehangach o'r cymorth sydd ar gael ar gyfer costau gofal.

7. Taliadau i Aelodau Awdurdodau Tân ac Achub Cymru

- 7.1 Yn wyneb gostyngiad parhaus yng nghyllid y sector cyhoeddus mae'r Panel wedi penderfynu na fydd unrhyw gynnydd o wanwyn 2016 ymlaen yn lefel y cyflog sylfaenol i aelodau Awdurdodau Tân ac Achub.
- 7.2 Dyma'r pwyntiau allweddol sy'n parhau i fod yn sail i benderfyniadau'r Panel ar gyfer rhoi cydnabyddiaeth ariannol i aelodau awdurdodau tân ac achub yn 2016/17:
- Mae gan gadeirydd rôl arweinyddiaeth a dylanwadu yn yr awdurdod, ac atebolrwydd sylweddol iawn, yn enwedig wrth i faterion dadleuol godi sy'n ymwneud â'r gwasanaeth brys. Yn ogystal â chyfarfodydd yr Awdurdod Tân, mae gan bob awdurdod tân ac achub bwyllgorau sy'n cynnwys, mewn gwahanol gyfuniadau; archwilio, rheoli perfformiad, craffu, adnoddau dynol, rheoli adnoddau yn ogystal â grwpiau gorchwyl a gorffen a phaneli disgyblu. Yn ogystal â mynychu chyfarfodydd ffurfiol yr awdurdod a'r pwyllgorau, mae aelodau yn cael eu hannog i ymgymryd â rôl ymgysylltu â'r gymuned, gan gynnwys ymweld â gorsafoedd tân.
 - Mae ethos hyfforddi cryf mewn awdurdodau tân ac achub. Disgwylir i aelodau gymryd rhan mewn gweithgareddau hyfforddi a datblygu. Mae rhaglenni sefydlu ar gael, yn ogystal â hyfforddiant arbenigol ar gyfer apeliadau a gwrandawiadau disgyblu.
 - Ychwanegir sesiynau hyfforddi'n aml at gyfarfodydd Awdurdod i sicrhau bod hyfforddiant yn hygyrch.

Cyflogau Sylfaenol ac Uwch

- 7.3 Yn y gorffennol, mae'r Panel wedi penderfynu dylai cydnabyddiaeth ariannol aelodau cyffredin o awdurdod tân ac achub bod yn gyson â chyflog sylfaenol aelod prif gyngor a bod yr ymrwymiad amser sy'n ofynnol yn agosach at 20 diwrnod y flwyddyn. Mae hyn yn parhau i fod yn sail i'w benderfyniad.
- 7.4 Penderfynodd y Panel dylai cydnabyddiaeth ariannol cadeirydd awdurdod tân ac achub bod yn gyson â rhan o uwch gyflog Band 3 Lefel 1 sy'n rhoi cydnabyddiaeth ariannol i gadeirydd pwyllgor prif gyngor.
- 7.5 Penderfynodd y Panel y bydd cydnabyddiaeth ariannol dirprwy gadeirydd awdurdod tân ac achub lle mae cyfrifoldeb sylweddol a pharhaus ar lefel uwch yn cael ei chysoni â'r uwch gyflog Band 5.
- 7.6 Penderfynodd y Panel gall hyd at ddau gadeirydd pwyllgor awdurdod tân ac achub yn cael eu talu.

Felly, mae'r Panel wedi penderfynu:

Penderfyniad 32: Dylai'r cyflog sylfaenol ar gyfer aelodau cyffredin awdurdod tân ac achub fod yn £1,700 (20/156 x £13,300)

Penderfyniad 33: Gall uwch gyflog awdurdod tân ac achub yn cael eu talu i'r gadeirydd, dirprwy gadeirydd a hyd at ddau gadeirydd pwyllgor.

Penderfyniad 34: Dylai'r uwch gyflog ar gyfer cadeirydd awdurdod tân ac achub fod yn £10,400.

Penderfyniad 35: Dylai'r uwch gyflog ar gyfer dirprwy gadeirydd awdurdod tân ac achub gyda chyfrifoldeb uwch parhaol fod yn £5,400.

Penderfyniad 36: Dylai uwch gyflog cadeirydd awdurdod tân ac achub fod yn £5,400

Penderfyniad 37: Ni chaiff aelodau dderbyn mwy nag un uwch gyflog awdurdod tân ac achub.

Penderfyniad 38: Telir uwch gyflog awdurdod tân ac achub yn cynnwys cyflog sylfaenol yr awdurdod tân ac achub.

Penderfyniad 39: Ni chaiff aelodau prif awdurdodau lleol sy'n derbyn uwch gyflog Band 1 neu Fand 2 dderbyn cyflog gan awdurdod tân ac achub arall y maent yn cael eu penodi iddo.

Ad-dalu Costau Teithio, Cynhaliath a Gofal pan ar Fusnes Swyddogol

Ad-dalu Costau Milltiroedd

7.7 Mae'r Panel wedi penderfynu na fydd unrhyw newid i'r cyfraddau milltiroedd y mae gan aelodau hawl i'w hawlio. Dim ond ad-dalu costau teithio i'w aelodau am gyflawni busnes swyddogol o fewn a/neu'r tu allan i ffiniau'r awdurdod y gall pob awdurdod ei wneud, ar gyfraddau cyfredol Cyllid a Thollau Ei Mawrhydi sef:

45c y filltir	Hyd at 10,000 milltir mewn blwyddyn mewn car
25c y filltir	Mwy na 10,000 milltir mewn blwyddyn mewn car
5c y teithiwr y filltir	Tâl ychwanegol am deithwyr eraill
24c y filltir	Beiciau modur
20c y filltir	Beiciau

7.8 Dylai awdurdodau dalu'r cyfraddau milltiroedd a ragnodir i aelod sydd wedi bod yn deithiwr mewn cerbyd sy'n cael ei yrru gan rywun arall cyn belled ag y bo'r awdurdod yn fodlon fod cost wedi'i gwario gan yr aelod. Mae treuliau teithio a delir i gynghorwyr gan eu hawdurdod lleol wedi'u heithrio o dreth incwm a chyfraniadau yswiriant gwladol.

Ad-dalu Costau Teithio Eraill

- 7.9 Dim ond wrth gyflwyno derbynebau'n dangos yr union wariant yr ad-delir unrhyw hawliadau eraill am gostau teithio, a bydd yn amodol ar unrhyw ofynion neu gyfyngiadau pellach y gall awdurdod eu pennu. Dylai aelodau geisio dewis y dull mwyaf cost-ffeithiol o deithio bob amser.
- 7.10 Nododd y Panel bod Aelodau ag anableddau, mewn rhai achosion, wedi bod yn amharod i hawlio costau teithio dilys oherwydd ymateb andwyol yn dilyn cyhoeddiad eu costau teithio. Nid yw hyn yn wir am awdurdodau lle mae trefniadau teithio'n cael eu gwneud yn uniongyrchol gan yr awdurdod.

Ad-dalu Costau Cynhaliaeth

£28 y diwrnod	Lwfans dydd am brydau, gan gynnwys brecwast, lle nad oedd wedi'i gynnwys yn y taliad dros nos
£200 y noson	Llundain
£95 y noson	Rhywle arall
£30 y noson	Aros gyda ffrindiau a/neu deulu

- 7.11 Mae'r cyfraddau hyn yn cydymffurfio â chyfraddau Llywodraeth Cymru. Argymhellir bod llety dros nos yn cael ei archebu a thalu amdano ar ran aelodau gan yr awdurdod perthnasol, felly gall awdurdod bennu ei derfynau rhesymol ei hun ac nid yw'r terfynau sy'n berthnasol pan fo aelod unigol yn hawlio ôl-daliadau am gostau llety dros nos yn berthnasol wedyn.
- 7.12 Mae'n rhaid i bob awdurdod barhau i dalu costau cynhaliaeth ar gyfer eu haelodau hyd at y cyfraddau uchaf a nodir uchod ar sail hawliadau gyda derbynebau, ac eithrio ar achlysuron lle mae aelodau'n aros gyda ffrindiau a/neu deulu.
- 7.13 Efallai y bydd achosion lle bydd awdurdod wedi pennu bod costau teithio o fewn ei ffiniau'n daladwy a bod angen ailadrodd y daith ar ddiwrnodau olynol. Lle ei bod yn rhesymol a chost-ffeithiol i dalu costau llety dros nos yn hytrach na chostau milltired dyddiol dro ar ôl tro, ceir caniatâd i wneud hynny.
- 7.14 Nid oes angen dyrannu'r gyfradd ddyddiol uchaf (£28 y dydd) rhwng gwahanol brydau, gan fod y gyfradd ddyddiol uchaf ad-daladwy yn cwmpasu cyfnod o 24 awr a gellir ei hawlio am unrhyw bryd os yw hynny'n berthnasol, cyn belled ag y cyflwynir derbynebau gyda hawliad o'r fath.

Ad-dalu Costau Gofal

- 7.15 Rhaid i bob awdurdod ddarparu ar gyfer ad-dalu costau angenrheidiol i ofalu am blant ac oedolion dibynnol ac ar gyfer anghenion cymorth personol (a ddarperir gan ofalwyr anffurfiol neu ffurfiol) hyd at uchafswm o £403 y mis. Dim ond pan fydd y gofalwr yn dangos derbynebau y gwneir ad-daliadau. (Gweler Penderfyniadau 8 & 9).

- 7.16 Bwriad ad-dalu costau lwfans gofal yw galluogi unrhyw unigolyn y byddai ei allu i gymryd rhan fel aelod o awdurdod yn cael ei gyfyngu gan ei gyfrifoldebau fel gofalwr neu ei anghenion gofal neu gymorth personol. Mae'r Panel yn cydnabod bod rhywfaint o sensitifrwydd yn ymwneud â chyhoeddi'r costau dilys hyn. Fodd bynnag, mae'r Panel yn cymhell awdurdodau i annog mwy o bobl i fanteisio ar y cymorth hwn er mwyn hwyluso amrywiaeth gynyddol ymysg aelodau awdurdodau.
- 7.17 Byddai darpariaeth o'r fath yn berthnasol iawn i'r unigolion hynny mewn sectorau o'r boblogaeth sy'n cael eu tangynrychioli mewn llywodraeth leol ar hyn o bryd, ond a allai ymgysylltu pan fydd ymwybyddiaeth ehangach o'r cymorth sydd ar gael ar gyfer costau gofal.

8. Taliadau i Aelodau Cyfetholedig Prif Gyngorau, Awdurdodau Parciau Cenedlaethol ac Awdurdodau Tân ac Achub¹¹

- 8.1 Mae'r Panel wedi penderfynu bod ffi dyddiol/am hanner diwrnod yn ddull priodol o gydnabod y rôl bwysig a gyflawnir gan aelodau cyfetholedig awdurdodau. Mae lefel y taliadau yn gyfwerth â'r cyfraddau dyddiol cyfredol ar gyfer cadeiryddion ac aelodau cyrff Band 2 a noddir gan Lywodraeth Cymru. Nodir gan y Panel nid oes cynnydd wedi bod yn y lefelau tâl hyn i'r fath cyrff ers 2010.
- 8.2 Gallai prif gyngorau, awdurdodau parciau cenedlaethol ac awdurdodau tân ac achub benderfynu ar nifer mwyaf y dyddiau mewn unrhyw un flwyddyn y gallai aelodau cyfetholedig gael eu talu amdanynt.
- 8.3 Nodir y penderfyniadau diwygiedig isod:

Penderfyniad 40: Mae'n rhaid i brif gyngorau, APC ac ATA dalu'r ffioedd canlynol i aelodau cyfetholedig (tabl 4) (sydd â hawliau pleidleisio)

Tabl 4: Ffioedd ar gyfer aelodau cyfetholedig (sydd â hawliau pleidleisio)

Cadeiryddion pwyllgorau safonau a phwyllgorau archwilio	£256 (4 awr a throsodd) £128 (hyd at 4 awr)
Aelodau cyffredin o bwyllgorau safonau sydd hefyd yn cadeirio pwyllgorau safonau ar gyfer cynghorau cymuned a thref.	£226 ffi ddyddiol (4 awr a throsodd) £113 (hyd at 4 awr)
Aelodau cyffredin pwyllgorau safonau; pwyllgor craffu addysg; pwyllgor craffu troseddau ac anhrefn a phwyllgor archwilio	£198 (4 awr a throsodd) £99 (hyd at 4 awr)

Penderfyniad 41: Mae amser rhesymol i baratoi cyn cyfarfodydd yn gymwys i'w gynnwys mewn hawliadau a wneir gan aelodau cyfetholedig – gall swyddog priodol benderfynu faint cyn y cyfarfod.

Penderfyniad 42: Gellir cynnwys amser teithio i'r cyfarfod ac oddi yno yn yr hawliadau am daliadau a wneir gan aelodau cyfetholedig (hyd at uchafswm y gyfradd ddyddiol).

¹¹ Nid yw'r adran hon yn berthnasol i aelodau cyfetholedig cynghorau tref a chymuned.

Penderfyniad 43: Gall y swyddog priodol yn yr awdurdod bennu ymlaen llaw a yw cyfarfod wedi'i drefnu ar gyfer diwrnod llawn a thelir ffi ar sail y penderfyniad hwn, hyd yn oed os yw'r cyfarfod yn gorffen cyn diwedd pedair awr.

Penderfyniad 44: Mae cyfarfodydd sy'n gymwys am daliad ffi yn cynnwys pwyllgorau a gweithgorau eraill (gan gynnwys grwpiau gorchwyl a gorffen), cyfarfodydd rhagarweiniol gyda swyddogion, hyfforddiant a phresenoldeb mewn cynadleddau neu unrhyw gyfarfod ffurfiol arall y mae gofyn i aelodau cyfetholedig eu mynychu.

Ad-dalu Costau Teithio, Cynhaliaeth a Gofal pan ar Fusnes Swyddogol

Ad-dalu Costau Milltiroedd

8.4 Mae'r Panel wedi penderfynu na fydd unrhyw newid i'r cyfraddau milltiroedd y mae gan aelodau hawl i'w hawlio. Dim ond ad-dalu costau teithio i'w aelodau am gyflawni busnes swyddogol o fewn a/neu'r tu allan i ffiniau'r awdurdod y gall pob awdurdod ei wneud, ar gyfraddau cyfredol Cyllid a Thollau Ei Mawrhydi sef:

45c y filltir	Hyd at 10,000 milltir mewn blwyddyn mewn car
25c y filltir	Mwy na 10,000 milltir mewn blwyddyn mewn car
5c y teithiwr y filltir	Tâl ychwanegol am deithwyr eraill
24c y filltir	Beiciau modur
20c y filltir	Beiciau

8.5 Dylai awdurdodau dalu'r cyfraddau milltiroedd a ragnodir i aelod sydd wedi bod yn deithiwr mewn cerbyd sy'n cael ei yrru gan rywun arall cyn belled ag y bo'r awdurdod yn fodlon fod cost wedi'i gwario gan yr aelod. Mae treuliau teithio a delir i gynghorwyr gan eu hawdurdod lleol wedi'u heithrio o dreth incwm a chyfraniadau yswiriant gwladol.

Ad-dalu Costau Teithio Eraill

8.6 Dim ond wrth gyflwyno derbynebâu'n dangos yr union wariant yr ad-delir unrhyw hawliadau eraill am gostau teithio, a bydd yn amodol ar unrhyw ofnyion neu gyfyngiadau pellach y gall awdurdod eu pennu. Dylai aelodau geisio dewis y dull mwyaf cost-effeithiol o deithio bob amser.

8.7 Nododd y Panel bod Aelodau ag anabledau, mewn rhai achosion, wedi bod yn amharod i hawlio costau teithio dilys oherwydd ymateb andwyol yn dilyn cyhoeddiad eu costau teithio. Nid yw hyn yn wir am awdurdodau lle mae trefniadau teithio'n cael eu gwneud yn uniongyrchol gan yr awdurdod.

Ad-dalu Costau Cynhaliaeth

£28 y diwrnod	Lwfans dydd am brydau, gan gynnwys brecwast, lle nad oedd wedi'i gynnwys yn y taliad dros nos
£200 y noson	Llundain
£95 y noson	Rhywle arall
£30 y noson	Aros gyda ffrindiau a/neu deulu

- 8.8 Mae'r cyfraddau hyn yn cydymffurfio â chyfraddau Llywodraeth Cymru. Argymhellir bod llety dros nos yn cael ei archebu a thalu amdano ar ran aelodau gan yr awdurdod perthnasol, felly gall awdurdod bennu ei derfynau rhesymol ei hun ac nid yw'r terfynau sy'n berthnasol pan fo aelod unigol yn hawlio ôl-daliadau am gostau llety dros nos yn berthnasol wedyn.
- 8.9 Mae'n rhaid i bob awdurdod barhau i dalu costau cynhaliaeth ar gyfer eu haelodau hyd at y cyfraddau uchaf a nodir uchod ar sail hawliadau gyda derbynebaw, ac eithrio ar achlysuron lle mae aelodau'n aros gyda ffrindiau a/neu deulu.
- 8.10 Efallai y bydd achosion lle bydd awdurdod wedi pennu bod costau teithio o fewn ei ffiniau'n daladwy a bod angen ailadrodd y daith ar ddiwrnodau olynol. Lle ei bod yn rhesymol a chost-effeithiol i dalu costau llety dros nos yn hytrach na chostau milltired dyddiol dro ar ôl tro, ceir caniatâd i wneud hynny.
- 8.11 Nid oes angen dyrannu'r gyfradd ddyddiol uchaf (£28 y dydd) rhwng gwahanol brydau, gan fod y gyfradd ddyddiol uchaf ad-daladwy yn cwmpasu cyfnod o 24 awr a gellir ei hawlio am unrhyw bryd os yw hynny'n berthnasol, cyn belled ag y cyflwynir derbynebaw gyda hawliad o'r fath.

Ad-dalu Costau Gofal

- 8.12 Rhaid i bob awdurdod ddarparu ar gyfer ad-dalu costau angenrheidiol i ofalu am blant ac oedolion dibynnol ac ar gyfer anghenion cymorth personol (a ddarperir gan ofalwyr anffurfiol neu ffurfiol) hyd at uchafswm o £403 y mis. Dim ond pan fydd y gofalwr yn dangos derbynebaw y gwneir ad-daliadau. (Gweler Penderfyniadau 8 & 9).
- 8.13 Bwriad ad-dalu costau lwfans gofal yw galluogi unrhyw unigolyn y byddai ei allu i gymryd rhan fel aelod o awdurdod yn cael ei gyfyngu gan ei gyfrifoldebau fel gofalwr neu ei anghenion ar gyfer gofal neu gymorth personol. Mae'r Panel yn cydnabod bod rhywfaint o sensitifrwydd yn ymwneud â chyhoeddi'r costau dilys hyn. Fodd bynnag, mae'r Panel yn cymhell awdurdodau i annog mwy o bobl i fanteisio ar y cymorth hwn er mwyn hwyluso amrywiaeth gynyddol ymysg aelodau awdurdodau.
- 8.14 Byddai darpariaeth o'r fath yn berthnasol iawn i'r unigolion hynny mewn

sectorau o'r boblogaeth sy'n cael eu tangynrychioli mewn llywodraeth leol ar hyn o bryd , ond a allai ymgysylltu pan fydd ymwybyddiaeth ehangach o'r cymorth sydd ar gael ar gyfer costau gofal.

9. Uwch Gyflogau Penodol neu Ychwanegol

- 9.1 Mae'r Panel wedi caniatáu ar gyfer mwy o hyblygrwydd drwy ganiatáu i awdurdodau wneud cais am uwch gyflogau penodol neu ychwanegol nad ydynt o fewn y Fframwaith Cydnabyddiaeth Ariannol cyfredol, neu na ellir darparu ar eu cyfer o fewn yr uchafswm o uwch gyflogau sy'n berthnasol i'r awdurdod.

Penderfyniad 45: Mae'r Panel wedi penderfynu cyflwyno darpariaeth i uwch gyflogau penodol neu ychwanegol sy ddim yn cael eu cynnwys o fewn y Fframwaith Cydnabyddiaeth Ariannol presennol.

- 9.2 Cyhoeddwyd canllawiau i awdurdodau lleol ar y broses ymgeisio yn Ebrill 2014 ac fe'u cynhwyswyd yn yr egwyddorion canlynol.
- a. Ni all cyfanswm yr uwch gyflogau fod yn fwy na phum deg y cant¹² o'r aelodaeth (mae hyn yn gymwys i brif gynghorau; bydd cyfyngiadau gwahanol yn gymwys i Awdurdodau Parciau Cenedlaethol ac Awdurdodau Tân ac Achub).
 - b. Bydd yn rhaid i'r awdurdod yn ei gyfanrwydd gymeradwyo ceisiadau (ni ellir dirprwyo hyn) cyn cael ei gyflwyno i'r Panel.
 - c. Mae'n rhaid cael tystiolaeth glir bod gan y swydd/swyddi gyfrifoldeb ychwanegol a ddangosir gan ddisgrifiad o'r rôl, ei swyddogaeth a'i hyd.
 - ch. Bydd yn rhaid i bob cais ddangos yr amserlen ar gyfer adolygiad ffurfiol o'r rôl i'w hystyried gan yr awdurdod yn ei gyfanrwydd.

¹² Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011, adran 142 (5) Ni chaiff y gyfran a bennir gan y Panel yn unol ag is-adran (4) fod yn fwy na hanner cant y cant oni fydd cydsyniad Gweinidogion Cymru wedi ei sicrhau.

10. Taliadau i Aelodau Cynghorau Tref a Chymuned

- 10.1 Mae'r Panel wedi cael cyfrifoldeb dros gydnabyddiaeth ariannol Cynghorau Tref a Chymuned ers i'r Mesur 2011 dod i rym, a'i benderfyniad cyntaf ar gyfer yr aelodau hynny daeth i rym yn y flwyddyn ariannol 2013/2014.
- 10.2 Mae penderfyniadau 46 i 54 yn bwerau caniaataol, pob un ohonynt sy'n gofyn am benderfyniad ffurfiol gan bob cyngor cymuned neu dref. Pan fydd cyngor cymuned neu dref yn gwneud penderfyniad o'r fath, rhaid iddo fod yn gymwys i bob un o'i aelodau ar y lefelau a bennir gan y Panel. Gall aelod unigol gymryd penderfyniad personol i ddewis peidio â derbyn rhan o'r hawl neu'r holl hawl i dderbyn unrhyw un o'r lwfansau hyn trwy hysbysu swyddog priodol y cyngor yn ysgrifenedig.
- 10.3 Mae'r Panel wedi gwneud ymdrechion sylweddol i ymgynghori â'r 735 o Gyngorau Tref a Chymuned yng Nghymru dros y tair blynedd diwethaf gyda llwyddiant cyfyngedig. Fe gafodd ei arolwg yn 2014 cyfradd ymateb o ddim ond 11.5%. Mae aelodau o'r Panel wedi ymchwilio gwefannau cynghorau ac wedi mynychu cynadleddau Un Llais Cymru er mwyn ymgysylltu ag aelodau. Ar hyn o bryd mae Un Llais Cymru yn gwneud arolwg pellach ar ran y Panel.

Costau a Threuliau

- 10.4 Er mwyn ad-dalu aelodau Cynghorau Tref a Chymuned ar gyfer y costau a threuliau sy'n gysylltiedig â chyflawni'u dyletswyddau, mae'r Panel wedi penderfynu dylai cynghorau cael yr awdurdod i wneud taliadau i bob aelod. Mae'n bosib bydd y taliadau hyn yn drethadwy – mae hyn yn fater i bob aelod unigol gadarnhau gyda'u swyddfa dreth.

Penderfyniad 46: Mae gan gynghorau cymuned a thref yr awdurdod i dalu hyd at £100 y flwyddyn i'w haelodau am gostau a gaiff eu gwario yn sgil defnyddio'r ffôn, technoleg gwybodaeth, defnyddiau traul ac ati.

Rolau Uwch

- 10.5 Mae'r Panel yn cydnabod y gall rolau aelodau penodol o fewn y cynghorau tref a chymuned mwyaf, er enghraifft cadeirydd y cyngor neu gadeirydd pwyllgor, gynnwys mwy o gyfrifoldeb. Felly, mae'r Panel wedi penderfynu dylai cynghorau cael yr awdurdod i dalu hyd at dri taliad cyfrifoldeb i rolau penodol.

Penderfyniad 47: Mae gan gynghorau cymuned a thref yr awdurdod i wneud taliad ychwanegol o hyd at £500 y flwyddyn i hyd at 3 aelod mewn cydnabyddiaeth o gyfrifoldebau penodol.

Lwfans Dinesig

10.6 Yn cydnabod bod rhai meiri a chadeiryddion cynghorau tref a chymuned a'u dirprwyon yn weithgar iawn yn ystod eu blwyddyn yn y swydd (efallai mwy weithgar mewn rhai ffordd na meiri a chadeiryddion prif gynghorau eu hardaloedd), mae'r Panel wedi penderfynu bod gan gynghorau tref a chymuned yr awdurdod i dalu lwfans ar gyfer y rolau hyn.

Penderfyniad 48: Mae gan gynghorau cymuned a thref yr awdurdod i ddarparu lwfans dinesig i faer/gadeirydd a dirprwy faer/gadeirydd y cyngor, sef swm sy'n briodol yn eu tyb nhw i gyflawni swyddogaethau'r swydd honno.

Ad-dalu costau teithio a chynhaliath ar gyfer dyletswyddau a gymeradwywyd

10.7 Mae'r Panel wedi penderfynu newid y trefniadau lle y gall cynghorau tref a chymuned ad-dalu costau teithio i'w haelodau ar gyfer dyletswyddau a gymeradwywyd y tu fewn ac y tu allan i ffin y cyngor. (Ynghynt, roedd gan gynghorau tref a chymuned yr awdurdod i ad-dalu costau teithio ar gyfer dyletswyddau a gymeradwywyd y tu allan i ardal y cyngor).

Ad-dalu milltiroedd

Penderfyniad 49: Mae gan gynghorau cymuned a thref yr awdurdod i dalu costau teithio pob aelod ar gyfer mynychu dyletswyddau cymeradwy y tu fewn ac y tu allan i ardal y cyngor.¹³ Rhaid i daliadau o'r fath fod yn gostau gwirioneddol teithio ar gludiant cyhoeddus neu lwfansau milltiroedd Cyllid a Thollau Ei Mawrhydi fel y nodir isod:

- 45c y filltir - hyd at 10,000 o filltiroedd
- 25c y filltir - dros 10,000 o filltiroedd
- 5c y teithiwr y filltir – tâl atodol ar gyfer cludo teithwyr
- 24c y filltir – beiciau modur
- 20c y filltir – beiciau

¹³ Dylai awdurdodau dalu milltiroedd ar y cyfraddau a ragnodir i aelod sydd wedi bod yn deithiwr mewn cerbyd sy'n cael ei yrru gan rywun arall cyn belled ag y bo'r awdurdod yn fodlon fod cost wedi'i gwario gan yr aelod.

Ad-dalu costau teithio eraill

10.8 Ad-dalir pob cais arall am gostau teithio dim ond ar sail derbynebaw a gyflwynir yn dangos y cost go iawn. Bydd ceisiadau yn ddarostyngedig i ofynion a chyfyngiadau y cyngor. Dylai aelodau fod yn ymwybodol o ddewis y dull mwyaf cost effeithiol o deithio.

Ad-dalu cynhaliaeth ar gyfer mynychu dyletswyddau a gymeradwywyd

Penderfyniad 50: Mae gan gynghorau cymuned a thref yr awdurdod i ad-dalu treuliau cynhaliaeth i'w haelodau ar gyfer mynychu dyletswyddau cymeradwy y tu allan i ardal y cyngor ar y cyfraddau uchaf a nodir isod, ar sail hawliadau gyda derbynebaw:

- Iwfans o £28 y diwrnod ar gyfer prydau bwyd, gan gynnwys brecwast pan na fydd wedi'i gynnwys.
- £200 - Llundain dros nos.
- £95 - rhywle arall dros nos.
- £30 - aros gyda ffrindiau a/neu deulu dros nos.

Ad-dalu cynhaliaeth

Penderfyniad 51: Mae gan gynghorau cymuned a thref yr awdurdod i dalu Lwfans Mynychu i bob un o'u haelodau am fynychu dyletswyddau cymeradwy y tu allan i ardal y cyngor fel a ganlyn;

- £16.23 am gyfnod o hyd at 4 awr.
- £32.46 am gyfnod sy'n fwy na 4 awr ond sy'n llai na 24 awr.

Penderfyniad 52: Mae gan gynghorau cymuned a thref yr awdurdod i dalu Lwfans Colled Ariannol i bob aelod sydd wedi cael colled wirioneddol o'r fath ar gyfer mynychu dyletswyddau cymeradwy y tu allan i ardal y canlynol fel a ganlyn:

- £30.05 am gyfnod o hyd at 4 awr.
- £60.11 am gyfnod sy'n fwy na 4 awr ond sy'n llai na 24 awr.
- £60.11 ac unrhyw swm sy'n daladwy fel sy'n briodol am gyfnod o dros 24 awr.

Mae cynghorwyr yn gymwys am naill ai lwfans mynychu neu lwfans colled ariannol, ond nid y ddau ar gyfer yr un dyletswydd a gymeradwywyd.

Lwfans Gofal

10.9 Er mwyn mynd i'r afael â chyfranogiad democratiaeth ac amrywiaeth, mae'r Panel wedi penderfynu i ganiatáu taliadau i aelodau ar gyfer gofal plant dibynnol ac eraill tra'n mynychu cyfarfodydd a dyletswyddau eraill a gymeradwywyd.

Penderfyniad 53: Mae gan gynghorau cymuned a thref yr awdurdod i dalu costau angenrheidiol i ofalu am blant ac oedolion dibynnol (a ddarperir gan ofalwyr anffurfiol neu ffurfiol) hyd at uchafswm o £403 y mis. Dim ond wrth weld derbynebau y darparwr gofal y gwneir ad-daliadau.

Penderfyniad 54: Rhaid i bob awdurdod ddarparu ar gyfer ad-dalu costau angenrheidiol anghenion gofal personol (a ddarperir gan ofalwyr anffurfiol neu ffurfiol) hyd at uchafswm o £403 y mis. Dim ond wrth weld derbynebau y darparwr gofal y gwneir ad-daliadau.

Gofynion Cyhoeddusrwydd

10.10 Mae gofyniad ar gynghorau tref a chymuned i gyhoeddi manylion pob taliad a gwneir i aelodau unigol. Mae'n rhaid cyhoeddi'r wybodaeth hon (er enghraifft, ar wefan y cyngor) a'i hanfon i'r Panel trwy e-bost neu bost erbyn 30 Medi fan bellaf yn dilyn diwedd y flwyddyn y mae'r taliadau yn ymwneud â hi. Mae'r Panel yn nodi â phryder nid yw nifer o'r cynghorau wedi cydymffurfio a'r gofynion hyn ac yn tynnu sylw at y gofynion yn Atodiad 4.

Y taliadau yw:

- Taliadau ar gyfer costau mewn perthynas â defnyddio ffôn, technoleg gwybodaeth, defnyddiau traul, ac ati.
- Taliadau cyfrifoldeb
- Lwfansau i faer/gadeirydd a dirprwy faer/gadeirydd.
- Lwfans Presenoldeb
- Lwfans Colled Ariannol
- Taliadau ar gyfer costau mewn perthynas â theithio a chynhaliadau
- Lwfans gofal

11. Cyflogau Penaethiaid Gwasanaeth Taledig Prif Gynghorau ac Awdurdodau Tân ac Achub a Phrif Swyddogion y Brif Gynghorau

- 11.1 Diwygiodd Adran 63 Deddf Llywodraeth Leol (Democratiaeth) (Cymru) 2013 Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011 drwy fewnosod adran 143A. Mae hyn yn galluogi'r Panel i lunio barn ar unrhyw beth yn Natganiadau Polisi Tâl yr awdurdodau hyn sy'n ymwneud â chyflog Pennaeth y Gwasanaeth Taledig (y Prif Weithredwr neu'r Prif Swyddog Tân fel arfer). Mae Adran 39 Deddf Llywodraeth Leol (Cymru) 2015 bellach wedi diwygio'r Mesur yn ymestyn y swyddogaeth hyn i gynnwys Prif Swyddogion y Brif Gynghorau.
- 11.2 Cyhoeddodd Llywodraeth Cymru ganllawiau diwygiedig i'r Panel y gellir eu gweld yn Atodiad 6. Mae hyn yn gosod y sail sy'n galluogi'r Panel i gyflawni'r swyddogaeth a gynhwysir yn y ddeddfwriaeth.
- 11.3 Swyddogaethau'r Panel yn eu hanfod a'r gofynion ar awdurdodau a sefydlwyd gan y ddeddfwriaeth a'r canllawiau dilynol yw:
- a) Os yw Prif Gyngor yn bwriadu newid cyflog Pennaeth y Gwasanaeth Taledig neu Brif Swyddog, neu os yw Awdurdod Tân ac Achub yn bwriadu newid cyflog Pennaeth y Gwasanaeth Taledig rhaid iddynt ymgynghori â'r Panel oni bai bod y newid yn cyd-fynd â newidiadau a gymhwysir at swyddogion eraill yr awdurdod (pe bai'r newid yn gynnydd neu ostyngiad). Mae cyflog yn cynnwys taliadau o dan gontract am wasanaethau, yn ogystal â thaliadau cyflog o dan gontract cyflogaeth.
 - b) Rhaid i'r awdurdod roi sylw i argymhelliad/ion y Panel wrth wneud ei benderfyniad.
 - c) Caiff y Panel ofyn am unrhyw wybodaeth y mae'n ystyried sy'n angenrheidiol i ddod i gasgliad a chyflwyno argymhelliad. Mae'n rhaid i'r awdurdod ddarparu'r wybodaeth a geisir gan y Panel.
 - d) Caiff y Panel gyhoeddi unrhyw argymhelliad y mae'n ei wneud. Y bwriad yw, er budd tryloywder, y bydd fel arfer yn gwneud hynny.
 - e) Gallai argymhelliad/argymhellion y Panel:
 - gymeradwyo cynnig yr awdurdod
 - mynegi pryderon am y cynnig
 - argymell amrywiadau i'r cynnig
- ar yr amod bod y rhain yn cydymffurfio ag unrhyw ganllawiau a gyhoeddir gan Lywodraeth Cymru.
- 11.4 Mae gan y Panel bŵer cyffredinol hefyd i adolygu Datganiadau ar Bolisiau Tâl Awdurdodau i'r graddau y maent yn ymwneud â thâl Penaethiaid Gwasanaeth Taledig a Phrif Swyddogion.

- 11.5 Mae'n bwysig nodi na fydd y Panel yn penderfynu beth fydd Pennaeth Gwasanaeth Taledig na'r Prif Swyddogion unigol yn ei dderbyn.
- 11.6 Mae'r Panel yn ymwybodol iawn bod y swyddogaeth ychwanegol hon yn wahanol iawn i'w cyfrifoldebau statudol mewn perthynas â chydabyddiaeth ariannol aelodau. Ond bydd yn sicrhau ei fod yn ymgymryd â'r rôl hon drwy fod yn glir ac yn agored, gan ystyried yr holl ffactorau perthnasol mewn perthynas ag achosion unigol penodol. Annogir awdurdodau i ymgynghori â'r Panel yn gynnar yn ei broses gwneud penderfyniad ar y materion hyn. Bydd hyn yn galluogi'r Panel i ymateb mewn modd amserol.
- 11.7 Bydd Adroddiadau Blynyddol yn y dyfodol yn parhau i gynnwys gwybodaeth briodol am unrhyw argymhelliad/argymhellion a wnaed gan y Panel mewn perthynas â'r swyddogaeth hon yn ystod y flwyddyn flaenorol.

12. Cydymffurfiaeth â Gofynion y Panel

Cylch Gwaith y Panel dan y Mesur

- 12.1 Mae Adran 153 o'r Mesur yn galluogi'r Panel i'w gwneud yn ofynnol i awdurdod perthnasol¹⁴ gydymffurfio â'r gofynion a osodir arno gan Adroddiadau Blynyddol y Panel ac yn galluogi'r Panel i fonitro sut mae awdurdodau perthnasol yn cydymffurfio â phenderfyniadau'r Panel.
- 12.2 Rhaid i awdurdod perthnasol weithredu penderfyniadau'r Panel yn yr adroddiad hwn o ddyddiad ei gyfarfod blynyddol.

Monitro Cydymffurfiaeth

- 12.3 Bydd y Panel yn monitro sut y mae awdurdodau perthnasol yn cydymffurfio â'r penderfyniadau yn yr Adroddiad Blynyddol hwn trwy ystyried y gofynion canlynol:
- (i) Mae'n rhaid i awdurdod perthnasol gynnal **Rhestr flynyddol o Gydnabyddiaeth Ariannol Aelodau** (Rheoliadau 4 a 5 Panel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol). Mae canllawiau yn Atodiad 3 yn nodi'r hyn y mae'n rhaid ei gynnwys yn y Rhestr.
 - (ii) Mae'n rhaid i awdurdod perthnasol wneud trefniadau ar gyfer cyhoeddi'r Rhestr yn ardal yr awdurdod (Rheoliad 46 Panel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol) ac anfon y Rhestr at y Panel cyn gynted ag y bo'n ymarferol a dim hwyrach na 31 Gorffennaf o'r flwyddyn y mae'n berthnasol iddi. Mae Atodiad 4 yn cynnwys rhagor o fanylion am y gofynion cyhoeddusrwydd.
 - (iii) Rhaid hysbysu'r Panel am unrhyw ddiwygiadau a wneir i'r Rhestr yn ystod y flwyddyn cyn gynted â phosibl wedi i'r diwygiad cael ei wneud.

Noder: Nid yw'r gofynion uchod yn berthnasol i gynghorau cymuned a thref ar hyn o bryd. Mae'r paragraff isod yn berthnasol i bob awdurdod.

- (iv) Rhaid i'r awdurdod perthnasol wneud trefniadau i gyhoeddi o fewn ardal yr awdurdod, y cyfanswm a dalwyd i bob aelod ac aelod cyfetholedig o safbwynt cyflog (sylfaenol, uwch a dinesig), lwfansau, ffioedd ac ad-daliadau (yn unol ag Atodiad 4 – sy'n nodi'r cynnwys y mae'n rhaid ei gynnwys yn y Gofynion Cyhoeddusrwydd) cyn gynted ag y bo'n ymarferol bosibl a dim hwyrach na 30 Medi ar ôl diwedd y flwyddyn y mae'n ymwneud â hi. Rhaid iddo gael ei gyflwyno i'r Panel heb fod yn hwyrach na'r dyddiad hwn.

¹⁴ Dehongliad o "Awdurdod Perthnasol" yn ôl Rheoliadau Panel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol (IRPW), Rhan 1, 'Dehongliad'.

Atodiad 1: Penderfyniadau'r Panel ar gyfer 2016/17

1. Bydd y cyflog sylfaenol yn 2016/17 ar gyfer aelodau etholedig y prif gynghorau'n aros yn £13,300.
2. Mae'r Panel wedi penderfynu y bydd lefelau uwch gyflog 2016/17 ar gyfer aelodau prif gynghorau bod fel y nodir yn nhabl 2.
3. Mae'r Panel wedi penderfynu bod cyflogau dinesig (lle y'u telir) ar y lefelau canlynol yn daladwy (Tabl 3) a byddant yn cael eu cymhwyso gan awdurdodau fel yr ystyriant yn briodol, gan ystyried llwythi gwaith a chyfrifoldebau disgwylidig.
4. Mae'r Panel wedi penderfynu y bydd yn rhaid i aelod llywyddol, os penodwyd un ac os yw'n cael cydnabyddiaeth ariannol, gael ei dalu ar lefel uwch gyflog Band 3, lefel un, sef £22,000. Bydd y swydd hon yn cyfrif tuag at y cap.
5. Mae'r Panel wedi penderfynu na fydd swydd dirprwy aelod llywyddol yn derbyn cydnabyddiaeth ariannol.
6. Mae'r Panel wedi penderfynu y dylai pob awdurdod sicrhau, drwy ei Bwyllgor Gwasanaethau Democrataidd, bod ei holl aelodau'n cael cymaint o gymorth ag sydd angen i'w galluogi i gyflawni eu dyletswyddau'n effeithiol. Dylid darparu cyfleusterau ffôn ac e-bost digonol i bob aelod etholedig, a mynediad electronig at wybodaeth briodol.
7. Mae'r Panel wedi penderfynu y dylid darparu cymorth o'r fath heb gostau i'r aelod unigol. Ni ellir gwneud didyniadau o gyflogau aelodau gan yr awdurdod priodol fel cyfraniad at y costau cymorth y mae'r awdurdod wedi eu penderfynu'n angenrheidiol ar gyfer effeithlonrwydd a/neu effeithiolrwydd aelodau.
8. Rhaid i bob awdurdod ddarparu ar gyfer ad-dalu costau angenrheidiol i ofalu am blant ac oedolion dibynnol (a ddarperir gan ofalwyr anffurfiol neu ffurfiol) hyd at uchafswm o £403 y mis. Dim ond wrth weld derbynebaw y darparwr gofal y gwneir ad-daliadau.
9. Rhaid i bob awdurdod ddarparu ar gyfer ad-dalu costau angenrheidiol anghenion gofal personol (a ddarperir gan ofalwyr anffurfiol neu ffurfiol) hyd at uchafswm o £403 y mis. Dim ond wrth weld derbynebaw y darparwr gofal y gwneir ad-daliadau.
10. Mae gan aelod hawl i gadw cyflog sylfaenol pan fydd yn cymryd Absenoldeb Teuluol o dan y rheoliadau, beth bynnag yw'r cofnod presenoldeb yn syth cyn cychwyn yr Absenoldeb Teuluol.
11. Pan fydd uwch ddeiliad cyflog yn gymwys i gael Absenoldeb Teuluol, bydd yn gallu parhau i dderbyn y cyflog drwy gydol yr absenoldeb.

12. Mater i'r awdurdod yw penderfynu penodi dirprwy ai peidio. Bydd yr aelod sy'n dirprwyo ar ran uwch ddeiliad cyflog sy'n cymryd Absenoldeb Teuluol yn gymwys i gael cyflog uwch os yw'r awdurdod yn penderfynu hynny.
13. Os yw talu i'r dirprwy yn golygu bod yr awdurdod yn talu mwy na'r uchafswm o uwch gyflogau sy'n ymwneud ag e, fel y nodir yn Adroddiad Blynyddol y Panel, caniateir ychwanegiad i'r uchafswm tra bydd y dirprwy yn y swydd. Ni all Cyngorau Ynys Môn na Merthyr Tudful wneud hyn, fodd bynnag, pe byddai'n golygu bod nifer yr uwch gyflogau yn fwy na hanner cant y cant o aelodaeth y Cyngor. Byddai angen cymeradwyaeth benodol gan Weinidogion Cymru yn yr achos hynny.
14. Pan fydd awdurdod cyngor yn cytuno ar ddirprwy ar gyfer Absenoldeb Teuluol, rhaid hysbysu'r Panel o'r manylion o fewn 14 diwrnod o ddyddiad y penderfyniad. Mae hyn yn cynnwys manylion y swydd benodol ac am ba hyd y penodwyd y dirprwy.
15. Rhaid diwygio'r atodlen cydnabyddiaeth ariannol y cyngor er mwyn adlewyrchu goblygiadau'r Absenoldeb Teuluol.
16. Mae cadeirydd Cyd-bwyllgor Trosolwg a Chraffu yn gymwys am gyflog sy'n gyfwerth â'r rhan o uwch gyflog Band 3 Lefel 2 sy'n rhoi cydnabyddiaeth ariannol i gadeirydd pwyllgor prif awdurdod ar (£6,700).
17. Mewn achosion lle mae'r cadeirydd eisoes yn derbyn uwch gyflog ar gyfer rôl Band 3, 4 neu 5, bydd y taliad ar £3,350.
18. Mae cadeirydd is-bwyllgor Cyd-bwyllgor Trosolwg a Chraffu yn gymwys am gyflog ar £1,675.
19. Mewn achosion lle mae cadeirydd yr is-bwyllgor eisoes yn derbyn uwch gyflog ar gyfer rôl Band 3, 4 neu 5, bydd y taliad ar £837.
20. Bydd taliadau i gadeiryddion is-bwyllgorau gorchwyl a gorffen ar sail pro rata am gyfnod y dasg.
21. Mae taliadau a wneir i gadeirydd Cyd-bwyllgor Trosolwg a Chraffu neu gadeirydd is-bwyllgor Cyd-bwyllgor Trosolwg a Chraffu yn ychwanegol at y gyfran uchaf o aelodaeth yr awdurdod sy'n gymwys am uwch gyflog. Dylid nodi fod y terfyn statudol o uchafswm o 50% o aelodaeth cyngor yn derbyn uwch gyflog yn gymwys (adran 142(5) o'r Mesur).
22. Nid yw dirprwy gadeirydd Cyd-bwyllgor Trosolwg a Chraffu yn gymwys am daliad.
23. Nid yw aelodau cyfetholedig o Gyd-bwyllgor Trosolwg a Chraffu neu is-bwyllgor yn gymwys i dderbyn ffi aelod cyfetholedig, oni bai eu bod wedi'u penodi gan awdurdod o dan Adran 144(5) y Mesur.

24. Bydd yr hawl i ymuno â Chynllun Pensiwn Llywodraeth Leol yn gymwys i holl aelodau etholedig cymwys prif gynghorau.
25. Dylai'r cyflog sylfaenol ar gyfer aelodau cyffredin awdurdod Parc Cenedlaethol fod yn £3,600 ($42/156 \times £13,300$)
26. Gall uwch gyflog awdurdod Parc Cenedlaethol yn cael eu talu i'r gadeirydd, dirprwy gadeirydd a hyd at ddau gadeirydd pwyllgor.
27. Dylai'r uwch gyflog ar gyfer cadeirydd awdurdod Parc Cenedlaethol fod yn £12,300 (£3,600 + £8,700)
28. Gellir talu uwch gyflog ar gyfer dirprwy gadeirydd a chadeiryddion pwyllgorau awdurdodau Parciau Cenedlaethol ar un o'r lefelau canlynol, i'w pennu gan yr awdurdod i adlewyrchu'r cyfrifoldeb priodol:
£7,300 neu £6,000
29. Ni chaiff aelodau dderbyn mwy nag un uwch gyflog awdurdod Parc Cenedlaethol.
30. Telir uwch gyflog awdurdod Parc Cenedlaethol yn cynnwys cyflog sylfaenol yr awdurdod Parc Cenedlaethol.
31. Ni chaiff aelodau prif awdurdodau lleol sy'n derbyn uwch gyflog Band 1 neu Fand 2 dderbyn cyflog gan unrhyw awdurdod Parc Cenedlaethol arall y maent yn cael eu penodi iddo.
32. Dylai'r cyflog sylfaenol ar gyfer aelodau cyffredin awdurdod tân ac achub fod yn £1,700 ($20/156 \times £13,300$)
33. Gall uwch gyflog awdurdod tân ac achub yn cael eu talu i'r gadeirydd, dirprwy gadeirydd a hyd at ddau gadeirydd pwyllgor.
34. Dylai'r uwch gyflog ar gyfer cadeirydd awdurdod tân ac achub fod yn £10,400. (£1,700 + £8,700)
35. Dylai'r uwch gyflog ar gyfer dirprwy gadeirydd awdurdod tân ac achub gyda chyfrifoldeb uwch parhaol a chadeiryddion pwyllgorau awdurdodau tân ac achub fod yn £5,400. (£1,700 + £3,700)
36. Dylai uwch gyflog cadeirydd awdurdod tân ac achub fod yn £5,400.
37. Ni chaiff aelodau dderbyn mwy nag un uwch gyflog awdurdod tân ac achub.
38. Telir uwch gyflog awdurdod tân ac achub yn cynnwys cyflog sylfaenol yr awdurdod tân ac achub.
39. Ni chaiff aelodau prif awdurdodau lleol sy'n derbyn uwch gyflog Band 1 neu Fand 2 dderbyn cyflog gan awdurdod tân ac achub arall y maent yn cael eu

penodi iddo.

40. Mae'n rhaid i brif gynghorau, APC ac ATA dalu'r ffioedd canlynol i aelodau cyfetholedig (tabl 4) (sydd â hawliau pleidleisio)
41. Mae amser rhesymol i baratoi cyn cyfarfodydd yn gymwys i'w gynnwys mewn hawliadau a wneir gan aelodau cyfetholedig – gall swyddog priodol benderfynu faint cyn y cyfarfod.
42. Gellir cynnwys amser teithio i'r cyfarfod ac oddi yno yn yr hawliadau am daliadau a wneir gan aelodau cyfetholedig (hyd at uchafswm y gyfradd ddyddiol).
43. Gall y swyddog priodol yn yr awdurdod bennu ymlaen llaw a yw cyfarfod wedi'i drefnu ar gyfer diwrnod llawn a thelir ffi ar sail y penderfyniad hwn, hyd yn oed os yw'r cyfarfod yn gorffen cyn diwedd pedair awr.
44. Mae cyfarfodydd sy'n gymwys am daliad ffi yn cynnwys pwyllgorau a gweithgorau eraill (gan gynnwys grwpiau gorchwyl a gorffen), cyfarfodydd rhagarweiniol gyda swyddogion, hyfforddiant a phresenoldeb mewn cynadleddau neu unrhyw gyfarfod ffurfiol arall y mae gofyn i aelodau cyfetholedig eu mynychu.
45. Mae'r Panel wedi penderfynu cyflwyno darpariaeth i uwch gyflogau penodol neu ychwanegol sy ddim yn cael eu cynnwys o fewn y Fframwaith Cydnabyddiaeth Ariannol presennol.
46. Mae gan gynghorau cymuned a thref yr awdurdod i dalu hyd at £100 y flwyddyn i'w haelodau am gostau a gaiff eu gwario yn sgil defnyddio'r ffôn, technoleg gwybodaeth, defnyddiau traul ac ati.
47. Mae gan gynghorau cymuned a thref yr awdurdod i wneud taliad ychwanegol o hyd at £500 y flwyddyn i hyd at 3 aelod mewn cydnabyddiaeth o cyfrifoldebau penodol.
48. Mae gan gynghorau cymuned a thref yr awdurdod i ddarparu lwfans dinesig i faer/cadeirydd a dirprwy faer/gadeirydd y cyngor, sef swm sy'n briodol yn eu tyb nhw i gyflawni swyddogaethau'r swydd honno.
49. Mae gan gynghorau cymuned a thref yr awdurdod i dalu costau teithio pob aelod ar gyfer mynychu dyletswyddau cymeradwy y tu fewn ac y tu allan i ardal y cyngor. Rhaid i daliadau o'r fath fod yn gostau gwirioneddol teithio ar gludiant cyhoeddus neu lwfansau milltiroedd Cyllid a Thollau Ei Mawrhydi fel y nodir isod:
 - 45c y filltir - hyd at 10,000 o filltiroedd
 - 25c y filltir - dros 10,000 o filltiroedd
 - 5c y teithiwr y filltir – tâl atodol ar gyfer cludo teithwyr
 - 24c y filltir – beiciau modur
 - 20c y filltir – beiciau

50. Mae gan gynghorau cymuned a thref yr awdurdod i ad-dalu treuliau cynhaliaeth i'w haelodau ar gyfer mynychu dyletswyddau cymeradwy y tu allan i ardal y cyngor ar y cyfraddau uchaf a nodir isod, ar sail hawliadau gyda derbynebaw:
Lwfans o £28 y diwrnod ar gyfer prydau bwyd, gan gynnwys brecwast pan na fydd wedi'i gynnwys.
£200 - Llundain dros nos.
£95 - rhywle arall dros nos.
£30 - aros gyda ffrindiau a/neu deulu dros nos.
51. Mae gan gynghorau cymuned a thref yr awdurdod i dalu Lwfans Mynychu i bob un o'u haelodau am fynychu dyletswyddau cymeradwy y tu allan i ardal y cyngor fel a ganlyn;
£16.23 am gyfnod o hyd at 4 awr.
£32.46 am gyfnod sy'n fwy na 4 awr ond sy'n llai na 24 awr.
52. Mae gan gynghorau cymuned a thref yr awdurdod i dalu Lwfans Colled Ariannol i bob aelod sydd wedi cael colled wirioneddol o'r fath ar gyfer mynychu dyletswyddau cymeradwy y tu allan i ardal y canlynol fel a ganlyn:
£30.05 am gyfnod o hyd at 4 awr
£60.11 am gyfnod sy'n fwy na 4 awr ond sy'n llai na 24 awr.
£60.11 ac unrhyw swm sy'n daladwy fel sy'n briodol am gyfnod o dros 24 awr.
53. Mae gan gynghorau cymuned a thref yr awdurdod i dalu costau angenrheidiol i ofalu am blant ac oedolion dibynnol (a ddarperir gan ofalwyr anffurfiol neu ffurfiol) hyd at uchafswm o £403 y mis. Dim ond wrth weld derbynebaw y darparwr gofal y gwneir ad-daliadau.
54. Mae gan gynghorau cymuned a thref yr awdurdod i ad-dalu costau angenrheidiol anghenion gofal personol (a ddarperir gan ofalwyr anffurfiol neu ffurfiol) hyd at uchafswm o £403 y mis. Dim ond wrth weld derbynebaw y darparwr gofal y gwneir ad-daliadau.

Atodiad 2: Rheoliadau Panel Annibynnol Cymru ar Gydabyddiaeth Ariannol (IRPW) ar gyfer:

(a) darparu cydnabyddiaeth ariannol i aelodau ac aelodau cyfetholedig awdurdodau perthnasol

(b) ar gyfer swyddogaethau sy'n ymwneud â chyflogau penaeithiaid gwasanaeth taledig yr awdurdodau lleol

Cyflwyniad

Mae Rhan 8 (adrannau 141 i 160) ac atodlen 2 a 4 o Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011 (*y Mesur*) yn nodi'r trefniadau ar gyfer taliadau a phensiynau aelodau awdurdodau perthnasol a swyddogaethau a chyfrifoldebau Panel Annibynnol Cymru ar Gydabyddiaeth Ariannol (y Panel).

Mae Adrannau 62-67 o Ddeddf Llywodraeth Leol 2013 (Democratiaeth) (Cymru) yn diwygio adrannau 142, 143, 144, 147, 148 ac 151 y Mesur ac yn rhoi pwerau ychwanegol i'r Panel.

Mae'r pwerau a geir yn rhan 8 ac atodlenni 2 a 3 o'r Mesur (fel y diwygiedig) wedi disodli'r Offerynnau Statudol canlynol:

- Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Lwfansau i Aelodau Cyngorau Sir a Chyngorau Bwrdeistref Sirol ac Awdurdodau Parciau Cenedlaethol) (Cymru) 2002 (Rhif 1895 (Cy.196)).
- Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Lwfansau i Aelodau Awdurdodau Tân) (Cymru) 2004 (Rhif 2555 (Cy.227)).
- Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Lwfansau i Aelodau) (Cymru) 2007 (Rhif 1086 (Cy.115)).

Mae'r Mesur hefyd wedi disodli'r adrannau yn Neddf Llywodraeth Leol 1972, Deddf Llywodraeth Leol a Thai 1989 a Deddf Llywodraeth Leol 2000 sy'n ymwneud â thaliadau i gynghorwyr yng Nghymru.

Nodir y lwfansau ar gyfer aelodau cyngorau cymuned a thref yn Rhan 5 o'r Rheoliadau hyn. Dirymwyd Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Lwfansau i Aelodau Cyngorau Cymuned) (Cymru) 2003 (Rhif 895 (W. 115)) ar 1 Ebrill 2013.

Rhan 1

Cyffredinol

1. a. Teitl byr y Rheoliadau hyn yw: "Rheoliadau IRPW".
b. Daeth Rheoliadau IRPW i rym ar 1 Ebrill 2012. Nodir y dyddiad gweithredu ar gyfer pob awdurdod perthnasol yn yr Adroddiad Blynyddol neu Adroddiad Atodol y Panel.

- c. Mae'n ofynnol i Awdurdodau Iunio rhestr o daliadau i aelodau ac aelodau cyfetholedig erbyn 31 Gorffennaf bob blwyddyn, er mwyn iddynt allu eu cyflwyno i'r Panel a'u cyhoeddi (gweler paragraff 46).

Dehongli

2. Yn Rheoliadau IRPW:

- Ystyr "Deddf 1972" yw Deddf Llywodraeth Leol 1972.
- Ystyr "Deddf 2000" yw Deddf Llywodraeth Leol 2000.
- Ystyr "Deddf 2013" yw Deddf Llywodraeth Leol (Democratiaeth) (Cymru) 2013.
- Ystyr "Iwfans" yw'r union swm neu'r uchafswm y gellir ei ad-dalu i aelodau ac aelodau cyfetholedig awdurdod perthnasol am gostau yr aethpwyd iddynt yn anochel wrth gyflawni busnes swyddogol yr awdurdod perthnasol.
- Ystyr "adroddiad blynyddol" yw adroddiad a luniwyd gan y Panel yn unol ag adran 145 o'r Mesur.
- Mae ystyr "dyletswydd gymeradwy" mewn perthynas â chynghorau cymuned a thref fel y nodir yn Rhan 5 o'r Rheoliadau hyn.
- Mae ystyr "Iwfans Mynychu" mewn perthynas â chynghorau cymuned neu dref fel y nodir yn Rhan 5 o'r Rheoliadau hyn.
- Ystyr "awdurdod" yw awdurdod perthnasol yng Nghymru fel y'i diffinnir yn Adran 144(2) o'r Mesur ac mae'n cynnwys awdurdod lleol (cyngor sir neu gyngor bwrdeistref sirol), awdurdod Parc Cenedlaethol ac awdurdod tân ac achub yng Nghymru, cyngor cymuned neu dref.
- Mae i "Cyflog Sylfaenol" yr un ystyr ag a nodir ym mharagraff 6 o'r Rheoliadau hyn a gellir ei amodi fel "Cyflog Sylfaenol ALI" i gyfeirio at gyflog sylfaenol aelod o brif gyngor; "Cyflog Sylfaenol Parc Cenedlaethol" i gyfeirio at gyflog sylfaenol aelod o awdurdod Parc Cenedlaethol; a "Cyflog Sylfaenol awdurdod tân ac achub" i gyfeirio at Gyflog Sylfaenol aelod o awdurdod tân ac achub yng Nghymru.
- Mae i "Iwfans gofal" yr un ystyr ag a nodir ym mharagraff 21 o'r Rheoliadau hyn.
- "Prif swyddog awdurdod lleol" fel y nodir yn Neddf Lleoliaeth 2011
- "Pennaeth Dinesig" yw'r sawl a etholwyd gan y cyngor i gyflawni dyletswyddau cadeirydd y cyngor hwnnw, ac mae wedi'i ddynodi'n faer neu'n gadeirydd.
- Mae "pwyllgor" yn cynnwys is-bwyllgor.
- Mae "cyngor tref neu gymuned" yn golygu mewn perthynas â Rhan 8 y Mesur, cyngor cymuned fel y'i diffinnir yn adran 33 Deddf Llywodraeth Leol 1972 neu gyngor tref yn unol ag adran 245B yr un Ddeddf

- Ystyr “drafft ymgynghori” yw drafft adroddiad Blynyddol neu Atodol a luniwyd gan y Panel o dan Adran 146 (7) neu 147(8) o'r Mesur, y mae'n rhaid i'r Panel ystyried sylwadau a gyflwynwyd arno.
- “Awdurdod cyfansoddol” – yn achos awdurdodau Parciau Cenedlaethol awdurdod lleol a leolir o fewn ardal awdurdod Parc Cenedlaethol yw hwn; yn achos awdurdodau tân ac achub yng Nghymru awdurdod lleol a leolir o fewn ardal awdurdod tân ac achub yw hwn.
- Ystyr “grŵp rheoli” yw grŵp gwleidyddol mewn awdurdod lleol lle mae unrhyw un o'i aelodau yn rhan o'r pwyllgor gweithredol.
- Mae i “aelod cyfetholedig” yr ystyr a nodir yn adran 144 (5) o'r Mesur, hynny yw'r rhai sydd â'r hawl i bleidleisio ar faterion sy'n dod o fewn maes y pwyllgor y maent yn gwasanaethu arno.
- Mae i “ffi aelod cyfetholedig” yr un ystyr ag a nodir ym mharagraff 19 o'r Rheoliadau hyn.
- Ystyr “Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd” yw'r pwyllgor awdurdod lleol a sefydlwyd o dan adran 11 o'r Mesur.
- “Dirprwy Bennaeth Dinesig” yw'r sawl a etholwyd gan y cyngor i fod yn ddirprwy i faer neu gadeirydd y cyngor hwnnw.
- Ystyr “pwyllgor gweithredol” yw pwyllgor gweithredol awdurdod ar ffurf fel y nodir yn adrannau 11(2) i (5) o Ddeddf 2000, fel y'u diwygiwyd gan adran 34 o'r Mesur.
- Mae i “trefniadau gweithredol” yr ystyr a roddir gan adran 10(1) o Ddeddf 2000;
- Mae i “absenoldeb teuluol”, fel y'i diffinnir yn Adran 142 (2)(b) o'r Mesur, yr ystyr a roddir iddo gan Ran 2 o'r Mesur ac a gynhwysir yn y Rheoliadau sy'n ymwneud â hynny.
- Mae ystyr “Lwfans Colled Ariannol” mewn perthynas â chynghorau cymuned neu dref fel y nodir yn Rhan 5 o'r Rheoliadau.
- Ystyr “awdurdod tân ac achub” yw awdurdod a sefydlwyd gan gynllun o dan adran 2 o Ddeddf Gwasanaethau Tân ac Achub 2004 neu gynllun y mae adran 4 o'r Ddeddf honno yn gymwys iddo.
- Ystyr "Pennaeth gwasanaeth taledig" yw fel y dynodwyd o dan adran 4(1) Deddf Llywodraeth Leol a Thai 1989.
- Ystyr Cydbwyllgor Trosolwg a Chraffu yw pwyllgor neu is-bwyllgor a sefydlwyd gan ddau brif gyngor neu fwy o dan Reoliadau Awdurdodau Lleol (Cydbwyllgorau Trosolwg a Chraffu) (Cymru) 2013.
- Ystyr “grŵp yr wrthblaid fwyaf” yw grŵp gwleidyddol ac eithrio grŵp rheoli sydd â nifer uwch o aelodau nag unrhyw grŵp gwleidyddol arall yn yr awdurdod.
- Ystyr “awdurdod lleol” yw cyngor sir neu gyngor bwrdeistref sirol
- Ystyr “aelod”, mewn perthynas ag awdurdod lleol neu gyngor cymuned neu dref, yw unigolyn sydd wedi'i ethol i wasanaethu fel cynghorydd i'r awdurdod

hwnnw; yn achos awdurdod Parc Cenedlaethol yr ystyr yw aelod a benodwyd gan awdurdod cyfansoddol a hefyd unigolyn a benodwyd gan Weinidogion Cymru; yn achos awdurdodau tân ac achub yr ystyr yw aelod a benodwyd gan awdurdod cyfansoddol.

- Ystyr “awdurdod Parc Cenedlaethol” yw awdurdod Parc Cenedlaethol a sefydlwyd o dan adran 63 o Ddeddf yr Amgylchedd 1995
- Mae i “busnes swyddogol” yr ystyr a nodir yn Adran 142 (10) o'r Mesur mewn perthynas â thalu lwfansau i ad-dalu costau gofal, teithio a chynhaliadaeth yr aethpwyd iddynt yn anochel gan aelodau ac aelodau cyfetholedig awdurdod perthnasol (ac eithrio cynghorau cymuned a thref) wrth:
 - a. Mynychu cyfarfod o'r awdurdod neu o unrhyw un o bwyllgorau'r awdurdod neu unrhyw gorff y mae'r awdurdod yn gwneud penodiadau neu enwebiadau iddo neu unrhyw un o bwyllgorau corff o'r fath.
 - b. Mynychu cyfarfod unrhyw gymdeithas o awdurdodau y mae'r awdurdod yn aelod ohoni.
 - c. Mynychu cyfarfod yr awdurdodir ei gynnal gan yr awdurdod neu gan un o bwyllgorau'r awdurdod neu gan un o gydbwyllgorau'r awdurdod ac un neu fwy o awdurdodau eraill.
 - d. Mynychu unrhyw ddigwyddiad hyfforddi neu ddatblygu a gymeradwyir gan yr awdurdod neu ei bwyllgor gweithredol.
 - e. Dyletswydd yr ymgymerir â hi at ddibenion cyflawni swyddogaethau gweithrediaeth neu mewn cysylltiad â'u cyflawni o fewn yr ystyr a nodir yn Rhan 2 o Ddeddf 2000, fel y'i diwygiwyd.
 - f. Dyletswydd yr ymgymerir â hi yn unol â rheol sefydlog sy'n ei gwneud yn ofynnol i aelod neu aelodau fod yn bresennol pan fydd dogfennau tendro yn cael eu hagog.
 - g. Dyletswydd yr ymgymerir â hi mewn cysylltiad â chyflawni unrhyw swyddogaeth sydd gan yr awdurdod i archwilio safle neu awdurdodi archwiliad o safle.
 - h. Dyletswydd yr ymgymerir â hi gan aelodau prif gynghorau mewn cysylltiad â chyfrifoldebau etholaeth neu ward sy'n deillio o gyflawni swyddogaethau awdurdod lleol.
 - i. Unrhyw ddyletswydd arall a gymeradwyir gan yr awdurdod, neu unrhyw ddyletswydd o ddsbarth a gymeradwyir felly, ac yr ymgymerir â hi at ddibenion cyflawni swyddogaethau'r awdurdod neu unrhyw un o'i bwyllgorau neu mewn cysylltiad â'u cyflawni.
- Ystyr “grŵp gwleidyddol arall” yw grŵp gwleidyddol ac eithrio grŵp rheoli neu grŵp yr wrthblaid fwyaf (os o gwbl) sy'n cynnwys dim llai na 10 y cant o aelodau'r awdurdod hwnnw.
- Ystyr “pwyllgor trosolwg a chraffu” yw pwyllgor yn yr awdurdod sydd â'r pwerau a nodir yn adran 21(2) a (3) o Ddeddf 2000, fel y'u diwygiwyd gan Ran 6 o'r Mesur.

- Ystyr “Panel” yw Panel Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol fel y nodir yn adran 141(1) ac atodlen 2 o'r Mesur.
- Ystyr "datganiad polisi cyflog" yw datganiad a gynhrychir gan awdurdod perthnasol o dan adran 38 Deddf Lleoliaeth 2011.
- Ystyr "Aelod llywyddol" yw aelod o brif gyngor sydd wedi ei ddynodi gan y cyngor hwnnw i gyflawni swyddogaethau mewn perthynas â chadeirio ei gyfarfodydd a'i drafodion
- Ystyr “prif gyngor” yw cyngor sir neu gyngor bwrdeistref sirol
- Mae i “swyddog priodol” yr un ystyr ag yn adran 270(3) o Ddeddf 1972.
- Ystyr "corff cyhoeddus" yw corff fel y'i diffinnir yn adran 67(b) o Ddeddf 2013.
- Ystyr "darpariaeth gymwys" yw darpariaeth sy'n gwneud amrywiad i benderfyniad blaenorol y Panel (adran 65 (c) o Ddeddf 2013).
- "Awdurdod cymwys perthnasol" yw awdurdod o fewn ystyr adran 63 o Ddeddf 2013, y mae'n ofynnol iddo gynhyrchu datganiad polisi cyflog.
- Diffinnir “awdurdod perthnasol” yn Adran 144(2) o'r Mesur (fel y'i diwygiwyd) ac yn adran 64 o Ddeddf 2013, ac, at ddibenion y Rheoliadau hyn, mae'n cynnwys awdurdod lleol/prif gyngor, cyngor tref neu gymuned, awdurdod Parc Cenedlaethol ac awdurdod tân ac achub yng Nghymru.
- Mae i “materion perthnasol” yr un diffiniad ag a nodir yn Adran 142(2) o'r Mesur.
- Ystyr “rhestr” yw rhestr sy'n nodi penderfyniadau'r awdurdod mewn perthynas â thaliadau sydd i'w gwneud yn ystod y flwyddyn (fel y maent yn ymwneud â'r awdurdod hwnnw) i holl aelodau ac aelodau cyfetholedig yr awdurdod hwnnw.
- Mae i “Uwch Gyflog” yr un ystyr ag a nodir ym mharagraff 11 o'r Rheoliadau hyn a gellir ei amodi fel “Uwch Gyflog Awdurdod Lleol/Prif gyngor” i gyfeirio at uwch gyflog aelod o brif gyngor; “Uwch Gyflog Parc Cenedlaethol” i gyfeirio at uwch gyflog aelod o awdurdod Parc Cenedlaethol; neu “Uwch Gyflog awdurdod Tân ac Achub” i gyfeirio at uwch gyflog aelod o awdurdod Tân ac Achub.
- Mae i “adroddiad atodol” yr ystyr a nodir yn adran 146(4 i 8) o'r Mesur.
- Mae i “lwfans teithio a chynhaliath” yr un ystyr ag a nodir ym mharagraff 25 o'r Rheoliadau hyn.
- Mae i “blwyddyn” yr ystyron canlynol:
 blwyddyn ariannol” – y cyfnod o 12 mis sy'n dod i ben ar 31 Mawrth;
 “blwyddyn galendr” – y cyfnod o 12 mis sy'n dod i ben ar 31 Rhagfyr;
 “blwyddyn ddinesig” – y flwyddyn sy'n dechrau ar ddyddiad cyfarfod blynyddol yr awdurdod lleol ac yn dod i ben ar y diwrnod cyn y cyfarfod blynyddol y flwyddyn ganlynol; yn achos awdurdodau Parciau Cenedlaethol ac awdurdodau Tân ac Achub dyma'r cyfnod o 12 mis sy'n dilyn cyfarfod blynyddol yr awdurdod.

Rhan 2: Rhestr Cydnabyddiaeth Ariannol i Aelodau/ Aelodau Cyfetholedig

Dechrau Cyfnod Swydd

3. Mae cyfnod swydd:

- Aelod o awdurdod lleol yn dechrau ar y dyddiad y mae'r aelod hwnnw yn gwneud datganiad ei fod yn derbyn y swydd honno o dan adran 83(1) o Ddeddf 1972.
- Aelod o awdurdod Parc Cenedlaethol sy'n gynghorydd yn dechrau ar y dyddiad y penodir yr aelod hwnnw fel y cyfryw gan awdurdod cyfansoddol ac mae cyfnod swydd aelod a benodwyd gan Lywodraeth Cymru yn dechrau ar ddyddiad y penodiad hwnnw. Mae cyfnod swydd Cadeirydd a Dirprwy Gadeirydd yr awdurdod Parc Cenedlaethol yn dechrau ar y dyddiad y'u hetholir gan yr awdurdod hwnnw i'r swydd honno.
- Aelod o awdurdod Tân ac Achub yng Nghymru sy'n gynghorydd yn dechrau ar y dyddiad y penodir yr aelod hwnnw fel y cyfryw gan awdurdod cyfansoddiadol ac mae cyfnod swydd Cadeirydd a Dirprwy Gadeirydd yr awdurdod tân ac achub yn dechrau ar y dyddiad y'u hetholir gan yr awdurdod hwnnw i'r swydd honno.
- Aelod cyfetholedig o awdurdod perthnasol yn dechrau ar y dyddiad y'i penodir gan yr awdurdod perthnasol.

Rhestr o Gydabyddiaeth Ariannol Aelodau (y Rhestr) (Nid yw'n berthnasol i gynghorau cymuned neu dref – gweler Rhan 5)

4. Mae'n rhaid i awdurdod lunio rhestr o'r taliadau y mae'n bwriadu eu gwneud i'w aelodau a'i aelodau cyfetholedig bob blwyddyn. Mae'n rhaid i swm y taliadau hynny gyd-fynd â'r penderfyniadau a wnaeth y Panel ar gyfer y flwyddyn honno yn ei Adroddiad Blynyddol Cyntaf neu mewn Adroddiadau Blynyddol neu Atodol dilynol. Mae'n rhaid llunio'r rhestr cyn pen pedair wythnos yn dilyn cyfarfod blynyddol yr awdurdod.

Diwygio'r Rhestr

5. Gall awdurdod ddiwygio'r Rhestr unrhyw bryd yn ystod y flwyddyn (fel y mae'n ymwneud â'r awdurdod) ar yr amod bod y cyfrwy ddiwygiadau yn cyd-fynd â phenderfyniadau'r Panel ar gyfer y flwyddyn honno.

Cyflog Sylfaenol

6. Mae'n rhaid i awdurdod ddarparu ar gyfer talu cyflog sylfaenol, fel y'i pennwyd gan y Panel yn ei Adroddiad Blynyddol Cyntaf ac mewn Adroddiadau Blynyddol neu Atodol dilynol, i bob un o'i aelodau. Mae'n rhaid talu'r un cyflog i bob aelod. Yn achos prif gynghorau yn unig, mae'r cyflog hwn yn parhau'n daladwy yn ystod cyfnod o absenoldeb teuluol.

7. Ni all aelod dderbyn mwy nag un Cyflog Sylfaenol gan awdurdod perthnasol, ond gall aelod o un awdurdod perthnasol dderbyn cyflog sylfaenol pellach drwy

gael ei benodi'n aelod o awdurdod perthnasol arall (ac eithrio yn yr achos a nodir ym mharagraff 16).

8. Pennir y Cyflog Sylfaenol yn unol ag adran 142(3) o'r Mesur a bydd yn un o'r canlynol:
 - Y swm y mae'n rhaid i'r awdurdod ei dalu i aelod o'r awdurdod;
 - Yr uchafswm y gall yr awdurdod ei dalu i aelod o'r awdurdod.
9. Os bydd cyfnod swydd aelod yn dechrau neu'n dod i ben rywbryd heblaw ar ddechrau neu ar ddiwedd blwyddyn (fel y mae'n ymwneud â'r awdurdod), bydd gan yr aelod hwnnw hawl i gael cyflawni'r gyfran o'r cyflog sylfaenol sy'n cyfateb i nifer y dyddiau y mae'r aelod yn cyflawni'r swydd yn ystod y flwyddyn honno fel cyfran o nifer y dyddiau yn y flwyddyn honno.
10. Os caiff aelod ei atal dros dro neu ei atal dros dro yn rhannol rhag bod yn aelod o awdurdod (cyfeiria Rhan 3 o Ddeddf 2000 at hyn) mae'n rhaid i'r awdurdod wrthod talu'r rhan o'r cyflog sylfaenol sy'n daladwy i'r aelod hwnnw mewn perthynas â'r cyfrifoldebau neu'r dyletswyddau y mae'r aelod hwnnw wedi'i atal dros dro neu ei atal dros dro yn rhannol rhag eu cyflawni (Adran 155(1) o'r Mesur).

Uwch Gyflog

11. Yn ddarostyngedig i baragraffau 12 i 18 gall awdurdod dalu uwch gyflog i aelodau y mae wedi rhoi cyfrifoldebau penodol iddynt. Mae'n rhaid i'r cyfryw daliadau gyd-fynd â phenderfyniad y Panel ar gyfer y flwyddyn honno (fel y mae'n ymwneud â'r awdurdod) y gwneir y taliadau ac mae'n rhaid eu nodi yn Rhestr yr awdurdod hwnnw. Yn achos prif gynghorau yn unig, bydd uwch gyflog yn parhau'n daladwy yn ystod absenoldeb teuluol deiliad y swydd.
12. Bydd y Panel yn pennu'r canlynol yn ei Adroddiadau Blynyddol neu Atodol:
 - Y categorïau o aelodau sy'n gymwys i gael uwch gyflog na fyddant, o bosibl, yr un fath ar gyfer pob awdurdod neu gategori o awdurdod.
 - Y disgresiwn sydd ar gael i awdurdodau o ran talu uwch gyflogau na fyddant, o bosibl, yr un fath ar gyfer pob awdurdod neu gategori o awdurdod.
13. Bydd yr uwch gyflogau sy'n daladwy yn cydymffurfio ag adran 142(3) o'r Mesur a byddant yn nodi.
 - Y swm y mae'n rhaid i awdurdod perthnasol ei dalu i aelod o'r awdurdod.
 - Yr uchafswm y gall awdurdod perthnasol ei dalu i aelod o'r awdurdod.
14. Bydd yr uwch gyflog yn gyfuniad o'r cyflog sylfaenol a swm ychwanegol ar gyfer y cyfrifoldeb penodol perthnasol a bennwyd gan y Panel yn ei Adroddiadau

Blynyddol neu Atodol. Mae'n bosibl na fydd y swm hwn yr un fath ar gyfer pob awdurdod neu gategori o awdurdod.

15. Bydd y Panel, yn ei Adroddiadau Blynyddol neu Atodol, yn pennu'r gyfran uchaf o'i aelodaeth y gall awdurdod dalu uwch gyflogau iddynt. Mynegir hyn fel canran o gyfanswm aelodau'r awdurdod. Gall y ganran amrywio rhwng awdurdodau neu gategoriâu o awdurdodau ond ni fydd yn fwy na 50 y cant heb ganiatâd penodol Gweinidogion Cymru (Adran 142(5) o'r Mesur). Yn achos prif gynghorau yn unig gellir mynd dros y gyfran uchaf i gynnwys talu uwch gyflog i aelod ychwanegol a benodir dros dro i gymryd lle deiliaid swydd ag uwch gyflog sy'n absennol am resymau teuluol. Ar gyfer awdurdodau Parciau Cenedlaethol ac awdurdodau tân ac achub yng Nghymru, cyfyngir ar daliadau uwch gyflogau i ddeiliaid swyddi penodol yn unol â phenderfyniad y Panel yn ei Adroddiad Blynyddol neu Atodol.
- 15(a). Mae taliadau i gadeiryddion Cyd-bwyllgorau neu Is-bwyllgorau Trosolwg a Chraffu yn ychwanegol i gyfran uchaf ei aelodaeth y gall awdurdod dalu uwch gyflogau iddynt yn amodol ar yr uchafswm cyffredinol o bum deg y cant sydd wedi'i gynnwys yn Adran 142(5) o'r Mesur. Bydd y Panel yn pennu symiau taliadau o'r fath mewn Adroddiad Blynyddol neu Atodol.
16. Ni ddylai awdurdod dalu mwy nag un uwch gyflog i unrhyw aelod. Ni all aelod o brif gyngor sy'n cael uwch gyflog fel arweinydd awdurdod lleol neu aelod gweithredol o awdurdod lleol (y nododd y Panel ei fod yn llawn amser) gael ail gyflog fel aelod a benodir i wasanaethu ar awdurdod Parc Cenedlaethol neu awdurdod tân ac achub yng Nghymru.
- 16(a). Nid yw paragraff 16 yn gymwys i daliadau a wneir i gadeirydd Pwyllgor neu Is-bwyllgor Trosolwg a Chraffu sy'n derbyn uwch gyflog am rôl nad yw'n cael ei dosbarthu fel cyfwerth â llawn amser. Mae'n parhau i fod yn gymwys i arweinwyr neu aelodau'r pwyllgor gweithredol.
17. Os nad oes gan aelod, drwy gydol y flwyddyn, gyfrifoldebau penodol sy'n rhoi hawl iddo gael uwch gyflog, telir i'r aelod hwnnw 'r gyfran o'r cyflog sy'n cynrychioli nifer y dyddiau y mae gan yr aelod y cyfryw gyfrifoldeb fel cyfran o nifer y dyddiau yn y flwyddyn honno.
18. Os caiff aelod ei atal dros dro neu ei atal dros dro yn rhannol rhag bod yn aelod o'r awdurdod (cyfeiria Rhan 3 o Ddeddf 2000 at hyn) ni ddylai'r awdurdod dalu uwch gyflog yr aelod tra bydd wedi'i atal dros dro (Adran 155(1) o'r Mesur). Os bydd y penderfyniad i'w atal dros dro yn ymwneud ag elfen cyfrifoldeb penodol y taliad yn unig, gall yr aelod gadw'r cyflog sylfaenol.

Talu Aelodau Cyfetholedig

19. Mae'n rhaid i awdurdod perthnasol ddarparu ar gyfer talu ffi i aelod cyfetholedig fel y'i pennwyd gan y Panel yn ei Adroddiadau Blynyddol neu Atodol. Mewn perthynas â'r rheoliad hwn ystyr aelod cyfetholedig yw aelod fel y'i diffinnir yn Adran 144(5) o'r Mesur ac y'i nodir ym mharagraff 2 o'r Rheoliadau hyn.

20. Os caiff aelod cyfetholedig ei atal dros dro neu ei atal dros dro yn rhannol rhag bod yn aelod o awdurdod (cyfeiria Rhan 3 o Ddeddf 2000 at hyn) ni ddylai'r awdurdod dalu ffi aelod cyfetholedig tra bydd wedi'i atal dros dro (Adran 155(1) o'r Mesur).

Lwfansau

Lwfansau Gofal

21. Mae'n rhaid i awdurdodau ddarparu ar gyfer talu lwfans ("lwfans gofal") i aelodau ac aelodau cyfetholedig awdurdod mewn perthynas â'r cyfrwy gostau sy'n gysylltiedig â gofalu am blant neu ddibynnyddion neu ynglŷn ag anghenion gofal personol aelod ag yr aethpwyd iddynt yn anochel wrth gyflawni busnes swyddogol fel aelod neu aelod cyfetholedig o'r awdurdod hwnnw. Ni ddylid gwneud taliadau o dan y paragraff hwn:
- Mewn perthynas ag unrhyw blentyn neu ddibynnydd dros 15 oed oni bai fod yr aelod/aelod cyfetholedig yn bodloni'r awdurdod bod angen goruchwyliaeth ar y plentyn neu ddibynnydd a achosodd i'r aelod fynd i gostau angenrheidiol ar gyfer gofal y plentyn neu'r dibynnydd hwnnw wrth gyflawni dyletswyddau aelod neu aelod cyfetholedig.
 - I fwy nag un aelod/aelod cyfetholedig o'r awdurdod ar gyfer gofal yr un plentyn neu ddibynnydd.
 - O fwy nag un lwfans gofal i aelod neu aelod cyfetholedig o'r awdurdod na all ddangos i foddhad yr awdurdod bod yn rhaid i'r aelod/aelod cyfetholedig wneud trefniadau ar wahân ar gyfer gofalu am wahanol blant neu ddibynnyddion.
22. Pennir uchafswm y lwfans gofal sy'n daladwy gan awdurdod gan y Panel yn ei Adroddiadau Blynyddol neu Atodol.
23. Os caiff aelod/aelod cyfetholedig ei atal dros dro neu ei atal dros dro yn rhannol rhag bod yn aelod neu'n aelod cyfetholedig o'r awdurdod (cyfeiria Rhan 3 o Ddeddf 2000 at hyn) mae'n rhaid i'r awdurdod beidio talu'r rhan o'r lwfans gofal sy'n daladwy i'r aelod/aelod cyfetholedig hwnnw mewn perthynas â'r cyfrifoldebau neu'r dyletswyddau y mae'r aelod/aelod cyfetholedig wedi'i atal dros dro neu wedi'i atal dros dro yn rhannol rhag eu cyflawni (Adran 155(1) o'r Mesur).
24. Mae'n rhaid i Restr awdurdod nodi uchafswm y lwfans gofal sy'n daladwy bob mis a'i drefniadau ar gyfer cyflwyno hawliau, gan roi sylw llawn i benderfyniadau'r Panel yn hyn o beth.

Lwfansau Teithio a Chynhaliaeth

25. Yn ddarostyngedig i baragraffau 26 a 27 isod mae gan aelod neu aelod cyfetholedig hawl i gael taliadau gan yr awdurdod ar ffurf lwfansau teithio a chynhaliaeth yn ôl cyfraddau a bennwyd gan y Panel yn ei Adroddiadau Blynyddol neu Atodol dilynol. Bwriedir i'r cyfryw lwfansau dalu costau yr aed

iddynt gan aelod neu aelod cyfetholedig wrth gyflawni busnes swyddogol yr awdurdod.

(Dim ond i Brif Gyngorau mae paragraffau 26 a 27 yn gymwys)

26. Dim ond os yw'r awdurdod yn fodlon y gellir cyfiawnhau hynny am resymau economaidd y dylid talu lwfans cynhaliaeth i aelod o awdurdod lleol am gyflawni busnes swyddogol o fewn ffiniau sir neu fwrdeistref sirol lle mae'n aelod. Nid yw hyn yn gymwys mewn perthynas ag aelodau cyfetholedig awdurdod lleol sy'n byw y tu allan i'r awdurdod hwnnw.
27. **Gall** awdurdod lleol wneud darpariaeth, yn ddarostyngedig i unrhyw gyfyngiadau **yr ystyria'n briodol**, i aelodau hawlio costau milltired ar gyfer busnes swyddogol mewn cysylltiad â chyfrifoldebau etholaeth neu ward lle maent yn deillio o gyflawni swyddogaethau'r sir neu'r fwrdeistref sirol.
28. Os caiff aelod neu aelod cyfetholedig ei atal dros dro neu ei atal dros dro yn rhannol rhag bod yn aelod neu'n aelod cyfetholedig o'r awdurdod (cyfeiria Rhan 3 o Ddeddf 2000 at hyn) mae'n rhaid i'r awdurdod wrthod talu'r lwfans teithio a chynhaliaeth sy'n daladwy i'r aelod/aelod cyfetholedig hwnnw mewn perthynas â'r cyfrifoldebau neu'r dyletswyddau y mae'r aelod wedi'i atal dros dro neu wedi'i atal dros dro yn rhannol rhag eu cyflawni (Adran 155(1) o'r Mesur).

Rhan 3: Darpariaethau Pellach

Pensiynau

29. O dan Adran 143 o'r Mesur, gall y Panel wneud penderfyniadau o ran y trefniadau pensiwn ar gyfer aelodau awdurdodau lleol yn ei Adroddiadau Blynyddol neu Atodol. Gall y penderfyniadau:
 - Disgrifio'r disgrifiad o aelodau y bydd yn ofynnol i awdurdod lleol dalu pensiwn iddynt.
 - Disgrifio'r materion perthnasol y bydd yn ofynnol i awdurdod lleol dalu pensiwn mewn cysylltiad â hwy.
 - Gwneud penderfyniadau gwahanol ar gyfer prif gynghorau gwahanol.

Lwfansau i Gynorthwyo Gwaith Aelodau Awdurdod Lleol

30. Mae'n rhaid i awdurdod lleol ddarparu ar gyfer gofynion aelod i gyflawni ei rôl a'i gyfrifoldebau yn fwy effeithiol. Y Panel fydd yn pennu sut y dylid darparu'r cymorth hwn yn ei Adroddiadau Blynyddol neu Atodol.

Talu Costau Ymweliadau Swyddogol ac Ymweliadau Cwrteisi

31. Bydd y trefniadau sydd wedi'u cynnwys yn Adran 76 o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972 yn parhau i fod yn gymwys, ond ni ellir gwneud unrhyw daliad i unigolyn o dan y trefniant hwnnw pan fo taliad wedi'i wneud i'r unigolyn hwnnw yn unol ag unrhyw daliad o wneir o dan y Rheoliadau hyn.

Y Trefniadau o Ran Absenoldeb Teuluol

32. Mae Rhan 2 o'r Mesur yn nodi hawliau aelodau awdurdodau lleol o ran absenoldeb teuluol. Bydd y Panel yn nodi ei benderfyniadau a'r trefniadau gweinyddol ar gyfer talu cyflogau a lwfansau gan brif gynghorau yn hyn o beth yn ei Adroddiadau Blynyddol neu Atodol.

Rhan 4: Cyflogau, Lwfansau neu Ffioedd

Ad-dalu Cyflogau, Lwfansau neu Ffioedd

33. Mae'n rhaid i awdurdod fynnu bod y cyfryw ran o gyflog, lwfans neu ffi yn cael ei had-dalu pan fydd taliad eisoes wedi'i wneud ar gyfer unrhyw gyfnod pan fydd yr aelod neu'r aelod cyflogedig dan sylw:
- Wedi'i atal dros dro neu wedi'i atal dros dro yn rhannol rhag cyflawni dyletswyddau neu gyfrifoldebau'r aelod/aelod cyfetholedig hwnnw yn unol â Rhan 3 o Ddeddf 2000 neu Reoliadau a wnaed o dan y Ddeddf honno.
 - Yn peidio â bod yn aelod neu'n aelod cyfetholedig o'r awdurdod.
 - Neu heb fod â hawl, mewn unrhyw ffordd, i gael cyflog, lwfans neu ffi mewn perthynas â'r cyfnod hwnnw.

Peidio â Derbyng Cyflogau, Lwfansau neu Ffioedd

34. O dan Adran 154 o'r Mesur gall unrhyw aelod neu aelod cyfetholedig, ddewis drwy hysbysu swyddfa briodol yr awdurdod yn ysgrifenedig, peidio â derbyn unrhyw ran o'i hawl i gael cyflog, lwfans neu ffi a bennwyd gan y Panel ar gyfer y flwyddyn benodol honno (fel y mae'n ymwneud â'r awdurdod).

Rhan 5: Darpariaethau Penodol sy'n ymwneud â Chynghorau Tref a Chymuned ("y cyngor")

Dehongliad

35. At ddibenion y Rhan hon, ystyr aelod yw aelod etholedig ac aelod cyfetholedig.

Lwfansau

36. Lwfansau:
- a) Gall y cyngor, os yw'n dewis, wneud taliad blynyddol i aelodau mewn perthynas â'r costau a gaiff eu gwario wrth gyflawni rôl aelod. Nodir yr uchafswm sy'n daladwy yn Adroddiad Blynyddol neu Atodol y Panel.
 - b) Gall y cyngor, os yw'n dewis, wneud taliadau i aelodau mewn perthynas â chostau teithio i fynychu dyletswyddau cymeradwy y tu allan i ardal y cyngor. Nodir y swm y gellir ei hawlio yn Adroddiad Blynyddol neu Atodol y Panel.

- c) Gall y cyngor, os yw'n dewis, ad-dalu treuliau cynhaliaeth i'w aelodau pan fyddant yn mynychu dyletswyddau cymeradwy y tu allan i ardal y cyngor. Nodir y trefniadau ar gyfer ad-dalu yn Adroddiad Blynyddol neu Atodol y Panel.
 - d) Gall y cyngor, os yw'n dewis, dalu Lwfans Mynychu i'w aelodau am fynychu dyletswyddau cymeradwy y tu allan i ardal y cyngor. Nodir y Lwfans yn Adroddiad Blynyddol neu Atodol y Panel.
 - e) Gall y cyngor, os yw'n dewis, dalu Lwfans Colled Ariannol i'w aelodau lle mae colled o'r fath wedi digwydd trwy fynychu dyletswyddau cymeradwy y tu allan i ardal y cyngor. Nodir y Lwfansau yn Adroddiad Blynyddol neu Atodol y Panel.
 - f) Gall y cyngor, os yw'n dewis, dalu lwfans i gadeirydd neu faer y cyngor at ddibenion cyflawni swyddogaethau'r swydd honno. Nodir y lwfans yn Adroddiad Blynyddol neu Atodol y Panel.
 - g) Gall y cyngor, os yw'n dewis, dalu taliad cyfrifoldeb i aelodau fel y nodir yn adroddiad blynyddol y Panel.
 - h) Gall y cyngor, os yw'n dewis, dalu lwfans gofal fel y nodir yn adroddiad blynyddol y Panel.
37. Ni chaiff aelod dderbyn mwy nag un Lwfans Mynychu ar gyfer unrhyw gyfnod o 24 awr os yw'r aelod hwnnw 'n hawlio Lwfans Colled Ariannol ar gyfer yr un cyfnod.
38. Gall aelod ddewis peidio â derbyn unrhyw ran o'i hawl i gael lwfans dan y Rheoliadau hyn trwy hysbysu swyddog priodol y cyngor yn ysgrifenedig.
39. Rhaid i aelod sy'n gwneud cais am Lwfans Mynychu neu Lwfans Colled Ariannol lofnodi datganiad nad yw'r aelod wedi gwneud, nac yn bwriadu gwneud, unrhyw gais arall mewn perthynas â'r mater y mae'r cais yn ymwneud ag ef.
- 40 "Ystyr "Dyletswydd Gymeradwy" dan y Rhan hon yw:
- i. Mynychu cyfarfod o'r cyngor neu unrhyw un o bwyllgorau neu is-bwyllgorau'r cyngor neu unrhyw gorff arall y mae'r cyngor yn penodi neu enwebu pobl iddo neu unrhyw un o bwyllgorau neu is-bwyllgorau corff o'r fath.
 - ii. Mynychu unrhyw gyfarfod arall a awdurdodir gan y cyngor neu gan un o bwyllgorau neu is-bwyllgorau'r cyngor, neu un o gydbwyllgorau'r cyngor ac un neu ragor o gynghorau neu is-bwyllgorau cydbwyllgor o'r fath, ar yr amod bod o leiaf dau aelod o'r cyngor wedi cael eu gwahodd a, lle caiff y cyngor ei rannu'n grwpiau gwleidyddol, bod o leiaf dau grŵp o'r fath wedi'u gwahodd.
 - iii. Mynychu cyfarfod unrhyw gymdeithas ar gyfer cynghorau y mae'r cyngor yn aelod ohoni.
 - iv. Mynychu unrhyw ddigwyddiad hyfforddi neu ddatblygu a gymeradwyir gan y cyngor.

- v. Unrhyw ddyletswydd arall a gymeradwyir gan y cyngor neu ddyletswydd o fath a gymeradwyir gan y cyngor i gyflawni ei swyddogaethau neu unrhyw un o'i bwyllgorau neu is-bwyllgorau.

Rhan 6: Amrywiol

Trefniadau ar gyfer Taliadau

41. Mae'n rhaid i Restr awdurdod nodi'r trefniadau ar gyfer talu cyflogau, lwfansau a ffioedd i holl aelodau ac aelodau cyfetholedig yr awdurdod hwnnw. Gellir gwneud y taliadau hynny ar yr adegau a bennir gan yr awdurdod.

Hawliadau

42. Mae'n rhaid i awdurdod nodi terfyn amser rhwng y dyddiad y mae hawl i lwfans teithio neu gynhالياeth yn digwydd a phan fydd yn rhaid i gais am y lwfansau hynny gael ei wneud gan y sawl y maent yn daladwy iddo. Fodd bynnag, nid yw hyn yn rhwystro awdurdod rhag gwneud taliad os na hawlir y lwfans o fewn y cyfnod a nodwyd.
43. Mae'n rhaid cyflwyno derbynebaw priodol sy'n profi costau gwirioneddol gydag unrhyw gais am lwfans teithio neu lwfans cynhالياeth yn unol â'r Rheoliadau hyn (ac eithrio ceisiadau am gostau teithio mewn cerbyd modur preifat).

Osgoi Dyblygu

44. Mae'n rhaid i gais am lwfans teithio neu lwfans cynhالياeth gynnwys datganiad wedi'i lofnodi gan yr aelod neu'r aelod cyfetholedig yn nodi nad yw'r aelod/aelod cyfetholedig wedi gwneud ac na fydd yn gwneud unrhyw gais arall mewn perthynas â'r mater y mae'r cais yn ymwneud ag ef neu mae'n rhaid anfon y cyfryw ddatganiad gyda'r cais.

Cofnod o Gyflogau, Lwfansau a Ffioedd

45. Mae'n rhaid i awdurdod gadw cofnod o'r taliadau a wnaed yn unol â'r Rheoliadau hyn. Mae'n rhaid i'r cofnod:
- Nodi enw'r derbynnnydd a swm a natur pob taliad.
 - Bod ar gael, ar bob adeg resymol, i'w archwilio (am ddim) gan unrhyw etholwr llywodraeth leol (o fewn ystyr adran 270(1) o Ddeddf 1972) yn ardal yr awdurdod.
 - Caniatáu i unigolyn sydd â hawl i archwilio'r cofnod wneud copi o unrhyw ran ohono ar ôl talu unrhyw ffi resymol y gall yr awdurdod ofyn amdani

Gofyniad Cyhoeddusrwydd

(Mae cynnwys gofynnol Gofynion Cyhoeddusrwydd yn Atodiad 4.)

46. Mae'n rhaid i awdurdod, cyn gynted ag y bo'n ymarferol ar ôl penderfynu ar ei Restr o daliadau ar gyfer y flwyddyn o dan y Rheoliadau hyn ac unrhyw Adroddiad gan y Panel, a heb fod yn hwyrach na 31 Gorffennaf yn y flwyddyn y

mae'r Rhestr yn cyfeirio ati, wneud trefniadau ar gyfer cyhoeddi'r Rhestr yn ardal yr awdurdod. **(Nid yw'r adran hon yn berthnasol i gynghorau cymuned a thref).**

47. Cyn gynted ag y bo'n ymarferol, a heb fod yn hwyrach na 30 Medi ar ôl diwedd blwyddyn, mae'n rhaid i awdurdod wneud trefniadau ar gyfer cyhoeddi, yn ardal yr awdurdod, y cyfanswm a dalwyd ganddo i bob aelod/aelod cyfetholedig mewn perthynas â chyflog sylfaenol, uwch gyflog, cyflog dinesig, ffi aelod cyfetholedig, lwfansau gofal, teithio a chynhaliaeth. **(Mae'r adran hon yn berthnasol i bob awdurdod perthnasol.)**
48. O fewn yr un terfyn amser ac yn yr un modd, mae'n rhaid i awdurdod lleol wneud trefniadau ar gyfer cyhoeddi unrhyw gydnabyddiaeth ariannol ychwanegol a dderbyniodd aelod a enwebwyd neu a benodwyd i awdurdod perthnasol arall. **(Mae'r adran hon yn berthnasol i'r prif cynghorau yn unig)**

Cyhoedduswydd i Adroddiadau'r Panel

49. O dan Adran 146(7) (a) a (b) o'r Mesur, bydd y Panel yn anfon drafft ymgynghori o'i Adroddiad Blynyddol neu Adroddiad Atodol i bob awdurdod perthnasol i'w ddsbarthu i aelodau ac aelodau cyfetholedig yr awdurdod, er mwyn i aelodau/aelodau cyfetholedig gyflwyno sylwadau arno i'r Panel, o fewn cyfnod o wyth wythnos.
50. Yn Adroddiadau Blynyddol ac Atodol dilynol bydd y Panel yn nodi'r trefniadau ar gyfer cyhoeddi ei Adroddiadau yn unol ag Adran 151 ac Adran 152 o'r Mesur.

Monitro Cydymffurfiaeth â Phenderfyniadau'r Panel

51. Mae Adran 153 o'r Mesur yn nodi bod yn rhaid i awdurdodau perthnasol gydymffurfio â'r gofynion a osodir gan y Panel yn ei Adroddiadau Blynyddol. Mae hefyd yn rhoi pŵer i'r Panel fonitro'r taliadau a wneir gan awdurdodau perthnasol a'i gwneud yn ofynnol i'r wybodaeth a nodir gan y Panel gael ei darparu. Nodir y gofynion o dan yr adran hon ym mhob Adroddiad Blynyddol gan y Panel.

Atodiad 3: Rhestr Cydnabyddiaeth Ariannol Aelodau

1. Mae'n rhaid i brif gynghorau, awdurdodau Parciau Cenedlaethol ac awdurdodau tân ac achub yng Nghymru (ond nid cynghorau cymuned a thref) gynnal Rhestr flynyddol o Gydnabyddiaeth Ariannol Aelodau (y 'Rhestr') sy'n cydymffurfio â phenderfyniadau'r Panel ynghylch cyflogau aelodau a thaliadau i aelodau cyfetholedig. Rhaid iddi gynnwys y wybodaeth ganlynol:

Mewn perthynas â phrif gyngor:

- a. Enwau'r aelodau a fydd yn cael y cyflog sylfaenol yn unig a'r swm i'w dalu.
- b. Enwau'r aelodau a fydd yn cael uwch gyflog Band 1 a Band 2, y swydd a'r portffolio sydd ganddynt a'r swm i'w dalu.
- c. Enwau'r aelodau a fydd yn cael uwch gyflog Band 3, Band 4 a Band 5, y swydd a'r portffolio sydd ganddynt a'r swm i'w dalu.
- d. Enwau'r aelodau a fydd yn cael cyflog dinesig a'r swm i'w dalu.
- e. Enwau'r aelodau a fydd yn cael ffi aelod cyfetholedig a ph'un a ydynt yn gadeirydd neu'n aelod cyffredin a'r swm i'w dalu.
- f. Enwau'r aelodau a fydd yn derbyn uwch gyflog fel cadeirydd cydbwyllgor neu is-bwyllgor trosolwg a chraffu a'r swm i'w dalu.
- g. Enwau'r aelodau a fydd yn derbyn cyflog penodol neu ychwanegol a gymeradwywyd gan y Panel a'r swm i'w dalu.

Mewn perthynas ag Awdurdodau Tân ac Achub:

- a. Enwau'r aelodau a fydd yn cael y cyflog sylfaenol yn unig a'r swm i'w dalu.
 - b. Enw'r Aelod a fydd yn cael uwch gyflog fel cadeirydd yr awdurdod a'r swm i'w dalu
 - c. Enwau'r aelodau a fydd yn cael uwch gyflog fel is-gadeirydd pwyllgor a'r swm i'w dalu.
 - d. Enwau'r aelodau a fydd yn cael ffi aelod cyfetholedig a ph'un a ydynt yn gadeirydd neu'n aelod cyffredin a'r swm i'w dalu.
2. Mae'n rhaid hysbysu'r Panel ynghylch diwygiadau a wneir i'r Rhestr yn ystod blwyddyn y cyngor cyn gynted ag y bo'n ymarferol.
 3. Mae'n rhaid i brif gynghorau gadarnhau yn eu Rhestr flynyddol nad ydynt wedi mynd dros uchafswm yr uwch gyflogau a bennwyd ar gyfer y cyngor.
 4. Mae'n rhaid i brif gynghorau, awdurdodau Parciau Cenedlaethol ac awdurdodau tân ac achub gynnwys datganiad o gostau y gellir eu caniatáu a'r dyletswyddau y gellir hawlio lwfansau gofal, teithio a chynhaliaeth amdanynt yn eu Rhestr flynyddol sy'n cydymffurfio â phenderfyniadau'r Panel.

5. Mae'n rhaid i'r Rhestr nodi'r trefniadau ar gyfer talu cyflogau, lwfansau a ffioedd i holl aelodau ac aelodau cyfetholedig yr awdurdod perthnasol (Rheoliad 35 Pwyllgor Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol); y trefniadau ar gyfer hawlio costau gofal, teithio a chynhaliaeth (Rheoliadau 24 a 36-37 Pwyllgor Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol); y trefniadau ar gyfer osgoi dyblygu (Rheoliad 38 Pwyllgor Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol); a'r trefniadau ar gyfer ad-dalu cyflogau, lwfansau a ffioedd (Rheoliad 33 Pwyllgor Annibynnol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol). Mae'n rhaid i'r rhestr hon hefyd gynnwys y dyletswyddau y gall aelodau ac aelodau cyfetholedig hawlio lwfansau teithio, cynhaliaeth a gofal amdanynt.
6. Mae'n rhaid i brif gynghorau ddatgan y canlynol yn y Rhestr:
 - A oes datganiad o gyfrifoldeb sylfaenol cynghorydd wedi'i wneud.
 - A oes disgrifiadau o rôl deiliaid swyddi ag uwch gyflog wedi'u llunio.
 - A gedwir cofnodion o bresenoldeb cynghorwyr.
 - A gaiff adroddiadau blynyddol eu llunio gan gynghorwyr a'u cyhoeddi ar wefan y cyngor.
7. Mae'n rhaid i brif gynghorau, awdurdodau Parciau Cenedlaethol ac awdurdodau tân ac achub yng Nghymru wneud trefniadau ar gyfer cyhoeddi'r Rhestr Cydnabyddiaeth Ariannol cyn gynted ag y bo'n ymarferol a heb fod yn hwyrach na 31 Gorffennaf yn y flwyddyn y mae'n gymwys ynddi. Dylid anfon hon at y Panel heb fod yn hwyrach na'r dyddiad hwn. Dylai cyhoeddi'r Rhestr mewn modd sy'n rhoi mynediad hawdd i aelodau'r cyhoedd.
8. Mae'n rhaid anfon y Rhestr at ysgrifenyddiaeth y Panel erbyn 31 Gorffennaf bob blwyddyn.

Atodiad 4: Gofynion Cyhoeddusrwydd

Yn unol ag Adran 151 o'r Mesur, mae'n ofynnol gan y Panel i:

Awdurdodau perthnasol wneud trefniadau ar gyfer cyhoeddi yn ardal yr awdurdod y gydnabyddiaeth ariannol a dderbyniodd eu haelodau a'u haelodau cyfetholedig (gan gynnwys cadeiryddion JOSCs neu is-bwyllgorau o JOSCs). Rhaid cyhoeddi'r wybodaeth hon a'i hanfon i'r Panel erbyn 30 Medi fan bellaf yn dilyn diwedd y flwyddyn y mae'r taliadau yn ymwneud â hi. Mae'n rhaid rhoi'r wybodaeth ganlynol:

- a. Y cyflog sylfaenol, yr uwch gyflog, y cyflog dinesig a'r ffi aelod cyfetholedig a dalwyd i bob aelod/aelod cyfetholedig o'r awdurdod perthnasol a enwir, gan gynnwys pan oedd yr aelod wedi dewis peidio â derbyn y cyfan neu ran o'r cyflog neu ffi ar gyfer blwyddyn y cyngor dan sylw. Pan fydd uwch gyflog wedi'i dalu, mae'n rhaid rhoi teitl yr uwch swydd dan sylw.
- b. Y taliadau a wneir gan gynghorau cymuned a thref i aelodau a enwir fel:
 - Taliadau ar gyfer costau mewn perthynas â defnyddio ffôn, technoleg gwybodaeth, defnyddiau traul, ac ati.
 - Taliadau cyfrifoldeb
 - Lwfansau i faer/cadeirydd a dirprwy faer/gadeirydd.
 - Lwfans Presenoldeb
 - Lwfans Colled Ariannol
 - Taliadau ar gyfer costau mewn perthynas â theithio a chynhaliaeth
 - Lwfans gofal

Rhaid darparu'r wybodaeth hon i'r Panel, neu roi cadarnhad nad ydych yn talu unrhyw gydnabyddiaeth ariannol, erbyn 30 Medi.

- c. Yr holl gostau gofal, teithio a chynhaliaeth a thaliadau eraill a dderbyniodd pob aelod ac aelod cyfetholedig o'r awdurdod perthnasol, gan nodi pob categori ar wahân.
- ch. Swm unrhyw daliadau pellach a dderbyniwyd gan unrhyw aelod a enwyd a gafodd ei enwebu i, neu ei benodi gan, awdurdod perthnasol arall neu gorff cyhoeddus arall fel y'u diffinnir gan Adran 67 Deddf Llywodraeth Leol (Democratiaeth) (Cymru) 2013, sef:
 - bwrdd iechyd lleol
 - panel yr heddlu a throsedd
 - awdurdod perthnasol
 - corff a ddynodwyd fel corff cyhoeddus mewn gorchymyn a wneir gan Weinidogion Cymru.
- d. Enwau'r aelodau na chafodd y cyflog sylfaenol na'r uwch gyflog am eu bod wedi'u hatal dros dro am y cyfan neu ran o'r cyfnod blynyddol y mae'r Rhestr yn gymwys iddo.

Atodiad 5: Llythyr Cylch Gwaith Gweinidogol i Banel Annibynol Cymru ar Gydnabyddiaeth Ariannol (Saesneg yn Unig)

Leighton Andrews AC / AM
Y Gweinidog Gwasanaethau Cyhoeddus
Minister for Public Services

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Ein cyfl/Our ref SF/LA/0859/15

Richard Penn
Chair
Independent Remuneration Panel for Wales

irpmailbox@wales.gsi.gov.uk

25 March 2015

Dear Richard,

I was pleased to receive a copy of your Annual Report for 2015. It is clear from your determinations that you are taking account of the ongoing pressures on finances and the need to be mindful of public expectations in relation to the remuneration of elected members and public sector pay more generally.

With this in mind, your recent recommendations in relation to the salaries of the Head of Paid Services at Pembrokeshire and Anglesey councils indicate a readiness to take into account realistic comparisons with salary levels across England and Wales, which I welcome.

I recognise also the efforts of the Panel to address the need to improve diversity in local government, most particularly through the care allowance and the message to local authorities that they should encourage qualified members to take it up.

I am aware that you recently gave evidence to the Assembly Committee considering the Local Government (Wales) Bill 2015. The Bill contains provisions which would enable the Welsh Ministers to direct the Panel to consider the appropriate remuneration for members of shadow authorities and new principal councils. I would expect the Panel to be giving consideration as to how it might approach this new responsibility over the next year.

You will note also the proposed extension of the Panel's responsibilities in relation to the salaries of Heads of Paid Service to additionally encompass chief officers for the period from the enactment of the Bill until 2020, a year after new councils would be expected to have become fully operational. I would welcome the Panel's opinion as to how you might approach this.

The Bill will also increase the size of the Panel from 5 to 6, in recognition of your increased workload. I very much hope that the creation of this additional position, together with the

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1NA

Wedi'i argraffu ar papur wedi'i ailgylchu (100%)

English Enquiry Line 0845 070 3300
Llinell Ymholiadau Cymraeg 0845 070 4400
Correspondence: Leighton.Andrews@wales.gsi.gov.uk
Printed on 100% recycled paper

recruitment exercise which will take place over this year and next to refresh the Panel's membership, will result in a more equitable gender representation than is currently the case.

Finally, you will be aware of the proposals in the White Paper, *Reforming Local Government: Power to Local People*, which is the subject of consultation at present. I would draw your attention to the desire of Welsh Government to reduce the cost of politics to the public purse and, in particular, for consideration to be given as to whether all local authority cabinet posts should be treated as full-time commitments, whether all cabinet members in an authority should be paid the same and that rates of payment of leaders and cabinet members should be justifiable when compared with those paid in similarly-sized councils in other parts of the UK.

The White Paper also includes proposals for Area Boards, which would see elected members in leadership positions within their communities. This has implications for the way they would work and their relationship with their council. I would ask the Panel to give early consideration to this.

I shall look forward to your next draft report to see the extent to which these matters have been taken into account.

Yours sincerely,

Leighton Andrews AC / AM
Y Gweinidog Gwasanaethau Cyhoeddus
Minister for Public Services

Atodiad 6: Canllaw Llywodraeth Cymru i Banel Annibynnol Cymru ar Gydabyddiaeth Ariannol mewn Cysylltiad â Chyflogau Prif Weithredwyr a Phrif Swyddogion Awdurdodau Lleol

1. Cefndir

- 1.1. Cafodd Deddf Llywodraeth Leol (Democratiaeth) (Cymru) 2013 (“Deddf 2013”) ei Chydsyniad Brenhinol ar 30 Gorffennaf y llynedd. Ei phrif ddiben oedd diwygio strwythur a swyddogaethau'r hyn a elwir bellach yn Gomisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru. Fodd bynnag, roedd darpariaethau eraill yn ymwneud â llywodraeth leol a materion cysylltiedig, gan gynnwys:
 - Caniatáu i brif gynghorau benodi Aelodau Llywyddu i gadeirio eu cyfarfodydd, yn hytrach na'r cadeirydd dinesig neu faer traddodiadol;
 - Galluogi awdurdodau lleol i gefnogi neu wrthwynebu Biliau preifat yn y Cynulliad Cenedlaethol, yn hytrach na Senedd y DU, os mai dyna'r ddeddfwrfa briodol;
 - Gofyn i gynghorau tref a chymuned gyhoeddi gwybodaeth ar y Rhyngwrdd;
 - Diwygio darpariaethau o fewn Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011 (“Mesur 2011”) sy'n ymwneud â phresenoldeb o bell yng nghyfarfodydd y cyngor a chyfansoddiad pwyllgorau archwilio a gwasanaethau democrataidd, a
 - Galluogi awdurdodau lleol i sefydlu pwyllgorau safonau ar y cyd.
- 1.2. Yn ogystal, cafodd cyfrifoldebau Panel Annibynnol Cymru ar Gydabyddiaeth Ariannol, o fewn Mesur 2011, eu diwygio gan Ddeddf 2013 mewn nifer o ffyrdd, ond yn enwedig o ran cyflog Penaethiaid Gwasanaeth Cyflogedig rhai awdurdodau lleol.
- 1.3. Mae Penaethiaid Gwasanaeth Cyflogedig yn swyddi statudol a gyflwynwyd o dan Ddeddf Llywodraeth Leol a Thai 1989. Mae gofyn i brif gynghorau a rhai awdurdodau lleol eraill ddynodi un o'u swyddogion yn Bennaeth Gwasanaeth Cyflogedig – a phrif weithredwr y cyngor yw hwn fel arfer. Mae gofyn i'r swyddog hwn gynghori'r cyngor ynghylch cyflawni ei swyddogaethau ac o ran nifer a threfniadaeth ei staff. At ddiben y canllaw hwn, ystyrir y term Prif Weithredwr fel y Pennaeth Gwasanaeth Cyflogedig a/neu Brif Swyddog Tân.
- 1.4. Mae Deddf Llywodraeth Leol (Cymru) 2015 (“y Ddeddf”) yn cynnwys darpariaethau a luniwyd i baratoi ar gyfer ailstrwythuro llywodraeth leol yng Nghymru dros y blynnyddoedd nesaf. Mae'n cynnwys darpariaethau sy'n:
 - Caniatáu i brif awdurdodau uno'n wirfoddol;
 - Darparu ar gyfer sefydlu pwyllgorau pontio i baratoi ar gyfer awdurdodau newydd;

- Galluogi Comisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru i adolygu'r trefniadau etholiadol ar gyfer yr ardaloedd newydd arfaethedig;
 - Galluogi'r Panel i bennu cydnabyddiaeth ariannol aelodau'r cynghorau arfaethedig;
 - Gosod cyfyngiadau ar awdurdodau presennol rhag iddynt wneud trafodion penodol cyn uno a'i gwneud yn ofynnol iddynt ddarparu gwybodaeth benodol i Weinidogion Cymru ac awdurdodau eraill.
- 1.5. Mae adran 29 *et seq* o'r Ddeddf yn cynnwys darpariaethau sy'n caniatáu i Weinidogion Cymru roi cyfarwyddiadau i osod cyfyngiadau ar, ymhlith pethau eraill, trafodion penodol a recriwtio gan "awdurdodau sy'n uno". Mae "awdurdod sy'n uno" yn golygu prif awdurdod sydd i gael ei uno i brif ardal newydd, naill ai drwy reoliadau uno (uno gwirfoddol) neu yn rhinwedd Bil a gyflwynir yn y Cynulliad gan Weinidogion Cymru neu un o Ddeddfau'r Cynulliad.
- 1.6. O ran recriwtio, gall cyfarwyddiadau osod cyfyngiadau ar recriwtio arfaethedig i swyddi penodol, gan gynnwys prif swyddogion. Pe byddai Gweinidogion Cymru'n penderfynu rhoi cyfarwyddiadau o dan is-adran (1), ni cheir recriwtio prif swyddog heb gydsyniad unigolyn a enwir yn y cyfarwyddyd. Pe byddai Gweinidogion Cymru'n rhoi cyfarwyddyd o dan is-adran (3), byddai'n rhaid i'r awdurdod gydymffurfio â gofynion penodedig. Gall cyfarwyddiadau – ac felly'r cydsyniad neu'r gofynion – gynnwys materion sy'n gysylltiedig â chyfnod unrhyw benodiad a'r gydnabyddiaeth ariannol ar ei gyfer.
- 1.7. Mewn penodiad a wneir yn ddarostyngedig i'r cyfarwyddiadau Gweinidogol a ddisgrifir, nid yw cyfrifoldeb y Panel o dan adran 143A o Fesur 2011 i wneud argymhellion ynghylch y tâl sy'n gysylltiedig â'r swyddi hyn yn berthnasol os rhoddir y cyfarwyddyd mewn perthynas â chynnig i dalu i'r person gyflog sy'n wahanol i gyflog rhagflaenydd y person.
- 1.8. Mae adran 39(1) o'r Ddeddf hefyd yn darparu bod adran 143A o Fesur 2011 yn cael yr effaith a ganlyn: caiff swyddogaethau'r Panel o ran Prif Swyddogion Gweithredol eu hymestyn i gynnwys holl "brif swyddogion" y prif awdurdodau. Mae cyfyngiad amser ar y ddarpariaeth hon, sy'n para o'r adeg y daeth y ddarpariaeth hon i rym y diwrnod ar ôl Cydsyniad Brenhinol tan 31 Mawrth 2020. Hwn yw'r diwrnod cyn y "diwrnod breinio" arfaethedig, pan fyddai'r awdurdodau cysgodol ar gyfer y prif ardaloedd newydd yn cymryd drosodd gyfrifoldebau gan y prif awdurdodau sy'n bodoli ar hyn o bryd.

1.9. Mae'r diffiniad o "brif swyddog" yn adran 39 wedi cael ei gymryd o Ddeddf Lleoliaeth 2011:

- (a) pennaeth ei wasanaeth cyflogedig a ddynodir o dan adran 4(1) o Ddeddf Llywodraeth Leol a Thai 1989;
- (b) ei swyddog monitro a ddynodir o dan adran 5(1) o'r Ddeddf honno;
- (c) prif swyddog statudol a ddynodir yn adran 2(6) o'r Ddeddf honno;
- (d) prif swyddog anstatudol a grybwyllir yn adran 2(7) o'r Ddeddf honno;
- (e) dirprwy brif swyddog a grybwyllir yn adran 2(8) o'r Ddeddf honno.

Mae'r disgrifiadau ar gyfer (c)-(e) a ddefnyddir yn Neddf 1989 fel a ganlyn (yn gryo): Mae "prif swyddogion statudol" yn cynnwys—

- (a) y prif swyddog addysg neu'r cyfarwyddwr addysg
- (b) prif swyddog brigâd dân
- (c) cyfarwyddwr gwasanaethau cymdeithasol neu'r prif weithiwr cymdeithasol
- (d) y swyddog adran 151 neu'r prif swyddog cyllid

Ystyr "prif swyddog anstatudol" yw -

- (a) person y mae pennaeth gwasanaeth cyflogedig yr awdurdod yn gyfrifol yn uniongyrchol amdano;
- (b) person y mae'n ofynnol iddo adrodd yn uniongyrchol, neu berson sy'n atebol yn uniongyrchol, i bennaeth gwasanaeth cyflogedig yr awdurdod yng nghyswllt pob un neu'r rhan fwyaf o ddyletswyddau ei swydd; ac
- (c) unrhyw berson y mae'n ofynnol iddo adrodd yn uniongyrchol, neu berson sy'n atebol yn uniongyrchol, i'r awdurdod lleol ei hun neu unrhyw un o bwyllgorau neu is-bwyllgorau'r awdurdod, yng nghyswllt pob un neu'r rhan fwyaf o ddyletswyddau ei swydd.

Ystyr "dirprwy brif swyddog" yw, person y mae'n ofynnol iddo adrodd yn uniongyrchol, neu berson sy'n atebol yn uniongyrchol, i un neu ragor o'r prif swyddogion statudol neu anstatudol, yng nghyswllt pob un neu'r rhan fwyaf o ddyletswyddau ei swydd.

1.10. Mae adran 39(3) o'r Ddeddf yn darparu y caiff Gweinidogion Cymru roi canllawiau i'r Panel mewn perthynas ag ymestyn dros dro ei swyddogaethau sy'n ymwneud â thâl prif swyddogion a ddisgrifir uchod.

Ymhellach, mae adran 40 yn diwygio adran 143A o Fesur 2011 i ganiatáu i awdurdod sydd wedi ymgynghori â'r Panel ynghylch gostyngiad arfaethedig mewn cyflog ostwng (ond nid cynyddu) y cyflog sy'n daladwy i bennaeth gwasanaeth cyflogedig (neu'r prif swyddog am gyfnod y ddarpariaeth honno) tra bo'n aros am argymhelliad y Panel. Mae hynny ar yr amod bod y contract y mae'r cyflog yn

daladwy oddi tano yn caniatáu iddo gael ei newid wedi i argymhelliad y Panel gael ei ystyried.

Mae adran 40 hefyd yn darparu bod rhaid i'r Panel hysbysu Gweinidogion Cymru am unrhyw argymhelliad y mae'n ei wneud ynghylch cydnabyddiaeth ariannol swyddogion.

2. Cyfrifoldebau'r Panel o ran cyflog Prif Weithredwyr

- 2.1. Roedd adran 63 o Ddeddf 2013 yn diwygio Mesur 2011 drwy fewnosod adran 143A newydd. Mae adrannau 141 i 160 o Fesur 2011 yn delio â thaliadau a phensiynau aelodau o awdurdod lleol a phwerau'r Panel mewn cysylltiad â nhw. Mae adran 143A yn galluogi'r Panel i gymryd golwg, mewn perthynas â phrif gynghorau ac awdurdodau tân ac achub, ar unrhyw beth yn eu Datganiad Polisi Cyflog sy'n ymwneud â chyflog eu Prif Weithredwr. Fel y nodir uchod, mae Deddf 2015 yn ymestyn y pŵer hwn am gyfnod i bob prif swyddog mewn prif awdurdod. At ddiben y canllaw hwn, mae cyflogau'n cynnwys taliadau a wneir gan awdurdod perthnasol i swyddog nad yw'n cael ei gyflogi gan yr awdurdod dan gontract am wasanaethau, yn ogystal â thaliadau cyflog a wneir i swyddog sy'n cael ei gyflogi gan wasanaeth cyflogedig o dan gontract cyflogaeth. Mae pŵer y Panel i wneud argymhellion, serch hynny, yn berthnasol yn unig i'r awdurdodau sy'n gorfod cyflwyno Datganiadau Polisi Cyflog (prif gynghorau ac awdurdodau tân ac achub)¹⁵.
- 2.2. Mae Datganiadau Polisi Cyflog yn ofyniad o dan Ddeddf Lleoliaeth 2011 (adrannau 38 i 43), i'w cyhoeddi yn flynyddol. Diben y datganiad yw darparu tryloywder o ran dull awdurdod lleol i osod cyflog ei gyflogeion drwy nodi'r dulliau y pennir eu cyflogau. Yn benodol, mae'n rhaid iddo gynnwys:
 - a) Polisiâu ar bob agwedd ac elfen cydnabyddiaeth ariannol Prif Swyddogion;
 - b) Dull cyhoeddi, a mynediad at wybodaeth yn ymwneud â phob agwedd ar gydnabyddiaeth ariannol Prif Swyddogion;
 - c) Polisi'r cyngor ar gydnabyddiaeth ariannol y cyflogeion sydd ar y cyflogau isaf;
 - d) Y berthynas rhwng cydnabyddiaeth ariannol ei Brif Swyddogion a chyflogeion eraill.
- 2.3. Mae Llywodraeth Cymru wedi cyhoeddi canllawiau i awdurdodau lleol ar y mater hwn.
[\[http://cymru.gov.uk/topics/localgovernment/finandfunding/publications/payaccount/?lang=cy\]](http://cymru.gov.uk/topics/localgovernment/finandfunding/publications/payaccount/?lang=cy)

¹⁵ Dylid nodi nad yw adran 64 o Ddeddf 2013, sy'n galluogi Gweinidogion Cymru i nodi corff cyhoeddus y gellid ei ychwanegu at y rhai y mae gan y Panel gyfrifoldebau amdanynt, yn berthnasol yng nghyswllt cyfrifoldebau'r Panel am dâl Prif Weithredwyr neu Brif Swyddogion.

- 2.4. Cynllunnir Datganiadau Polisi Cyflog er mwyn gwneud penderfyniadau mewn perthynas â, yn benodol, cyflogau prif weithredwyr a staff ar y cyflogau isaf. Mynegir safbwynt Llywodraeth Cymru yng nghanllawiau Datganiadau Polisi Cyflog, gan nodi bod y broses o wneud penderfyniadau ar Ddatganiadau Polisi Cyflog yn cael ei gwneud yn gyhoeddus, yn agored i graffu ac yn amodol ar bleidlais pob aelod o'r cyngor. Atgyfnerthir hyn gan Reoliadau Awdurdodau Lleol (Rheolau Sefydlog) (Cymru) (Diwygio) 2014, sy'n ei gwneud yn ofynnol i brif gyngor hysbysebu yn gyhoeddus pan fo'n cynnig penodi prif swyddog a phan fo'r gydnabyddiaeth ariannol y mae'n bwriadu ei thalu o ran y rôl honno yn £100,000 y flwyddyn neu fwy.
- 2.5. Yn ogystal â gwneud argymhellion ynghylch unrhyw bolisi yn Natganiadau Polisi Cyflog yr awdurdod sy'n ymwneud â chyflog y prif weithredwr, mae adran 143A63 o Fesur 2011 hefyd yn darparu y gallai'r Panel wneud argymhellion o ran unrhyw gynnis i newid cyflog prif weithredwr. Mae'n rhaid i brif gynghorau ac awdurdodau tân ac achub ystyried unrhyw argymhellion a weir gan y Panel mewn perthynas â'r hyn a ddywedant yn eu Datganiadau Polisi Cyflog sy'n ymwneud â chyflog prif weithredwyr. Fel y nodir uchod, mae hyn bellach yn berthnasol hefyd i brif swyddogion prif awdurdodau.
- 2.6. Os yw prif gyngor neu awdurdod tân ac achub yn dymuno newid cyflog eu prif weithredwr, neu os yw prif gyngor yn dymuno newid cyflog prif swyddog, bydd rhaid iddo ymgynghori â'r Panel, oni bai bod y newid a ystyrir yn gymesur â chodiad neu ostyngiad cyflog cyffredinol i "aelodau eraill o staff yr awdurdod"¹⁶. Mae'n rhaid i'r cyngor neu'r awdurdod tân ac achub ystyried argymhelliad y Panel wrth wneud ei benderfyniad.
- 2.7. Gallai'r Panel ofyn am unrhyw wybodaeth sydd ei hangen arno i'w helpu i ddod i gasgliad ar y mater a bydd yn rhaid i'r cyngor/awdurdod tân ac achub ddarparu'r wybodaeth honno. Gallai'r Panel gyhoeddi unrhyw argymhelliad y mae'n penderfynu ei gymryd.
- 2.8. Gallai argymhelliad y Panel gymeradwyo cynnis yr awdurdod lleol, gall fynegi beirniadaeth neu bryderon am y cynnis, neu gall argymhell amrywiadau ar y cynigion, ond mae'n rhaid iddo roi ystyriaeth i'r canllawiau hyn a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cymru.

3. Ystyriaeth y Panel

- 3.1. Wrth ystyried cyflogau swyddogion, mae'n bwysig bod y Panel yn llwyr sylweddoli ei fod mewn sefyllfa wahanol yn ei hanfod mewn perthynas â chydabyddiaeth ariannol aelodau yr awdurdodau lleol. Yn y sefyllfa ddiwethaf, y Panel yw'r canolwr

¹⁶ At ddibenion y canllaw hwn, gellir dehongli "staff" fel "swyddogion". Felly, nid yw'n cynnwys, er enghraifft, athrawon neu gyflogwyr rheng flaen sy'n darparu gwasanaethau.

terfynol yn y mater. Mae gan y Panel y pŵer i nodi'n union beth ddylai aelod o awdurdod lleol ei dderbyn, oni bai ei fod yn cyfyngu ei hun i nodi maccsima yn lle hynny. Hyd yn oed yn y sefyllfa hon, y Panel, nid yr awdurdod lleol na Llywodraeth Cymru, sydd â'r pŵer i wneud y penderfyniadau.

- 3.2. I'r gwrthwyneb, mewn perthynas â phrif weithredwyr neu brif swyddogion, mae rôl y Panel yn gyfyngedig i gymryd golwg a gwneud argymhelliad. Er bod yn rhaid i'r awdurdod/awdurdodau lleol dan sylw ystyried yr argymhelliad hwn, nid oes rhaid iddynt ei ddilyn. Mae Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Rheolau Sefydlog) (Cymru) 2006 (fel y'u diwygiwyd gan Reoliadau Awdurdodau Lleol (Rheolau Sefydlog) (Cymru) (Diwygio) 2014) yn ei gwneud yn ofynnol i benderfyniad o'r fath gael ei wneud drwy bleidlais o'r cyngor llawn. Fodd bynnag, mae'n rhaid i'r awdurdod, o dan adran 143A hysbysu Gweinidogion Cymru a'r Panel am ei ymateb i argymhelliad gan y Panel ynghylch newid i gyflog ei brif swyddog gweithredol. Os yw Gweinidogion Cymru o'r farn nad yw ymateb awdurdod yn gyson ag argymhelliad y Panel, gallai Gweinidogion Cymru roi cyfarwyddyd i'r awdurdod ailystyried y cyflog.
- 3.3. Serch hynny, nid yw'r Panel yn penderfynu faint y mae prif weithredwr neu brif swyddog unigol yn cael ei dalu. Dylai hyn osgoi unrhyw angen i'r Panel gael ei dynnu i drafodaethau ag undebau llafur neu gymdeithasau proffesiynol, er enghraifft. Er na all rhywun ddiystyru'r posibilrwydd o her gyfreithiol i argymhelliad gan y Panel, mae'n llai tebygol oherwydd natur anuniongyrchol perthynas y Panel â'r penderfyniad terfynol. Fodd bynnag, yn achos prif swyddogion, efallai ei bod yn fwy tebygol y gallai'r Panel ddod o dan bwysau gan undebau llafur neu gymdeithasau proffesiynol, a allai fod o'r farn bod swyddogaeth y Panel yn ymyrryd â'u proses negodi.
- 3.4. Gofynnir i'r Panel ddefnyddio ei brofiad ac arbenigedd ei hun i benderfynu ar argymhelliad priodol ym mhob achos sy'n codi. Gofynnir i awdurdodau lleol ddarparu unrhyw wybodaeth i'r Panel y gallai ofyn amdani yn rhesymol wrth ddod i gasgliad ac mae hynny'n rhoi pŵer sylweddol i'r Panel gasglu gwybodaeth angenrheidiol. Gallai'r math o wybodaeth y gallai'r Panel ofyn amdani gynnwys y canlynol:
- Papurau neu adroddiadau a baratowyd gan yr awdurdod mewn cysylltiad â'r mater;
 - Adroddiadau neu wybodaeth arall a ddarparwyd i'r awdurdod gan unrhyw ymgynghoriaeth, undeb llafur neu gymdeithas broffesiynol;
 - Manylion am y pecyn cyfan sydd ar gael – neu sy'n cael ei ystyried – ar gyfer y prif weithredwr neu brif swyddog. Gallai hyn gynnwys hyd y contract sydd ar gynnig, trefniadau pensiwn, pecyn diswyddo, ffioedd swyddogion canlyniadau, bonysau perfformio, darpariaeth ar gyfer gwyliau blynyddol neu absenoldeb arall, taliad mewn nwyddau (ceir, er enghraifft) a chostau adleoli. Efallai y bydd y Panel hefyd yn dymuno ystyried unrhyw gyd-ddibyniaeth sydd gan gyflogau unigol o fewn strwythurau cyflog;

- Gwybodaeth yn ymwneud â'r gydnabyddiaeth ariannol sydd ar gynnig i brif weithredwyr neu brif swyddogion awdurdodau lleol eraill. (*Noder: nid yw'r Panel yn gyfyngedig i ofyn am wybodaeth gan yr awdurdod lleol sy'n ystyried amrywiad mewn cyflog yn unig*).
 - Manylion cytundebau a wneir ar lefel y Cyd-gyngor Cenedlaethol.
- 3.5. Pe cyfyd sefyllfa lle gwneir dyfarniad cyflog i brif swyddogion ar draws yr awdurdodau lleol sy'n wahanol i'r hyn a ddyfernir i aelodau eraill o'r staff, o ganlyniad i negodi cenedlaethol yn ôl pob tebyg, caiff y Panel ystyried cynigion ar y cyd gan awdurdodau, yn hytrach na bod angen i bob awdurdod drafod â'r Panel ar wahân. Fodd bynnag, nid yw hyn yn cyfyngu ar allu'r Panel i wneud gwahanol argymhellion i wahanol awdurdodau, os ydynt yn teimlo y gellir cyfiawnhau hynny.
- 3.6. Mae hefyd yn debygol y byddai'r Panel yn dymuno ystyried data mwy cyffredinol yn ymwneud â phrisiau ac incwm, y gall eu cael drwy berthnasedd â chydabyddiaeth ariannol aelodau o awdurdod lleol.
- 3.7. Nid yw'r ddeddfwriaeth yn cyfyngu'r Panel i rôl ymatebol yn unig. Pe bai'n dymuno, gallai'r Panel ddefnyddio ei bŵer i wneud argymhellion yn ymwneud â darpariaethau o fewn Datganiad Polisi Cyflog awdurdodau lleol ar wahân i unrhyw gynnig i amrywio tâl prif weithredwr neu brif swyddog ar yr amod bod yr argymhelliad "yn ymwneud â" chyflog y prif weithredwr neu'r prif swyddog. Fodd bynnag, byddai angen i'r Panel ystyried a oes ganddo'r amser a'r adnoddau i gynnal ymarfer o'r fath gan gofio bod yr ysgogydd polisi y tu ôl i'r darpariaethau yn Neddf 2013 yn ymwneud â rheolaeth dros yr hyn a gâi eu hystyried yn benderfyniadau annerbyniol mewn perthynas â chodiad cyflog. Gallai defnyddio'r pŵer mewn ffordd sy'n anghyson â'i ddiben olygu her gyfreithiol. Serch hynny, mae'n golygu y gall unrhyw un gyfeirio mater sy'n ymwneud â thâl y prif weithredwr neu'r prif swyddog i'r Panel ei ystyried a gallai'r Panel benderfynu gweithredu ar y cyfeiriad hwnnw pe byddai'n teimlo bod angen gwneud hynny.
- 3.8. Mae angen ymgynghori â'r Panel os oes amrywiad am i lawr yn cael ei gynnig ar gyfer cyflog prif weithredwr neu brif swyddog (oni bai, fel yn achos codiad cyflog, ei fod yn gymesur â dull cyffredinol i gyflogau swyddogion yn yr awdurdod hwnnw). Mae'r Panel yn debygol o ystyried yr un math o ofynion tystiolaeth.
- 3.9. I gloi, pa ffactorau ddylai'r Panel eu hystyried wrth wneud argymhelliad? Y Panel sydd i wneud ei asesiad ei hun o ba ffactorau sy'n berthnasol wrth ddefnyddio ei ddisgresiwn mewn unrhyw achos penodol a faint o bwys a roddir iddynt. Fodd bynnag, mae'r paragraffau dilynol yn cynnwys yr hyn y mae Gweinidogion yn ei ystyried yn ffactorau allweddol i'w hystyried gan y Panel.
- 3.10. Wth recriwtio prif weithredwyr, mae'n rhaid i gyrrff y sector cyhoeddus ystyried pa gydnabyddiaeth ariannol sydd ei hangen er mwyn recriwtio a chadw'r bobl sy'n fwyaf cymwys. Dyna pam bod gwahaniaeth mawr yn aml rhwng y swyddog unigol

sydd â'r cyflog uchaf ar lefel y prif weithredwr a'r lefel nesaf mewn awdurdod. Yn benodol mewn perthynas â Phrif Swyddogion Tân, mae angen i'r Panel gydnabod yr arbenigedd proffesiynol sy'n ofynnol ar gyfer y swydd a bydd angen cyfeirio at y Cyd-gyngor Cenedlaethol ar gyfer Rheolwyr Brigâd Gwasanaethau Tân ac Achub yr Awdurdodau Lleol ("y Llyfr Aur").

- 3.11. Bydd angen i'r Panel fod yn sensitif i hyn ond hefyd dylai fynd ati mewn modd cytbwys. Mae'r hyn sy'n dderbyniol i'r cyhoedd yn ffactor dilys i'r Panel ei ystyried, ymysg eraill, ond ni ddylid rhoi pwys gormodol arno. Er bod y canfyddiad fod gwleidyddion a swyddogion cyhoeddus yn cael gormod o gydnabyddiaeth ariannol yn gallu bod yn bwnc llosg ymysg y cyhoedd, mae'n ddealladwy y gallai codiad cyflog sylweddol mewn swydd sydd eisoes â chyflog uchel gael ei feirniadu ar adeg pan fo amgylchiadau economaidd yn anodd i nifer o deuluoedd cyffredin. Mae angen i'r Panel fod yn ymwybodol hefyd mai un o'r rhesymau am y ddyletswydd newydd sy'n cael ei chyflwyno mewn perthynas â phrif swyddogion yw cyflwyno elfen o reolaeth dros unrhyw bosibilrwydd o wneud codiadau cyflog afresymol ychydig cyn i'r uno ddigwydd. Gallai codiadau hael gael effaith sylweddol ar hawl i becynnau pensiwn neu ddileu swydd.
- 3.12. Mae angen ystyried lefelau cyflog prif swyddogion gweithredol o fewn awdurdodau lleol tebyg. Yn ogystal, mae tueddiad i osod cyfyngiadau rhifyddeg ar y gwahaniaeth rhwng y staff ar y cyflog uchaf ac isaf mewn sefydliad, yn ogystal â'r gwahaniaeth rhwng y cyflog uchaf a'r ail gyflog uchaf. Y Panel fydd yn penderfynu p'un a ddylid rhoi sylw i hyn, a faint o bwys i roi iddo
- 3.13 Bydd y Panel hefyd yn gallu ystyried a yw'r cyflog sy'n cael ei ystyried yn rhesymol ar gyfer yr ardal dan sylw.
- 3.14 Fel canlyniad, bydd y Panel am fodloni ei hun bod yr awdurdod lleol dan sylw wedi gwneud achos busnes clir dros newid arfaethedig ac wedi ystyried yr opsiynau. Dylid cymryd safbwynt y Panel ar ddiwedd, nid dechrau, y broses, fel y gall y Panel weld yr holl dystiolaeth y mae'r awdurdod wedi'i gymryd wrth wneud ei gynnig. Bydd hyn yn bwysig iawn wrth ystyried penodiad brys. Os bydd angen safbwynt y Panel yn gyflym, bydd angen iddo gael yr wybodaeth gefndirol yn barod.

**Ysgrifenyddiaeth Panel Annibynnol Cymru ar Gynabyddiaeth Ariannol
Ystafell M.05
Llawr Cyntaf
Parc Cathays
Caerdydd
CF10 3NQ**

Ffôn: 02920 82 69 13

E-bost: irpmailbox@cymru.gsi.gov.uk

Mae'r Adroddiad a gwybodaeth arall ynglŷn a gwaith y Panel ar gael ar ein gwefan yn:

www.panelcymrugynabyddiaethariannol.org.uk